

Riusu cocareba SAN LUCAS Toyani jo'case'e

Prólogo

¹ Yë'ë bainguë Teófilo: Cristobi mai naconi yo'oguë ba'ise'ere quëato, ai bain hua'nabi ja'an cocare toyani jo'cahuë. ² Yequëcua, baguë yo'oguë ba'ise'e beoru ëñasi'cuabi quëani achojënna, ai bain hua'nabi toyani maina jo'cahuë. ³ Ja'nca jo'cajënna, yë'ë'ga bacua quëani toyase'e si'ayereba te'e ruiñe ëñani ro'taguë ye'yehuë. Ye'yeni, ja'nrëbi, baguë yo'oguë ba'ise'ere re'oye toyani jo'caza caguë, ën cocare te'e ruiñe toyani, më'ëna saohuë, ëjaguë. ⁴ Bain ye'yose'ere te'e ruiñe masijë'ën, caguë, ën cocare re'oye re'huani, më'ëna saohuë yë'ë.

Un ángel anuncia el nacimiento de Juan el Bautista

⁵ Herodes yua Judea yija ëjaguë ba'isirën ba'iguëna, pairi bainguë Zacarías hue'eguë baji'i. Abías jubë bainguë ba'iguëna, baguë rënjo Isabel hue'egobi yua pairi jubë bain romigo baco'ë. Bago ira bainguë ba'isi'quë Aarón hue'eguë ba'nquëña. ⁶ Ai re'o bain baë'ë, ba samucua. Riusubi ëñaguëna, gare te'e ruiñereba yo'ojën baë'ë. Riusu guanseni jo'case'e beoru achani, si'aye te'e ruiñe yo'ojën baë'ë. Ja'nca sëani, yequëcuabi bacuare gu'aye cañu ro'tacuata'an, poremaë'ë. ⁷ Ja'nca ba'icuabi,

bago gare zin beogo baco'ë. Zin garasi'co baco'ë. Si'a jubë yua ai ahüero hua'na baë'ë.

⁸ Ja'nrëbi, Zacarías yua Riusu huë'e ba'i ma'carëanre ëñaguë ba'iguë, baguë yo'o yo'obi, baguë yo'o yo'o umuguse cuencuese'e sëani. ⁹ Ja'an umuguse cuencuesi'quë sëani, Riusu huë'ena cacani, baguë ira pairi bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e'ru güina'ru ma'ñare misabëna ëoni, Riusuna mëobi. ¹⁰ Ja'nca cacani ëoguëna, bain jubëbi hue'sere ujajën nëcahuë, ma'ña ëorën ba'iguëna. ¹¹ Ujajën nëcajënna, ja'nrëbi, Zacarías yua ma'ñare ëoni mëoguëna, Riusu anje hua'guëbi yua misabë jëja ca'ncona gaje mej'i. ¹² Gaje mequëna, baguë yua ai quëquë huesësi'quëbi caye beoye ëñabi. ¹³ Ja'nca ëñaguëna, anje hua'guëbi cabi:

—Zacarías, quëquëma'ijë'ën. Më'ëbi Riusuni senni achaguëna, Riusubi achani conji. Ja'nca conguëna, më'ë rënjo Isabelbi yua më'ë zinre të'ya raija'go'co. Të'ya raigona, baguë mami Juan hue'yojë'ën. ¹⁴ Aireba bojoguë ba'ija'guë'ë më'ë, zinre baguë sëani. Yequëcua'ga ai jai jubë bainbi më'ë naconi te'e bojojën ba'ija'cua'ë. ¹⁵ Riusubi ëñaguëna, ai re'o ëjaguë ba'ija'guë'bi. Jo'cha gare uncuye beoye ba'ija'guë'bi. Baguë të'ya rai umugusebi Riusu Espíritu naconi te'e zi'insi'quë bojo recoyo baguë ba'ija'guë'bi. ¹⁶ Ja'nca ba'iguëbi Israel bain gu'a ma'a ganicuani cu'eni rani, ba E'jaguë Riusuni recoyo se'e zi'in güeseja'guë'bi. ¹⁷ Riusu bainguë raosi'quë ba'ija'guë'bi. Riusu ira raosi'quë Elías hue'eguë, baguë jëja recoyo baguë, yua Riusu Espíritu naconi te'e zi'insi'quë

ba'iguë ba'nji. Ja'nca ba'iguëna, më'ë zin yua güina'ru ba'ija'guë'bi. Yequëcuabi bacua zincua naconi je'o bajëna, yequëcuabi bacua pë'caguë sanhuë naconi je'o bajëna, baguëbi yua sa'ñeña je'o beoye ba'i güeseja'guë'bi bacuare. Achaye yëma'icuanì Jaë'ë sehüo güeseja'guë'bi. Sa'ñeña bojojën ba'i güeseja'guë'bi. Ba'i güesequëna, se'e te'e ruiñe ro'tajën ba'ija'cua'ë. Bainbi bacua Èjaguë Riusuni te'e ruiñe ro'taja'bë caguë, bacua recoyo ro'tayete mame re'huaaja'guë'bi baguë, cani jo'cabi Riusu anje hua'guë.

18 Caguëna, Zacarías yua baguëni senni achabi:

—Më'ëbi coca quëaguëna, ¿queaca masiye'ne yë'ë? Yë'ë, yë'ë rënjo, yëquëna bi ai ahüero hua'na ba'ijëna, huesë ëaji, cabi.

19 Caguëna, anje sehuobi:

—Yë'ë yua Gabriel hue'eguë, yua Riusu raosi'quë'ë. Baguëbi guansequëna, më'ëna gaje meni, baguë bojo güese cocare quëahuë yë'ë.

20 Quëaguëna, më'ëbi te'e ruiñe ro'tama'iguë achamaë'ë. Ja'nca achama'isi'quë sëani, yua yi'o ma'tëbë ba'ija'guë'ë më'ë. Më'ë zin të'ya raima'i ñësebë, coca caye gare porema'iñë më'ë, yë'ë case'e'ru ba'ija'ye tëca, anjebi sehuobi.

21 Ja'nrëbi, bain jubë yua hue'se ca'ncore nëcäjën, Zacaríasni ëjojën, ¿Guere yo'oguë baguë, sa'nahuë zoe ba'iguë'ne? cahuë. 22 Cajëna, ja'nrëbi baguëbi yua etani, bacuani coca caye porema'i hua'guë baji'i. Ja'nca ba'iguëna, baguë guënamë toya ëñase'ere masihuë. Baguë ëntë sarañabi bacuani ro ña'queye se'ga quëabi.

23 Ja'nrëbi, baguë cuencuesi umuguseña si'aguëna, Riusu huë'e yo'o ma'carëanre yo'oni tējini, baguë huë'ena goji'i. 24 Go'iguëna, ja'nrëbi yo'je, baguë rënjo Isabelbi yua zin nēcago, te'e ëntë sara ñañaguë hua'ire huë'ena bëago, huë'ere etaye beoye baco'ë. 25 Ja'nca ba'igobi ja'ansi'co ro'tago: Yë'ë Ējaguë Riusubi yë'ere ai re'oye conguëna, bainbi se'e yë'ë zin tē'ya raima'iñete gu'aye caye beoye ba'ija'cua'ë, ro'tago bojogo.

Un ángel anuncia el nacimiento de Jesús

26 Ja'nrëbi, te'e ëntë sara te'e ñañaguë hua'i zinbë ba'igona, Riusubi baguë guënamë re'oto yo'o conguë, Gabrielni guanseni, Galilea yija huë'e jobo, Nazaret huë'e jobo, ja'an jobona baguëte saobi. 27 Ja'anru ba'i romi zingo María hue'egoni coca quëaguë saobi Riusu. Bago yua José hue'eguë, ira ĕjaguë ba'isi'quë David bainguë, ja'anguëni huejajaza cago ro'tago ba'igona, 28 Riusu anje hua'guëbi bagona ti'anni, bagoni saludaguë cabi:

—Bojogo ba'ijë'ën. Riusubi më'ë naconi ba'iguëna, baguë quë'rë ta'yejeiye consi'co'ë më'ë. Më'ëni ai re'oye ëñaguë sëani, si'a romicua'ru më'ëni quë'rë ai conji Riusu, cabi.

29 Caguëna, Maríabi ai quëquëni huesësi'cobi caye beoye ëñago. 30 Ja'nca ëñagona, anjebi bagoni cabi:

—Quëquëma'ijë'ën, María. Riusubi më'ëni re'oye ëñaguë, më'ëni ai re'oye conja'guë'bi. 31 Më'ëbi yua zin nēcago, ëmëguëni tē'ya raija'go'ë. Tē'ya rani, baguë mami Jesusre hue'yojë'ën. 32 Ai ta'yejeiye ĕjaguë ba'ija'guë'bi. Mai ta'yejeiyereba Riusu Zin casi'quë ba'ija'guë'bi. Riusubi baguë bain ta'yejeiye ĕjaguëre baguëre re'huaye ro'taji, baguë

ira ějaguĕ ba'isi'quĕ David ba'ise'e'ru. ³³ Israel bain ějaguĕ si'arĕn ba'ija'guĕ'bi. Gare carajeiye beoye guansegüĕ ba'ija'guĕ'bi, anjebi quĕabi.

³⁴ Quĕaguĕna, Maríabi cago:

—Ĕnjĕre beogo sĕani, ¿queaca zin ba'ija'go'ne? cago, senni achago.

³⁵ Senni achagona, anjebi quĕabi:

—Riusu Espíritubi mĕ'ĕna ti'anni, mai ta'yejeiyereba Ĕjaguĕ Riusubi mĕ'ĕni guĕnamĕ pico naconi gaje meni, mĕ'ĕni na'oni baguĕna, Riusu Zinre tĕ'ya raija'go'ĕ mĕ'ĕ. Tĕ'ya raigona, Riusu Zin casi'quĕbi Riusu cuencuesi'quĕ ba'ija'guĕ'bi.

³⁶ Mĕ'ĕ baingo Isabelre'ga ro'tajĕ'ĕn. Tĕ'ya raima'igo garasi'co case'eta'an, bago yua te'e ĕntĕ sara te'e ñañaguĕ hua'i zinbĕ ba'igo. Ai ahuera hua'go ba'igota'an, ja'nca tĕ'ya raija'gota'an ba'igo.

³⁷ Bain yo'oye porema'icuata'an, Riusubi si'aye yo'oye poreji, anjebi quĕabi.

³⁸ Quĕaguĕna, Maríabi cago:

—Riusu yo'o con hua'go se'ga ba'i hua'go'ĕ yĕ'ĕ. Mĕ'ĕ quĕase'e'ru ba'iye yĕ'ĕre yo'oja'guĕ Riusu, cago sehuogo bago.

Cago sehuogona, anjebi quĕani tonni huesĕbi.

María visita a Isabel

³⁹ Ja'nrĕbi, Maríabi huĕni, Yĕ'ĕ baingo Isabelni ĕñajaza cago, cu re'oto huĕ'e jobo, Judea yija huĕ'e jobo, ja'anruna besa sacco'ĕ. ⁴⁰ Sani, Zacarías huĕ'ena ti'anni, Isabelni saludago. ⁴¹ Saludagona,

Isabelbi achagona, Isabel zinbi bago guĕtabĕ sa'nahuĕ yua ñu'cuebi. Ñu'cuguĕna, Isabel yua Riusu Espíritu naconi te'e zi'inni ba'igobi bojo

recoyo bago runco'ë. ⁴² Runni, ja'nrëbi, re'oye achoye Maríani bojogo ai jëja ujago cago:

—Riusubi si'a romicuare ëñaguëta'an, më'ëre quë'rë ta'yejeiye conguë baji. Më'ë zin të'ya raija'guëre'ga ai conji Riusu. ⁴³ Më'ëbi, mai Èjaguë pë'cagobi yë'ëni ëña raigona, ai bojoyë yë'ë. Riusubi bojo güeseguë, yë'ë hua'go, ro baingo ba'igote ai re'oye ëñani, Riusu re'huabi.

⁴⁴ Më'ëbi yë'ëni saludagona, yë'ë zin sa'nahuë ba'iguëbi ja'ansirën ai bojoguë ñu'cuebi. ⁴⁵ Më'ëbi Riusu coca quëase'ere achani, ja'nca ba'ija'guë ro'tago, ai bojogo ba'iyë më'ë, cago Isabel.

⁴⁶ Cagona, Maríabi cago:

Yë'ë recoyo ai bojoyereba bojogo ba'iyë yë'ë.

⁴⁷ Riusu ai ta'yejeiguë'bi ba'iji, cayë yë'ë hua'go, yë'ëre tëani baja'guëre sëani.

⁴⁸ Baguë yo'o con hua'go se'ga ba'igona, yë'ëna re'oye ro'tani, yë'ëre tëani baji yë'ë hua'gore.

Ja'nca sëani, si'a bainbi yë'ëre ëñani,

Bagoni ai re'oye ai conji Riusu cajën bojoja'cua'ë.

⁴⁹ Ta'yejeiyereba Riusubi yë'ëre conreba conguëna, ai bojoreba bojoyë yë'ë, Riusu se'ga re'oye ba'iguë sëani.

⁵⁰ Si'a hua'na baguëna oijën gugurijën ba'itoca, bacuani oiguë, bacuani conji Riusu.

Ja'nca conguë, gare carajeiye beoye baguë bainre oiguë conji.

⁵¹ Yequëcua ro bacua se'gare'ru huanoguëna, bacuabi ai huacha ro'tajëna,

Riusubi yua bacuare te'e jëana etoni senjobi.

⁵² Yequëcua bain ta'yejeiye ëjacua ba'icua'eta'an,

Riusubi bacuare etoni saoni, yequëcua ro porema'icua se'gare ëñani, bacuani ëja bain re'huani baji Riusu.

⁵³ Yequëcua aon caracuare ëñani, bacuani ai re'oye conreba conguë insibi.

Yequëcua a'ta bonse bacuareta'an, ro bonse beo hua'nare etoni saobi Riusu.

⁵⁴ Mai ira bain ba'isi'cuani coca cani jo'case'ere ro'tani, güina'ru yo'o'ji Riusu.

Baguë bain Israel hue'ecuanı gare huanë yeye beoye conji.

⁵⁵ Abrahamre'ga ro'tani, baguëni ai oiguë ai re'oye conbi Riusu.

Abraham bain ba'ija'cua, yureña ba'icua, yequëcua yuta ba'ima'icua're'ga, si'acuare ro'tani, gare carajeyı beoye conreba conji Riusu, cago María.

⁵⁶ Ja'nca canı, ja'nrëbi samute ñañaguë hua'i Isabel naconi bëani ba'igo, ja'nrëbi bani tējini, bago huë'ena goco'ë.

Nacimiento de Juan el Bautista

⁵⁷ Ja'nrëbi, Isabel tē'ya rai umuguse ti'anguëna, ëmëguëni tē'ya raco'ë. ⁵⁸ Tē'ya raigona, bago bain gaje hua'nabi bagona ti'anni ëñajën, bago naconi bojoreba bojohuë, Riusu ai re'oye conse'e sëani. ⁵⁹ Ja'nrëbi, zin hua'guëbi te'e ëntë sara samute umuguseña baguëna, bainbi baguë go neño ga'nirëte tēyojën rani, Baguë pë'caguë mami Zacarías hue'eja'guë, cahuë. ⁶⁰ Cajënna, pë'cagobi:

—Banji. Juan hue'eja'guë'bi, cago.

⁶¹ Cagona, bacua cahuë:

—¿Më'ë guere cago'ne? Më'ë bain Juan hue'ecua beoyë, cahuë.

⁶² Ja'nca cani, ja'nre'bi, baguë pë'caguëna bonëni, bacua ëntë saraña se'gabi ro ña'queni, mamaquë mami hue'eja'yete senni achahuë. ⁶³ Senni achajënna, Zacaríasbi uti ja'ore senni, ja'nre'bi, Juan hue'eji, toyani eñobi. Ja'nca toyani ëñoguëna, bacuabi ai ëñajën rën'ë. ⁶⁴ Eñajën rëinjënna, ja'ansirënbi, Zacaríasbi, yi'obobi ti'jiguëna, yua Riusuni re'o cocareba bojoguë ca bi'rabi. ⁶⁵ Ca bi'raguëna, baincuabi ai huaji yëjën, ba huë'ebi sani, si'aye quëajënna, ba yo'ose'e si'a Judea yija cu re'oto ba'iruan'ga quëani achojaise'e baji'i.

⁶⁶ Si'acua ja'an cocare achani ro'tani, sa'ñeña senni achahuë:
—¿Gueguë ba'ija'guëguë'ne ba zin hua'guë? senni achahuë.

Riusubi oiguë, baguëre ëñani consi'quëre sëani, si'a bainbi ëñani, ja'anre sa'ñeña senni achahuë.

El canto de Zacarías

⁶⁷ Ja'nca ba'iguëna, Juan pë'caguë Zacaríasbi Riusu Espíritu naconi zi'inni, bojo recoyo runji'i. Runni, Riusu coca yihuoni raose'ere quëani acho bi'rabi:

⁶⁸ Israel bain, mai Ta'yejeiye Eñaguë Riusu, baguë ba'iyete ro'tajën bojojën gantañuni.

Baguë bain jucha zemosi'cuani conguë raisi'quë'bi ba'iji.

Maire huajëreba ba'icuaire etojeiguë raisi'quë'bi ba'iji.

⁶⁹ Riusu raoja'guë, baguë bainguë David yo'je ba'ija'guë, maire tëani baja'guë, ja'anguëre

mai ta'yejeiye ějaguĕre re'huani, maina raobi Riusu.

70 Baguĕ ira bain raosi'cua naconi quĕani jo'case'e ba'iguĕna, gũina'ru maina quĕani jo'cabi Riusu:

71 Yequĕcuabi maini je'o bajĕn, maire hueso ěaye yo'ojĕnna, Riusubi maire tĕani, maini baye cabi.

72 Mai ira bain ba'isi'cuani oiguĕ, bacuani coca cani jo'case'ere ro'taguĕ, baguĕ cani jo'case'e'ru gũina'ru yo'obi Riusu.

73 Riusu coca cani jo'case'e, mai ira bainguĕ ba'isi'quĕ Abrahamni ganreba cani jo'case'e ĕn coca baji'i:

74 Yequĕcuabi maini je'o bajĕnna, maire tĕani, maini baye cabi Riusu.

Maini baguĕ, baguĕ yo'o con hua'nare re'huani, Mĕsacua gare huaji yĕye beoye yĕ'ĕni conjĕn ba'ijĕ'ĕn, cabi.

75 Si'a mai ba'i umuguseñabi baguĕ naconi ba'ijĕn, baguĕ ai yĕreba yĕsi'cua ba'ijĕnna, te'e ruiñe yo'ocuare maire re'huani baye cabi Riusu, cabi Zacarías.

Cani ja'nrĕbi, baguĕ zin hua'guĕre ĕñani, baguĕte cabi:

76 Ja'nca sĕani, yĕ'ĕ mami, mĕ'ĕ yua mai ta'yejeyereba Riusu cuencueni raosi'quĕ'ĕ.

Baguĕ coca quĕaja'guĕre mĕ'ĕre re'huabi Riusu.

Mĕ'ĕbi ru'ru sani, mai Ējaguĕ rai ma'are re'huaye bayĕ.

77 Baguĕ bainna sani, bacua gu'a juchare jo'cani senjojĕnna, Riusubi bacuare tĕani bani,

bacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare
ro'tama'ñe caja'guë'bi Riusu.

Ja'anre bacuani quëani achoye bayë më'ë.

⁷⁸ Mai Ējaguë Riusubi maini ai oiguë conji.

Mai hua'nabi ro porema'icua'reta'an, maini ai
re'oye cuiraguë oiguë conji.

Go'sijei umuguse ñatani saoye'ru maina ti'an rani,
bojo recoyo ba hua'nare maire re'huaní
jo'caji.

⁷⁹ Ja'nca re'huaní jo'caguëbi zijei re'oto ba'icua,
gare bënni senjosi'cua ba'ija'cua, ja'ancuani
baguë go'sijei re'otore te'e ruiñe masi güeseji
Riusu.

Mësacua gare huaji yëye beoye yë'ëni te'e zi'inni
conjën ba'ijë'ën caguë, maire choiji Riusu,
gantaguë cabi Zacarías.

⁸⁰ Caguëna, ja'nrëbi, baguë zin hua'guëbi irani,
jëja baguë, te'e ruiñe ba'i recoyo re'huaní baji'i.
Irani tējini, ja'nrëbi, bain beo re'otona sani, bëani
baji'i. Israel bainna sani quëa umuguse ti'añe tēca
baruna bëani ba'iguë ějobi Juan.

2

Nacimiento de Jesús

¹ Ja'nrëbi, bain ějaguëreba, Augusto hue'eguëbi
si'a bainni guansegüë, Si'acua mamire ěja bain
uti pëbëna toya güesejë'ën caguë guansení jo'cabi.

² Ja'nca guansení jo'caguë, bain cuencuese'e, ru'ru
ba'iyë cuencuese'e baji'i. Ja'nca ba'iguëna, Cirenio
hue'eguëbi yua Siria yija bain quë'rë ta'yejeiye
ějaguë baji'i, ja'anrën.

³ Bainre cuencueye
guansegüë, Si'acuabi mësacua tē'ya raisi huë'e

jobona go'ini, mēsacua mamire ěja bain uti pĕbĕna toya gŭesejĕ'ĕn, guanseni tonni jo'cabi. ⁴ Ja'nca guanseni jo'caguĕna, Josebi baguĕ huĕ'e jobona sai bi'rabi. Nazaret huĕ'e jobo, Galilea yija ba'i jobobi sani, Belĕn huĕ'e jobo, baguĕ ira ějaguĕ ba'isi'quĕ David hue'eguĕ, baguĕ huĕ'e jobo, Judea yija ba'i jobo, ja'anruna sani, baguĕ mamire toya gŭesejaji'i. ⁵ Toya gŭesejaiguĕ, Mariare'ga sabi, bago naconi huejaye ro'taguĕ sĕani. Yua ira zinbĕ ba'igoni sabi. ⁶⁻⁷ Ja'nca sani, Belenna ti'anni, bain cain huĕ'ena cainru cu'eni jĕhuani, cainru beoguĕna, jo'ya hua'na be'jerĕna sani cacani baĕ'ĕ. Ba'ijĕn, bago tĕ'ya rairĕn ti'anguĕna, bago zin ru'ru ba'iguĕte tĕ'ya rani, canbi ganoni, jo'ya hua'na aon aonguna uango.

Los ángeles y los pastores

⁸ Ja'nrebi, ja'ansi ca'nco jo'ya hua'na cuiracua baĕ'ĕ. Cuirajĕn ba'icuabi bacua oveja jo'ya hua'nare ñamibi ěñajĕn baĕ'ĕ. ⁹ Ja'nca ěñajĕn ba'ijĕnna, Riusu guĕnamĕ re'oto yo'o con hua'guĕbi bacuana gaje meni ti'anbi. Ti'anguĕna, ai go'sijei re'otora ti'anguĕna, jo'ya ěñacuabi ai quĕquĕsi'cua ěñajĕn baĕ'ĕ. ¹⁰ Ja'nca ba'ijĕnna, yo'o con hua'guĕbi bacuani quĕabi:

—Quĕquĕma'ijĕ'ĕn mēsacua. Bojo gŭese cocare mēsacuani quĕaguĕ raisi'quĕ'ĕ yĕ'ĕ. Si'a bainbi achani ai bojoreba bojoye'ĕ. ¹¹ Yure, ira ějaguĕ David huĕ'e jobo, Belenre ba'iguĕ, Riusu raosi'quĕ tĕ'ya raisi'quĕ'bi ba'iji. Mēsacuana ti'an rani, mēsacuare Riusu bainrebare re'huani baza caguĕ raji'i. Mai ta'yejeiyereba ějaguĕ ba'ija'guĕbi Cristo hue'eji baguĕ. ¹² Mēsacuabi huĕ'e jobona sani

cu'eto, Riusu Zin raosi'quëre tinjani ëñaja'cua'ë. Canbi ganosi'quëbi jo'ya hua'na aon aongute uinguëna, baguëte ëñani masija'cua'ë, cabi. ¹³ Caguëna, ja'nrëbi, ai jai jubë anje hua'nabi te'e jëana gaje meni ti'anhuë. Ti'anni, si'a jubëbi Riusuni bojoreba bojojën gantahuë:

¹⁴ Mai ta'yejeiyereba Riusubi guënamë re'oto ëjaguëreba'bi ba'iji.

Baguë bain ai yësi'cua, yija re'otore ba'icuanì bojoguë, huaji yëye beoye ba'ija'bë caji, Riusure yo'o con hua'nabi gantajën quëahuë.

¹⁵ Gantani tonni, yua guënamë re'otona go'ijëna, jo'ya hua'na cuiracuabi sa'ñeña ca bi'rahuë:

—Belenna saiñu. Riusu raosi'quëre yure quëani achosi'quëni sani ëñajaiñu cahuë.

¹⁶ Cani, besa sani ëñato, María, José baë'ë. Zin hua'guëbi jo'ya hua'na aon aongute uinguëna, ëñahuë. ¹⁷ Ja'nca ëñani, ba zin hua'guë ba'iye, anje hua'guë canì jo'case'ere bacuani quëahuë.

¹⁸ Ja'nca quëajëna, si'a hua'nabi ai bojoreba bojojën achahuë. ¹⁹ Ja'nca bojojëna, Maríabi ja'an si'aye ro'tani, bago recoyona re'huanì, gare huanë yeye beoye baco'ë. ²⁰ Ja'nrëbi, jo'ya hua'na cuiracuabi yua Riusu quëani achose'e beoru achani, Riusu yo'oni jo'case'e beoru ëñani, Riusuni bojoreba bojojën, baguëni gantajën goë'ë. Riusure yo'o conguë quëase'e'ru güina'ru baji'i, cajën bojojën goë'ë.

El niño Jesús es presentado en el templo

21 Ja'nrëbi, te'e ëntë sara samute umuguseña ba'ini, ba zin hua'guë go neño ga'nirëte tëyo güeseni, baguë mami Jesús hue'yohuë. María yuta zin nëcama'irën, Riusure yo'o conguëbi gaje meni quëaguëna, ja'an mamire yure baguëte hue'yohuë.

22 Hue'yoni ja'nrëbi pë'caguë sanhuë pa'roma'i umuguseña carajeiye tëca ba'ijën, Moisés coca cani jo'case'e'ru yo'ojën, tënosi hua'na runni tonni, ja'nrëbi Zin hua'guëre Riusu huë'ena sani, Riusu conja'guëte re'hua güeseñu cajën, Jerusalén huë'e jobona sani, Riusu huë'ena cacahuë. 23 Moisés coca toyani jo'case'e'ru güina'ru yo'ohuë:

Si'a zin hua'na ru'ru të'ya raisi'cua banica,
Riusu conja'cuare re'hua güesejë'ën,
cani jo'case'e

sëani, Jesusre sani, Riusu conja'guëte re'hua güesehuë.

24 Ja'nca re'hua güesejën, Moisés coca toyani jo'case'e'ru yo'ojën, jo'ya ca hua'i hua'nare inni, samu jure hua'na, o samu ju'ncubo hua'na, ja'an hua'nare inni, misabëna ëoni Riusuna mëojën, zin hua'guëre Riusu conja'guëte re'hua güesehuë.

25 Ja'nca re'hua güesejënna, yequë Simeón hue'eguëbi Riusu huë'ena cacani baji'i. Ja'an ba'iguëbi ai re'o bainguë ba'iguë, Riusuni caraye beoye yo'o conguë te'e ruiñe yo'oye se'ga baji'i. Israel bain etojeirënre ai ro'taguë, Riusu etojeiyete caraye beoye ëñaguë ëjoguë baji'i. Ja'nca ba'iguëna, Riusu Espíritubi baguë recoyona gaje meni bëani, ba'iguë baji'i. 26 Bëani ba'iguëbi Simeonni masi güesequë baji'i: Më'ë yija yuta ba'iguë, Riusu raoja'guëte ëñaja'guë'ë mé'ë, masi güesebi Riusu. Ja'nca masi güesequë sëani, 27 yureca Riusu

Espíritubi saguëna, Simeonbi Riusu huë'ena cacani baj'i. Cacani ba'iguëbi, Jesús pë'caguë sanhuëbi Riusu coca caní jo'case'e'ru yo'ojëna, bacuana ti'anbi. ²⁸ Ti'anni, zin hua'guëre inni cuanni ëñaguë, Riusuni ai bojoreba bojoguë cabi:

²⁹ Ah, Eñaguë, më'ë coca caní jo'case'e'ru güina'ru yo'osi'quë sëani, yë'ë hua'guë më'ë yo'o con hua'guë se'ga ba'iguëbi më'ëni ai bojoreba bojoyë yë'ë.

Më'ë raosi'quërebabi ti'anguëna, yurera baguëni ai bojoguë ëñañë yë'ë.

Ja'nca ëñaguë, yureca bojo hua'guëbi junni, ën yijare gare jo'caye poreyë yë'ë, Ja'quë.

³⁰ Më'ë bainrebare re'huani baja'guëre raoguëna, baguëte yure ëñahuë yë'ë.

³¹ Si'a bainni baguëre ëñani masija'bë caguë raoguëna, yurera ti'an raisi'quë'bi ba'iji baguë.

³² Si'a ën yija bainni go'sijei re'otorebare ëñoni masi güeseja'guë'bi ti'anguëna, bojoyë yë'ë.

Judío bain jubë ba'ima'icua're'ga go'sijeyete te'e ruiñe ëñoni, Israel bainre quë'rë ëja bainre re'huani jo'caja'guë'bi ba'iji ënquë, bojoguë cabi Simeón.

³³ Ja'nca caguëna, ba zin hua'guë pë'caguë sanhuë, José, María, bacuabi ai bojo recoyo re'huani baë'ë, bacua zinre case'e sëani. ³⁴ Ba'ijëna, Simeonbi bacuani ai re'oye caguë, ëñani jo'cani, ja'nrebi Jesús pë'cago Maríani jë'te ba'ija'yete cani achobi:

—Achajë'ën. Riusubi ënquëre cuencueni raoguëna, ai bain Israel ba'icua'bi baguë yo'oguë ba'iyete ëñaja'cua'ë. Eñani, yequëcuabi baguëni

zi'inni re'oye ba'ija'cua'ë. Yequëcuaca baguëni gu'a güejën, gu'aye ba'ija'cua'ë. Baguëte Riusu raosi'quërebare ro jo'cani senjojën, ³⁵ bacua gu'a recoyo ro'tayete te'e ruiñe masi güesejën ba'ija'cua'ë. Baguëte ro jo'cani senjojën gu'aye yo'ojënna, më'ëbi aireba sa'ntigo, si'a recoyo oireba oigo ba'ija'go'ë, cani jo'cabi Simeón.

³⁶ Cani jo'caguëna, yeco'ga Ana hue'egobi querë baco'ë. Riusu baingobi baguë cocare masini quëago baco'ë. Aser jubë baingo ba'igo, bago taita Fanuel hue'eguëna, ai ahuera hua'go baco'ë. Romi zingo ba'isirën huejani, bago ënjë naconi te'e ëntë sara samu tëcahuëan ba'igona, junni huesëguëña baguë. ³⁷ Junni huesëguëna, bago hua'jeni ba'irën yua ochenta y cuatro tëcahuëan te'e hua'go baco'ë. Ja'nca ba'igobi Riusu huë'e se'gare ba'igo, Riusu yo'o coñe se'ga ba'igo. Aon aiñe jo'cago, Riusuni ujago, jo'caye beoye Riusu yo'o se'gare yo'ogo. ³⁸ Ja'nca ba'igobi ja'ansirën Jesús pë'caguë sanhuëna ti'an rani, Riusu zin hua'guëni ëñani bojogo. Riusuni ai bojoreba bojogo, surupa cago, zin hua'guë ba'ija'yete bago bainni quëani acho bi'rago. Quëani achogona, bacuabi achani, Maire etoja'guëni ëjojën ba'icua'reta'an, yua ti'anbi cajën bojojën achahuë.

El regreso a Nazaret

³⁹ Ja'nrëbi, Jesús pë'caguë sanhuëbi Moisés coca toyani jo'case'e'ru yo'oni tējini, bacua huë'e jobo Nazaretna goë'ë, Galilea yija huë'e jobo. ⁴⁰ Go'ini ti'anni ba'ijënna, zin hua'guëbi irani, ai jëja bani, ai masiye ye'yeguëna, Riusubi baguëni ai re'oye conni cuiraguë bajji'i.

El niño Jesús en el templo

⁴¹ Yureca, Jesús pë'caguë sanhuëbi Nazaret huë'e jobore ba'ijën, si'a tēcahuëan Pascua umuguseña ba'iguëna, Riusuni bojojën yo'ojaiñu cajën, Jerusalén huë'e jobona saijën baë'ë. ⁴² Ja'nca ba'ijënna, Jesusbi si'a sara samu tēcahuëanre bani, baguë bain yo'ojën ba'iyë'ru yo'oguë, Pascua umuguseñabi Riusuni bojoñu cajën saijënna, baguë yua te'e conguë saji'i. ⁴³ Sani, Pascua umuguseña yo'oni tējini, baguë bainbi go'ijënna, Jesusbi Jerusalenna bëabi. Bëaguëna, baguë pë'caguë sanhuëbi huesējën, ⁴⁴ Mai jubë bain naconi ba'ima'iguë baguë cajën, ma'abi go'ijën na'ijaë'ë. Na'ijani, ja'nrëbi bacua bain ba'iruanna baguëre cu'e ganocuata'an, ⁴⁵ gare baguëre tinjamaë'e. Tinjamajën, ja'ansirën Jerusalenna bonëni, baguëni cu'ejën, se'e goë'ë.

⁴⁶ Go'ini, samute umuguseña baguëte cu'eni, ja'nrëbi Riusu uja huë'ena cacani ëñato, Riusu coca masiye ye'yocua naconi ñu'iguë baji'i baguë. Ja'nca ñu'iguëbi bacuani ai coca senni achaguë baji'i. ⁴⁷ Senni achani bacua cocare'ga masiye sehuoguë ba'iguëna, ba hua'nabi ai achajën rëinjën, sa'ñëña cajën, ¿Queaca masiye sehuoye poreguë'ne baguë? ro'tajën cajën, baguëre ëñahuë. ⁴⁸ Ja'nca cajën ëñajënna, baguë pë'caguë sanhuë'ga ti'anni, ¿gue'ne? sa'ñëña cajën, pë'cagobi Jesusni cago:

—Mami, ¿më'ë guere yo'oguë, bëani ba'iguë'ne? Më'ë taita, yë'ë, yëquë'nabi më'ëni ai cu'ejën ai sa'ntijën baë'ë, cago.

⁴⁹ Cagona, Jesús sehuobi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, yë'ëni cu'eye'ne? Yë'ë Ja'quë yo'o ma'carëanre yo'oguë bëaguëna, mësacua ro'tama'iñe? caguë sehuobi.

⁵⁰ Ja'nca sehuoguëna, baguë coca case'ere ro huesë äaye achahuë.

⁵¹ Ja'nrëbi, bacua naconi Nazaret huë'e jobona goji'i Jesús. Go'ini ba'iguë, bacua guanseyete achani jaë'ë caguë yo'oguë baji'i. Yo'oguë ba'iguëna, baguë pë'cagobi ja'an si'aye ro'tani, bago recoyona re'huanì, gare huanë yeye beoye baco'ë. ⁵² Ja'nrëbi, Jesusbi irani, ai jëja baguë'ru runni, ai masiye ye'yesi'quë'ru ruinguëna, Riusubi baguëni ëñani bojoguë baji'i. Bain'ga baguëni re'oye ëñajën baë'ë.

3

Juan el Bautista en el desierto

¹ Ja'nrëbi, bain ta'yejeiye ëjaguëreba Tiberio hue'eguëbi bëani, quince tëcahuëan ba'iguëna, ja'an tëcahuë ti'anguëna, Judea bain ëjaguë Poncio Pilato baji'i. Herodes'ga Galilea bain ëjaguë baji'i. Herodes yo'jeguë Felipe yua Iturea, Traconite, ja'an bain ëjaguë baji'i. Lisantias yua Abilinia bain ëjaguë baji'i. ² Ja'an tëcahuë, judío bain pairi ta'yejeiye ëjacua, Anás, Caifás, ja'ancua baë'ë. Ja'nca ba'ijëna, ja'an tëcahuë, Zacarías mamaquë Juanbi bain beo re'otore ba'iguëna, Riusubi baguëna ti'anni, Ën cocare bainni quëani achojë'ën, caguë guansebi. ³ Caguë guanseguëna, Juanbi si'a Jordán ziaya ba'i re'otobi ganini, Riusu cocare quëani achoguë baji'i:

—Mēsacua gu'aye yo'ojën ba'ise'e beoru jo'cani senjoni, bautiza güesejë'ën. Ja'nca yo'otoca, Riusubi mēsacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere huanë yeni, gare mēsacua recoyore mame re'huani tēnoni baja'guë'bi quëani achoguë baji'i Juan.

⁴ Yua Juanre cuencueni raose'ere ro'tato, Riusubi baguëte ai zoe cuencuebi. Riusu ira bainguë ba'isi'quë Isaíasbi ñaca toyani jo'cabi: Riusu bainguëbi beo re'otona ti'anni, Riusu cocare si'a jëja cani achoja'guë'bi: Mēsacua recoyore mame re'huani ba'ijë'ën. Mai ëjaguë rai ma'are re'huaye'ru re'huani, te'e ruin ma'are yo'ocaijë'ën baguëre.

⁵ Si'a yorobëan ba'itoca, yua beoru ya'obi pë'npëye ba'iji.

Cubëan ba'itoca, yua beoru quëroni ñañoni tonni, senjoñe ba'iji.

To'nqueboan ba'i ma'a ba'itoca, yua te'e ruin ma'a ba'iyë re'huaye ba'iji.

Gu'a ma'a ba'itoca, te'e ruiñe gani güeseye ba'iji.

⁶ Ja'nca re'huani ba'iguëna, Riusubi baguë bainre tēani, baguë ba'i jobona sani baguëna, si'a bainbi ëñaja'cua'ë, toyani jo'caguë ba'nji Isaías.

⁷ Ja'nca ba'iguëna, ai bainbi Juanna ti'anni, Bautiza güesejañu cajënna, Juanbi bacuani si'a jëja yihuoguë cabi:

—Mēsacua yua aña hua'na'ru gu'aye ro'tajën raë'ë. Riusu bënni senjosi'cua yuara ba'ija'cua sēani, ¿mēsacua queaca jëaye ro'taye'ne? ⁸ Mēsacua gu'aye yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjoni, mēsacua mame recoyo re'huani ba'ijë'ën. Te'e

ruiñe ro'tajën ba'ijë'ën. Mësacua sa'ñeña coca cajën ba'iyë'ru gare se'e cama'ijë'ën: “Yëquëna yua Abraham re'o bain yo'je ba'icuaire sëani, Riusubi bënni senjoma'iji” ro huacha ro'tayë mësacua. Mësacuani ganreba cayë. Riusubi Abraham re'o bainre re'huaye yëtoca, ënjo'on ba'i gatabëanre inni, baguë re'o bainre guaja beoye re'huaye poreji. ⁹ Gu'a sunqui cueye'ru yo'o'ji Riusu. Zu'ubo re'oye guë'tosibobi inni, si'a sunquire ëñani, gu'a sunqui ba'itoca, aon quëinma'iñe ba'itoca, yua si'a sunqui sitare cueni, sunquire taonni, toana senjoni ëoji. Ja'nca yo'oye'ru yo'oye ro'taji Riusu, yihuoguë cabi Juan.

¹⁰ Caguëna, bainbi baguëni senni achahuë:

—Ja'nca yo'oye ro'tatoca, yëquëna ¿queaca yo'o'ja'cua'ne? senni achahuë.

¹¹ Senni achajënna, bacuani sehuobi Juan:

—Mësacua bainni oijën conjë'ën. Samu ëntë sara cañare banica, te'e canre ëntë sara can beo hua'guëna ro insijë'ën. Mësacua aonre bajën, aon beocuana huo'hueni ro insijë'ën, sehuobi.

¹² Ja'nrëbi, impuesto curi cocuabi Bautiza güeseñu cajën, Juanna ti'anni, baguëni senni achahuë:

—Yequëna'ga ¿queaca yo'o'ja'cua'ne, E'jaguë? senni achahuë.

¹³ Senni achajënna, bacuani yihuoguë cabi:

—E'ja bain guanseni jo'casi cocare ëñani, ja'an coca caye se'gare'ru yo'ojën, impuesto curire conijë'ën. Coqueye beoye yo'ojën, quë'rë ta'yejeiye conijë'ën, cabi.

¹⁴ Caguëna, ja'nrëbi soldado hua'nabi Juanna ti'anni, baguëni senni achahuë:

—Yequëna'ga ¿queaca yo'oja'cua'ne? senni achahuë.

Senni achajënna, Juan sehuobi:

—Bain bonsere coqueye beoye tëtëma'ijë'ën. Mësacua jubë yequëcuabi gu'aye cajën, Bain bonsere tëtëni baza cajën, bainre ro huai ëaye yo'ojën tëtëyë. Yequëcuabi bainre preso zëan ëaye yo'ojën tëtëyë. Ja'an yo'oye'ru yo'omajën ba'ijë'ën. Mësacua ëja bain curi ro'ise'ere coní, ja'an se'gare bani, bojojën ba'ijë'ën, caguë sehuobi Juan.

¹⁵ Ja'nca sehuoguëna, bainbi achani, baguëte re'oye ëñajën, ¿Riusu raosi'quërebama'iguë baguë? sa'ñeña senni achajën baë'ë. ¹⁶ Ja'nca senni achajën ba'ijënna, Juanbi si'acuani quëareba quëabi:

—Bañë. Ocona bautizaye se'ga ba'iguë'ë yë'ë. Yequëca yë'ë ba'iyë'ru quërë ta'yejeiye ëjaguërebabi yuara ti'anja'ñeta'an ba'iji. Baguëbi bainre bautizato, Riusu Espíritu naconi, toa naconi, ja'anre gaje me güeseni, bainre bautizaja'guë'bi. Ai ta'yejeiye ëjaguërebare sëani, baguëni yo'o coñe gare ti'anma'iguë'ë yë'ë. Baguë guëon ju'i co'rore ti'jeye'ga gare ti'anma'iguë'ë yë'ë. ¹⁷ Bain recoyo ro'tayete masiza caguë, baguë ñacobi ëñani, bain re'oye ro'taye, bain gu'aye ro'taye, ja'anre te'e ruiñe masija'guë'bi baguë. Trigo aonra'carëanre tutuna huëaye'ru yo'ogüë raiji. Baguë huëa macabi inni aonra'carëanre tutuna huëani, hui'ya sëohuëan senjoguëna, trigo aonra'carëan se'gare baguë aon re'huaruna ayani baji. Ja'nca bani, ja'nrëbi hui'ya sëohuëanre chiani, toana senjoni ëoji. Ja'an toare cato, gare yayaye beoye ba'iji. Baguë bainrebare re'huani baja'yete

quëayë. Yequëcua, baguëte güeni senjocuare toana senjoni ëoja'guë'bi, bainni quëabi Juan.

¹⁸ Ja'nca quëaguë, si'a bainni ai yihuoguë, Riusu bojo güese cocarebare quë'rë ai ba'iyë quëani achoguë baji'i. ¹⁹ Ja'nca quëani achoguë, bain ëjaguë Herodesni ai bëinguë cabi: Më'ë yo'jeguë Felipe rënjore ro tëani baguë sëani, ai gu'aye yo'ohuë më'ë, bëinguë cabi. Herodías hue'egote ro tëani baguëre sëani, ai bëinguë cani, yequë baguë gu'aye yo'ose'ere'ga baguëni ro'ta güeseni, Herodesni bëin coca cani jo'cabi Juan. ²⁰ Cani jo'caguëna, Herodes yua achaye güeguë, quë'rë se'e ai gu'aye yo'oguë, Juanni preso zeanni, baguëte ya'o huë'ena guao güeseni babi.

Jesús es bautizado

²¹ Juanre zeanni guao güesesirën yuta ti'anma'iguëna, Juan yua bainre bautizaguë ba'iguëna, Jesusbi ti'an raji'i. Ti'an rani, Juanbi baguëte bautizaguëna, Jesusbi Ja'quë Riusu naconi coca ca bi'rabi. Ca bi'rani mëiñe ëñato, guënamë re'otobi ja'anse'e a'nqueni saoguëna, ²² Riusu Espíritubi eta rani, ju'ncubo ba'iyë'ru ëñoni, Jesusna gaje meni tuabi. Tuaguëna, guënamë re'otobi coca cani achobi:

—Më'ë yua yë'ë Zin ai yësi'quë'bi ba'iyë. Më'ëni ai bojoguë ëñañë yë'ë, guënamë re'otobi cani achobi.

Los antepasados de Jesucristo

²³ Jesucristo ën yija ba'iguë ba'iyete cato, baguë bainre con bi'raguë, yua treinta tëcahuëan baye'ru babi. Bainbi ro'tani cato, baguë pë'caguë yua José baquëña. José pë'caguë yua Elí baquëña.

²⁴ Elí pë'caguë yua Matat baquëña. Matat pë'caguë

yua Leví baquëña. Leví pë'caguë yua Melqui baquëña. Melqui pë'caguë yua Jana baquëña. Jana pë'caguë yua José baquëña. ²⁵ José pë'caguë yua Matatías baquëña. Matatías pë'caguë yua Amós baquëña. Amós pë'caguë yua Nahum baquëña. Nahum pë'caguë yua Elsi baquëña. Elsi pë'caguë yua Nagai baquëña. ²⁶ Nagai pë'caguë yua Maat baquëña. Maat pë'caguë yua Matatías baquëña. Matatías pë'caguë yua Semei baquëña. Semei pë'caguë yua Josec baquëña. Josec pë'caguë yua Judá baquëña. ²⁷ Judá pë'caguë yua Joanán baquëña. Joanán pë'caguë yua Resa baquëña. Resa pë'caguë yua Zorobabel baquëña. Zorobabel pë'caguë yua Salatiel baquëña. Salatiel pë'caguë yua Neri baquëña. ²⁸ Neri pë'caguë yua Melqui baquëña. Melqui pë'caguë yua Adi baquëña. Adi pë'caguë yua Cosam baquëña. Cosam pë'caguë yua Elmadam baquëña. Elmadam pë'caguë yua Er baquëña. ²⁹ Er pë'caguë yua Jesús baquëña. Jesús pë'caguë yua Eliezer baquëña. Eliezer pë'caguë yua Jorim baquëña. Jorim pë'caguë yua Matat baquëña. ³⁰ Matat pë'caguë yua Leví baquëña. Leví pë'caguë yua Simeón baquëña. Simeón pë'caguë yua Judá baquëña. Judá pë'caguë yua José baquëña. José pë'caguë yua Jonam baquëña. Jonam pë'caguë yua Eliaquim baquëña. ³¹ Eliaquim pë'caguë yua Melea baquëña. Melea pë'caguë yua Mena baquëña. Mena pë'caguë yua Matata baquëña. Matata pë'caguë yua Natán baquëña. ³² Natán pë'caguë yua David baquëña. David pë'caguë yua Isaí baquëña. Isaí pë'caguë yua Obed baquëña. Obed pë'caguë yua Booz baquëña.

Booz pë'caguë yua Sala baquëña. Sala pë'caguë yua Naasón baquëña. ³³ Naasón pë'caguë yua Aminadab baquëña. Aminadab pë'caguë yua Admin baquëña. Admin pë'caguë yua Arni baquëña. Arni pë'caguë yua Esrom baquëña. Esrom pë'caguë yua Fares baquëña. Fares pë'caguë yua Judá baquëña. ³⁴ Judá pë'caguë yua Jacob baquëña. Jacob pë'caguë yua Isaac baquëña. Isaac pë'caguë yua Abraham baquëña. Abraham pë'caguë yua Taré baquëña. Taré pë'caguë yua Nacor baquëña. ³⁵ Nacor pë'caguë yua Serug baquëña. Serug pë'caguë yua Ragau baquëña. Ragau pë'caguë yua Peleg baquëña. Peleg pë'caguë yua Heber baquëña. Heber pë'caguë yua Sala baquëña. ³⁶ Sala pë'caguë yua Cainán baquëña. Cainán pë'caguë yua Arfaxad baquëña. Arfaxad pë'caguë yua Sem baquëña. Sem pë'caguë yua Noé baquëña. Noé pë'caguë yua Lamec baquëña. ³⁷ Lamec pë'caguë yua Matusalén baquëña. Matusalén pë'caguë yua Enoc baquëña. Enoc pë'caguë yua Jared baquëña. Jared pë'caguë yua Mahalaleel baquëña. Mahalaleel pë'caguë yua Cainán baquëña. ³⁸ Cainán pë'caguë yua Enós baquëña. Enós pë'caguë yua Set baquëña. Set pë'caguë yua Adán baquëña. Adán pë'caguë yua Riusu baquëña.

4

Jesús es puesto a prueba

¹ Yureca, Jesusbi Riusu Espírituna te'e zi'inni, recoyo bojoreba bojoguë, Jordán ziaya re'otore jo'cani saiguëna, Riusu Espíritubi baguëte beo re'otona sabi. ² Saguëna, cuarenta umuguseña

ba'iguëna, zupai huatibi ti'an rani, Jesusni gu'aye yo'o güeseza caguë, baguëni coqueguë ca bi'rabi. Ca bi'raguëna, Jesusbi gare aon ainmaquë ba'iguëna, cuarenta umuguseña ba'iguëna, ai aon gu'abi baguëre. ³ Aon gu'aguëna, zupai huatibi Jesusni gu'aye ro'ta güeseza caguë, ti'anni, cabi:

—Më'ëbi Riusu Zin sëani, ën gatabëte inni, jo'jo aonbëte re'huanı ainjë'ën, cabi.

⁴ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Bañë. Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: “Bain hua'nabi aon aiñe se'ga yo'ojën ba'itoca, re'oye ba'ima'iñë. Riusu cocareba canı jo'case'ere te'e ruiñe ye'yejën ba'itoca, ai re'oyereba ba'ijën ba'ija'cua'ë.” Ja'an coca toyani jo'case'e sëani, më'ë case'ere yo'oma'iguë'ë yë'ë, sehuobi.

⁵ Sehuoguëna, ja'nrëbi zupai huatibi baguëte ëmë cubë na'miñona mëani nëconi, si'a ën yija re'otoñare te'e jëana ëñobi. ⁶ Eñoni, baguëni cabi:

—Ja'an si'ayete më'ëna insini, si'a ën yija re'otoña ëjaguëre më'ëre re'huayë yë'ë. Yë'ëna insini jo'case'e sëani, yë'ë yëse'e'ru më'ëna insini jo'caye poreyë yë'ë. ⁷ Ja'nca sëani, më'ëbi yë'ëna gugurini rëanni, ujatoca, si'a ëña re'otoña beoru më'ë se'gana ro insini jo'cayë yë'ë, cabi.

⁸ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Bañë. Yë'ëre gare jo'canı saijë'ën, Zupai. Riusu coca toyani jo'case'ere ëñato, ñaca caji: “Mai Eñaguë Riusu se'gana gugurini rëanni, baguë se'gana ujajën ba'ijë'ën” caji. Ja'nca toyani jo'case'e sëani, më'ë caye'ru yo'oma'iguë'ë yë'ë, sehuobi.

9 Sehuoguëna, zupaibi baguëte se'e sani, Jerusalén huë'e jobona ti'anni, Riusu huë'e mi'chiyona nëconi, baguëni cabi:

—Më'ëbi Riusu Zin sëani, yijana chajë'ën.

10 Riusu coca cani jo'case'ere ëñato, ñaca caji:

Riusubi guanseguëna, baguë guënamë re'oto yo'o con hua'nabi më'ëre ëñajën cuirayë.

11 Gatana ju'njema'ija'guë cajën, më'ëre ëñajën cuirajën, më'ëre tëani bayë, toyani jo'case'e ba'iji, cabi.

12 Caguëna, Jesús sehuobi:

—Bañë. Riusu coca yequë ca'nc'o'ga ñaca caji: “Riusuni gu'aye yo'o güeseza cama'ijë'ën” toyani jo'case'e sëani, më'ë case'ere yo'oma'iguë'ë yë'ë, sehuobi Jesús.

13 Sehuoguëna, zupai huatibi baguëni se'e yo'o güeseye ro'taye porema'iguë sëani, baguëte jo'cani sani, se'e zoe raimaji'i.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

14 Ja'nrëbi, Riusu Espíritu naconi te'e zi'inni ba'iguëbi ai ta'yejeiye yo'oguë, Galilea yijana go'iguëna, si'a bain ja'anruan ba'icuabi baguë ba'iyete ai cani achojën baë'ë. 15 Si'a huë'e joboñana sani ti'anni, bacua ñë'ca huë'eñana cacani, bainni coca yihuoguëna, si'acuabi bojojën, baguë ta'yejeiye ba'iyete ai re'oye cani achojën baë'ë.

Jesús en Nazaret

16 Ja'nca ba'ijënna, ja'nrëbi, Nazaret huë'e jobo, baguë zinrën ba'isi jobona sani, yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, baguë bain yo'ojën ba'ise'e'ru yo'oguë, bain ñë'ca huë'ena cacani baj'i. Ja'nca

ba'iguëbi bain jobona nëcani, ¹⁷ Riusu coca toyani jo'case'ere canì achoza caguë, Isaías toyani jo'casi pëbëte insijëna, baguëbi inni anconi ëñato, ën coca toyasiru bajì'i:

¹⁸ Riusu cuencueni raosi'quëre sëani, baguë Espírituni yë'ëna gaje meni ba güesequëna, yë'ë yo'ore yo'ojë'ën, caguë guansebi yë'ëre. Yë'ë bojo güese cocare bonse beo hua'nani quëani achojë'ën.

Recoyo ai yo'ojën sa'nti hua'nare bojo recoyo bacuare re'huajë'ën.

Jucha zemosicuana sani, bacua etojeiyete canì achojë'ën.

Ñaco ëñama'icuarë se'e ëña güesejë'ën.

Je'o base'e ro'ire ai yo'ojën ba'icuaana sani, bacua etojeiyete masi güesejë'ën.

¹⁹ Riusu ranì mame re'huaja'yete si'acuani quëani achoguë ba'ijë'ën caguë, yë'ëre cuencueni raobi Riusu, canì achobi Jesús.

²⁰ Canì achoni tëjini, uti pëbëte se'e ganoni, uti pëbë re'hua ëjaguëna go'yani, bëabi. Bëaguëna, si'a ñë'ca huë'e bainbi baguëni ai zoe ëñajën baë'ë.

²¹ Zoe ëñajëna, Jesusbi bacuani coca ca bi'rabi:

—Ja'an coca canì jo'case'e ba'iguëna, yure umuguse Riusubi güina'ru yo'o bi'raguë, baguë Raosi'quërebare mësuacuani ëñobi, cabi Jesús.

²² Caguëna, si'acuabi Jesus ba'iyete ai re'oye cajën, baguë re'o coca canì achose'ere ai bojoreba bojojën baë'ë. Yequëcuaca sa'ñëña senni acha bi'rahuë:

—¿José mamaquëma'iguë baguë? baguëte jayaye'ru cahuë.

²³ Cajëna, bacuani sehuobi Jesús:

—Mēsacua ira bain coca cani jo'case'ere ro'tajën, yequërë yë'ë ba'iyete güina'ru caye'ne? “Më'ëbi ëco uañe masinica, ja'ansi'quëre huachojë'ën” ja'an cocare ro'tani, yë'ë ba'iyete ro'taye mēsacua? Yequë cocare'ga yë'ë ba'iyete ro'tajën, yë'ëre cama'iñe'ne? “Më'ëbi Capernaum huë'e jobo ba'iguë yo'ose'e, yëquëna achani masise'e, ja'an'ru güina'ru yëquënani re'oye yo'ojë'ën, më'ë zinrën ba'iguë ba'isi jobore sëani” ja'an coca yë'ëre cama'iñe'ne mēsacua?

²⁴ Ja'nca ro'tajën cacuare sëani, mēsacua gu'a recoyo ro'tayete masiyë yë'ë. Riusubi baguë bainre coca cani achocuare raoguëna, bacua zinrën ba'ijën ba'isi jobo bainbi bacuani te'e ruiñe ëñamajën, bacuani bojoma'iñë. Ja'nca bojoma'icua sëani, Riusubi tinruan ba'icuaire quë'rë re'oye ëñaguë conji. ²⁵ Riusu ira bainguë raosi'quë Elíasre ro'tajë'ën. Baguë ba'i umuguseña ba'iguëna, ai romi hua'je hua'na Israel yijare ba'ijën, ai yo'ojën bateña. Samute tēcahuëan jobo ocoma'iguëna, ai aon gu'ana ju'iñe ba'iguëna, Riusubi Elíasni baguë yo'ore guansequëña: ²⁶ Israel romi hua'je hua'nana congüë saima'ijë'ën. Sarepta baingo, Sidón huë'e jobo ca'ncore ba'igona, ja'ango Israel bain jubë ba'ima'igore congüë saijë'ën caguë, baguëte saoguëña Riusu. ²⁷ Riusu ira bainguë raosi'quë Eliseore'ga ro'tajë'ën. Baguë ba'i umuguseña ba'iguëna, ai ira ca'mi rau bacua Israel yijare ba'ijën, ai yo'ojën bateña. Ja'nca ba'ijënna, Riusubi Eliseoni baguë yo'ore guansequëña: Naamán hue'eguë, Siria yijabi raisi'quë, ja'anguë se'gare congüë, baguë ira ca'mi raure huachojë'ën caguë, baguëte saoguëña Riusu, cabi Jesús.

28 Caguëna, si'acua ñë'ca huë'ere ba'icuabi achani, ai bëinreba bën'ë. 29 Ja'nca bëinjën, bacuabi Jesusre zeanni rërëni, huë'e jobo ca'ncona sani, ja'anru ba'i cubëna mëani, Ëmë të'ntëbana senjoni baguëre tonñu cajën, senjo ëaye yo'ojëna, 30 Jesusbi tijini, bacua joborebabi etajani saji'i.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

31 Ja'nca sani, yequë Galilea huë'e jobo, Capernaum huë'e jobona ti'anni, yo'o yo'oma'i umugusebi bainbi ñë'cajënna, bacuani coca yihuo bi'rabi. 32 Yihuo bi'raguëna, bain hua'nabi achani, ai bojo recoyo re'huani, Ai masiyereba te'e ruiñe caguë, maire yihuoji baguë, sa'ñëña cahuë.

33 Ja'nrebi, yihuoguë ba'iguëna, yequëbi gu'a huati recoyo cacasi'quëbi bain jobona nëcani, ai jëja güiguë cabi:

34 —¿Më'ë guere yo'oguë raquë'ne, Jesús Nazareno? Yëquëna jobore jo'cani, gare saijë'ën. Yëquënani ro carajei güeseguë raiguëna, gare saijë'ën. Më'ë yua Riusu raosi'quëreba ba'iguëna, më'ëni masiyë yë'ë, güiguë cabi baguë.

35 Güiguë caguëna, Jesusbi baguë huati cacasi'quëni ai bëinguë cabi:

—¡Caye beoye ba'ijë'ën, huati! ¡Ba bainguëre jo'cani, etani saijë'ën! bëinguë cabi Jesús.

Caguëna, gu'a huatibi ja'an bainguëte te'e jëana yijana taonni uanni, ja'nrebi baguëte jo'cani etani saji'i. Baguëte ja'si yo'oye beoye saji'i. 36 Saiguëna, si'a bain hua'nabi ai quëquëjën, sa'ñëña senni acha bi'rahuë:

—¿Gue'ne yureca? Ta'yejeiye ëjaguërebabi coca guansequëna, gu'a huati hua'ibi bainre jo'cani etani saiyë, sa'ñeña cajën baë'ë.

³⁷ Ja'nrëbi, Jesus yo'ose'ere cani achojën, si'a ca'ncoña bainbi achani, bojo coca sa'ñeña cahuë.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

³⁸ Ja'nrëbi, yihuoni tējini, Jesusbi ñë'ca huë'ebi etani sani, Simón huë'ena ti'anbi. Ti'anni bainbi quëajënna achato, Simón rënjo pë'cagobi ai rau jayoni uncoña. ³⁹ Uingona, baguë yua bago uinruna cacani, ja'an rau jayoyete bëin coca cabi. Caguëna, bago rau yua ja'anse'e tëquëna, go'yago. Go'yani, bago yua ja'ansi'co huëni, bain cuira bi'rago.

Jesús sana a muchos enfermos

⁴⁰ Ja'nrëbi ënsëguë ruajaquëna, si'a bainbi bacua rauna ju'incua, si'a rau bacuare Jesusna sani ëñojënna, bacuare huachobi. Baguë ëntë sarañabi pa'róni ga ju'in hua'nani huachoguëna, si'a hua'nabi huajë hua'na saë'ë. ⁴¹ Gu'a huati hua'i cacasi'cuare'ga Jesusna sani ëñojënna, Jesusbi coca guansequëna, huati hua'ibi ai güijën, bainre jo'cani etani gare saë'ë. Ja'nca güijën,

—Më'ë yua Riusu Zinreba'ë, güijën cajënna, Jesusbi bëin coca caguë, bacua coca güijënna, ënsequë bajji'i. Riusu raosi'quërebare masijënna, Jesús yua bacua coca cayete ënsequë bajji'i.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

⁴² Ja'nca ba'iguëbi canni ñatani, huë'e jobobi sani, bain beojën ba'iruna ti'anni bajji'i. Ti'anni ba'iguëna, bain hua'nabi huëni, ¿Jarona saquë'ne baguë? cajën, baguëni cu'ejaë'ë. Cu'ejani, baguëte

tinjani, Yëquëna naconi gare bëani ba'ijë'ën cajën ba'icuaqueta'an, ⁴³ bacuani sehuobi Jesús:

—Porema'iñë. Si'a huë'e jobo bainna raosi'quë sëani, Riusu bainrebare mame re'huani baja'yete yequë huë'e joboña bainni quëani achoguë saiye yë'ë, cabi.

⁴⁴ Ja'nca cani, si'a Galilea yija huë'e joboñana sani, bain ñë'ca huë'eñana cacani, Riusu cocarebare quëani achoguë baji'i.

5

La pesca milagrosa

¹ Ja'nca ba'iguëbi yequë umuguse Genesaret zitarata yëruhuana ti'anni ba'iguëna, ai ëama'iñereba bain jubëbi baguëna ti'an rani, Riusu cocarebare achañu cajën, si'a ca'ncoñabi baguëni jë'jejën guiojën baë'ë. ² Ba'ijëna, Jesusbi ca'ncore ëñato, samu yoguan mejabëna rërëni tëosiguan baji'i. Hua'i yocuabi mëani, bacua huanterëanre zoajën saimate. ³ Te'e yogu Simón yogu ba'iguëna, Jesusbi cacani, Simonni, Choa ma'carë quëñëni huahuañu cabi. Cani, ja'nca quëñëni, Jesusbi yogute ñu'iguë, bain hua'nani coca yihuobi. ⁴ Yihuoni tējini, ja'nrëbi Simonni cabi:

—Rëi zitarata ba'iruna saiñu. Më'ë huanterëanre senjoni, hua'ire yojë'ën, cabi.

⁵ Caguëna, Simonbi sehuobi:

—Ëjaguë, yëquëna yure ñami hua'ire yojën ñata hua'nata'an, ro hua'i beo hua'na raë'ë. Ja'nca ba'iyeta'an, më'ëbi guanseguëna, huanterëte se'e senjoni, ëñana'a, cabi.

⁶ Cani, ja'n'rëbi huanterëte senjoni, ziaya hua'ire ai ta'yejeiye yohuë. Huanterë ye're ëaye ba'iye ai hua'i yohuë. ⁷ Ja'nca yoni, bacua gajecua yequë yogute ba'ijëna, bacua ëntë sarañabi ba'bojën choë'ë. Choni, bacuabi raijëna, samu yoguan ruca ëaye ba'iye tëca hua'ire bu'iye ayahüë. ⁸ Ayajëna, ja'n'rëbi, Simón Pedrobi ba hua'i yose'ere ëñani, Jesusna gugurini rëanni, baguëni cabi:

—Ai gu'a bain hua'guë'ë yë'ë. Ja'nca sëani, Ëjaguë, yë'ëre jo'cani saijë'ën, cabi.

⁹ Ja'nca caguë, Simón, baguë naconi ba'icua, si'acuabi bacua hua'i yo'ose'e ai ba'iye yose'ere ëñajën, ai quëquëhuë. ¹⁰ Simón gajecua Santiago, Juan, ja'an Zebedeo mamacua, bacua'ga güina'ru ai quëquëhuë. Quëquëjëna, Jesusbi Simonni cabi:

—Quëquëma'ijë'ën. Yureca bainrebare yoguë ba'ijë'ën, cabi. Jesús.

¹¹ Caguëna, bacuabi bacua yoguanre rërëni mëani, si'ayete gare jo'cani senjoni, Jesús naconi te'e conjën, gare saë'ë.

Jesús sana a un leproso

¹² Sani, yequë huë'e jobona ti'anjëna, ira ca'mi rauna ju'inguëbi yua Jesusna ti'anni, gugurini rëanni, baguëni senni achabi:

—Ëjaguë, më'ëbi yënica, yë'ë hua'guëre hua-chojë'ën. Ta'yejeiye ba'iguë sëani, huachoye poreyë më'ë, cabi.

¹³ Caguëna, Jesusbi baguë ëntë sarare mi'nani, baguëna pa'roguë cabi:

—Aito. Yëyë. Huajë hua'guë ba'ijë'ën, cabi.

Ja'nca caguëna, ja'ansirën, ira ca'mi rau beo hua'guë runji'i. ¹⁴ Ruinguëna, Jesusbi baguëni guanseguë cabi:

—Yequëcuani më'ë huajë raise'ere gare quëamaquë ba'ijë'ën. Pairsi se'gana saiguë ba'ijë'ën. Ja'nca ba'iguë, më'ë huajë raise'ere baguëni ëñojë'ën. Ja'nca ëñoni, ja'nrëbi, ba hua'i ëoye, Moisés guanseni jo'case'e'ru inni, misabëna tëoni ëoni, Riusuna mëojë'ën. Ja'nca bojoguë yo'oguëna, bainbi më'ë huajë raise'ere masija'cua'ë, cabi.

¹⁵ Ja'nca caguëta'an, Jesús yo'ose'e, baguë ba'iye cato, bain hua'nabi yua quë'rë se'e sa'ñeña quëajën, si'aruanna quëani ganoja'ë. Quëani ganojaijënna, ai bainbi, Baguë coca yihuoyete achañu cajën, bacua rau huacho güesejën raë'ë. ¹⁶ Raijënna, baguë se'gabi yua bain beo re'otona gatini sani, Taita Riusu naconi ujaguë baji'i.

Jesús sana a un paralítico

¹⁷ Ja'nrëbi, yequë umuguse ba'iguëna, Jesusbi bainre coca yihuoguëna, yequëcua fariseo bain, yequëcua ira bain toyani jo'casi coca masiye ye'yocua, bacuabi achajën ñuë'ë. Si'a huë'e joboñabi raisi'cua baë'ë. Galilea huë'e joboña, Judea huë'e joboña, Jerusalén, ja'anruanbi rani, Jesusre achajënna, Ja'quë Riusubi ai ta'yejeiyereba conguëna, Jesusbi rau ju'incuare huachoguë baji'i.

¹⁸ Huachoguë ba'iguëna, yequëcuabi garasi'quëni camare uinguëna, cuanni rahuë. Rani, Jesusna cacani, Ënquëre uanjaiñu cajën ba'icuatana, ¹⁹ ai bain ba'ijënna, garasi'quë naconi cacaye gare poremaë'ë. Ja'nca sëani, huë'e ëmëje'ena mëani, huë'e ja'ore otani, goje yo'ohuë. Yo'oni ja'nrëbi,

garasi'quëre cama uinguëna, bain jobona meñe gachoni, Jesús ba'iruna uanhuë. ²⁰ Ja'nca uanni, Jesusbi huachoye poreji cajën, baguëni recoyo ro'tajëna, Jesusbi baguë ñacobi ëñani, bacua ro'tase'ere masibi. Ja'nca masini, garasi'quëni cabi:

—Mami, më'ë gu'a jucha yo'oguë ba'ise'e yua gare huanë yeni tonse'e ba'iji. Më'ë recoyo yua mame re'huani tënose'e ba'iji, cabi Jesús.

²¹ Ja'nca caguëna, bain ye'yocua, fariseo bain naconi, bacuabi achani, ja'ansi'cua ro'tajën, ¿Baguë guere yo'oguë, Riusure gu'aye caguë'ne? Ro bain-guë sëani, bain juchare gare huanë yeni toñe ti'anma'iji, ro'tajën ñuë'ë.

²² Ro'tajën ñu'ijëna, Jesusbi baguë ñacobi ëñani, bacua ro'tase'ere masini, bacuana bonëni cabi:

—¿Mësacua guere yo'ojën ja'nca ro'tajën cajën ñu'iñe'ne? ²³ Si'a bainbi “Më'ë gu'a jucha yua huanë yeni tonse'e ba'iji” caye poreyë. Caye porecuata'an, “Huëni, më'ë camare inni ganijë'ën” catoca, bacua huachoye porema'iñete masi güeseyë. ²⁴ Ja'nca güesecuata'an, yë'ë yua Riusu raosi'quëreba ba'iguë sëani, bain gu'a juchare huanë yeni toñe pore ëjaguë'ë yë'ë. Ja'anre mësacuan yure ëñoñë cabi.

Caní ja'nrëni, garasi'quëni cabi:

—Achajë'ën. Më'ë camare inni, më'ë huë'ena go'ijë'ën cabi.

²⁵ Caguëna, si'acuabi ëñajëna, garasi'quëbi yua ja'ansirën huëni, baguë camare inni, Taita Riusuni ai bojo coca caguë, baguë huë'ena goji'i.

²⁶ Go'iguëna, si'a bainbi ai bojoreba bojojën, Riusuni ai re'oye ro'tajën cahuë:

—Riusurebabi ai ta'yejeiyereba ai re'oye yo'oguëna, gare ëñama'icubi ëñañë mai, cahuë.

Jesús llama a Leví

²⁷ Ja'nrebi, Jesusbi etani sani ëñato, impuesto curi coguë, Leví hue'eguëbi baguë curi corute ñuji'i. Ñu'iguëna, Jesús yua baguëni

—Yë'ëre te'e conguë rajj'ën, caguë choji'i.

²⁸ Choiguëna, Levibi te'e jëana huëni, si'aye gare jo'cani senjoni, Jesusni te'e conni saji'i.

²⁹ Sani ja'nrebi jë'te, Jesusni bojoguë, Fiestare yo'oza caguë, baguë gajecuar baguë huë'ena choji'i. Choiguëna, impuesto curi tëtëcua, yequëcua naconi, ai bainbi sani, Leví huë'ena ti'anni, Jesús naconi aon ainjën te'e bojojën ñuë'ë. ³⁰ Ñu'ijëna, fariseo bain, bacua gaje ye'yocua naconi ti'anni, Jesusre yo'o concuani ëñani, bën coca ca bi'rahuë:

—¿Mësacua guere yo'ojën, gu'a bain naconi te'e ñu'ijën, aon ainjën, gono uncujën conni ba'iye'ne? Impuesto curi tëtëcua naconi te'e ñu'ijën, ai gu'aye yo'oyë mësacua, senni achajën bën'ë.

³¹ Ja'nca senni achajëna, Jesusbi bacuani ye'yo coca caye'ru bacuani sehuobi:

—Huajë hua'nabi ëco yo'oguëte senma'iñë. Rauna ju'incua se'gabi ëco yo'oguëte señë.

³² Güina'ru, re'o bain casi'cua ba'itoca, bacuar choiguë raimaë'ë yë'ë. Gu'a bain se'gare choiguë raisi'quë'ë yë'ë, bacua gu'a juchare senjoni mame recoyo re'huacuar, caguë sehuobi Jesús.

La cuestión del ayuno

³³ Sehuoguëna, bacua yua yeque cocare baguëni senni achahuë:

—Juanre yo'o concua, fariseo bainre yo'o concua, bacuabi Riusuni ujaye se'ga yo'oñu cajën bacua aon ainmajënna, ¿më'ëre yo'o concua queaca ro'tajën, güina'ru yo'oma'iñe'ne? Ro aon ainjën, ro gono uncuajën yo'ocua'ë, senni achajën bën'ë.

³⁴ Senni achajënna, Jesús sehuobi:

—Mësacua ¿queaca ro'tajën, bain hueja fiestana choisi'cuani aon ainma'iñe guanseye'ne? Huejaja'guëbi yuta ba'iguëna, aon aiñe gare jo'cama'iñë. ³⁵ Ja'nca jo'camajënna, jë'te yequëcuabi ba huejaja'guëte preso zeanni quëñoja'cua'ë. Ja'nca quëñojënna, ja'anrën ti'anguëna, yë'ëre yo'o concuabi aon aiñe jo'caja'cua'ë, sehuoguë cabi Jesús.

³⁶ Ja'nca cani, ja'nrebi se'e yeque ye'yo cocare bacuani quëa bi'rabi:

—Ira ye'resi canre re'huaye yëtoca, mame ju'i canbi ye'reni, ira canna ja'cheni ta'nëñe gare yo'oma'icua'ë. Ja'nca yo'otoca, mame can yua gu'a can'ru ruinguëna, ira can ja'chese'ebi ai si'si ëñoji. ³⁷ Bisi ëye jo'cha huajë jo'cha ba'itoca, ira ga'ni corohuëanna ayaye gare yo'oma'icua'ë. Yo'otoca, huajë jo'chabi huo'coni, ira ga'ni corohuëanre jue-jueni, jañuni huesëji. Ga'ni corohuëan'ga gu'a corohuëan'ru ruinji. ³⁸ Ja'nca sëani, maibi huajë jo'chare mame ga'ni corohuëanna ayayë. Ja'nca ayajënna, ba jo'cha, ba ga'ni corohuëan re'oye ba'iji. ³⁹ Bisi ëye jo'cha ira jo'cha, ja'anre uncuye ye'yesi'cuabi yua huajë jo'chare uncuye güeyë. “Ira jo'cha yua quë'rë hua'i sëñera ba'iji” cajën, huajë jo'chare güecua'ë.

6

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

¹ Ja'nrëbi yequë umuguse, yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, Jesusbi baguëre yo'o concua naconi trigo zio re'otobi ganijën, baguëre concuabi trigo za'zare tëani, bacua ëntë sarañabi bo'teni, trigora'carëanre huajë ainjën saë'ë. ² Ja'nca ainjën saijënna, fariseo bainbi ti'anni, bacuani bëinjën, coca senni achahuë:

—¿Mësacua guere yo'ojën, mai ira coca toyani jo'case'e'ru tin yo'oye'ne, yo'o yo'oma'i umuguse sëani? senni achahuë.

³ Senni achajënna, Jesús sehuobi:

—Mësacua yua mai ira coca toyani jo'case'ere ëñajën, ¿David yo'osi cocare ëñamate'ne? Baguëre concua naconi sani, aon gu'aguëna, ⁴ baguë yua Riusu huë'ena cacani, Riusuna jo'casi aonbëan, jo'jo aonbëanre inni anquëña. Ainguë, baguëre concuare'ga aon huo'hueguëña. Riusu pairi bain se'gabi ja'an aonre ainja'bë cani jo'case'eta'an, David yua bain ta'yejeiye ëjaguë sëani, tin yo'oguëña. Ja'an coca toyani jo'case'e ba'iguëna, ⁵ yë'ë'ga Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, yo'o yo'oma'i umuguse ëjaguë'ë yë'ë, cabi.

El hombre de la mano tullida

⁶ Ja'nrëbi, yequë umuguse yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, Jesusbi bain ñë'ca huë'ena ti'anni, bainre coca yihuoguë baj'i. Yihuoguë ba'iguëna, yequëbi baguë jëja ëntë sara guë'nguësi sara ba'iguë, ja'anguëbi baj'i. ⁷ Ba'iguëna, fariseo bain, ira coca ye'yocua naconi baijën, Jesusni

yahue ëñajën ëjohuë. Ja'an bainguëni huachotoca, baguë gu'aye yo'oyete cani achoñu cajën, yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, Jesusre yahue ëñajën ëjohuë. ⁸Ja'nca ëjojëna, Jesusbi baguë ñacobi ëñani, bacua yahue ro'tase'ere masini, guë'nguësi sara baguëte choiguë cabi:

—Huëni rajjë'ën. Bain joborana nëceni ba'ijë'ën, caguë choji'i.

Choni, ba bainguëbi huëni raiguëna, ⁹Jesús yua bain hua'nani cabi:

—Yë'ëbi coca senni achaguëna, mësacua ro'tajë'ën. Mai ira coca toyani jo'case'ere ëñato, yo'o yo'oma'i umuguse ba'itoca, ¿gue yo'o yo'oye poreye'ne mai? ¿Guere caguë'ne? ¿Bainni re'oye yo'oye, o bainni gu'aye yo'oye caguë? ¿Rauna ju'inguëte huachoye, o baguëte carajei güeseye caguë? ¿Guere caguë'ne mai ira coca toyani jo'case'e? senni achaguë cabi Jesús.

¹⁰Ja'nca senni achaguë, si'acuani bonëjeiñe ëñani, ja'nrebi guë'nguësi sara baguëni cabi:

—Më'ë ëntë sarare mi'najë'ën, cabi.

Caguëna, ba hua'guë yua baguë ëntë sara mi'nani, ja'ansirën huajë ëntë sara baguë runji'i.

¹¹Ja'nca ruinguëna, ja'an gu'aye ro'tacuabi ai bëinreba bëinjën, sa'ñeña coca ca bi'rahuë: ¿Queaca yo'oni baguëte carajei güeseja'ye'ne mai? senni achajën, Jesusni bën'ë.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹²Ja'nrebi jë'te, Jesusbi, Taita Riusu naconi uja-jaza caguë, jai cubëna mëni, si'a ñami ujaguë ñatajaji'i. ¹³Ñatajani ja'nrebi, baguëre yo'o concuare choini, si'a sara samucuar cuencueni, Yë'ë

ta'yejeiye yo'ore yo'ojën ba'ijë'ën caguë jo'cabi. ¹⁴ Bacua mami hue'eyete cato, ñaca hue'ecua baë'ë: Simón hue'eguëte yua yequë mami Pedrote hue'yobi. Yequë Andrés, Simón yo'jeguë bají'i. Yequë Santiago, yequë Juan, yequë Felipe, yequë Bartolomé, ¹⁵ yequë Mateo, yequë Tomás, yequë Alfeo mamaquë Santiago, yequë Simón hue'eguë cananista jubë bají'i. ¹⁶ Yequë Santiago yo'jeguë Judas, yequë Judas Iscariote hue'eguë, Jesusre preso zean güeseni senjoja'guë, ja'ancuare cuencueni, baguë ta'yejeiye yo'o concuare re'huabi Jesús.

Jesús enseña a mucha gente

¹⁷ Ja'nca re'huani tējini, bacua naconi gajeni, te'e ruin yija ba'iguëna, baguëre yo'o concua naconi ti'anni, bainre yihuo bi'rabi. Ai jai jubë bain ñë'casi'cua baë'ë. Judea yija bain, Jerusalén huë'e jobo bain, Tiro, Sidón, ja'an huë'e joboña bain, ai jai jubëbi ti'an rani, Jesús cocare achañu cajën, Mai raure huacho güeseñu cajën raisi'cua baë'ë. ¹⁸ Ja'nca ba'ijën, gu'a huati cacasi'cua'ga ti'an raijënna, Jesusbi si'acuare huachobi. ¹⁹ Ja'nca huachoguë ba'iguëna, bain hua'nabi, Baguë ta'yejeiyereba yo'oyete ëñani masiñu cajën, baguëni pa'ro ëaye yo'ojën baë'ë.

La felicidad y la infelicidad

²⁰ Ja'nrebi, Jesusbi baguëre yo'o concuani ëñaguë, yihuo cocare cabi: Mësa'cua yua yo'jereba ba'i hua'na ba'icuata'an, bojo recoyo re'huani ba'ijë'ën. Riusu re'otorebare ba'ijën ai ta'yejeiye coreba cojën ba'ija'cua'ë.

21 Mēsacua yua Riusu ba'iyete quë'rë se'e masi äaye ba'icuata'an, bojo recoyo re'huanu ba'ijë'ën. Riusuni te'e ruiñereba masija'cua'ë.

Mēsacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere ai oijën ba'icuata'an, bojo recoyo re'huanu ba'ijë'ën. Jë'te gare oiye beoye chojën bojojën ba'ija'cua'ë.

22 Mēsacua yua yë'ë bainreba, Riusu Raosi'quëreba re'huasi'cua ba'ijë'nna, yequëcuabi ja'an ro'ina mēsacuare ai je'o bajën, mēsacuare saoni senjojën, mēsacuare ro a'ta gu'aye ro'tajën, ai hui'ya cajën, ja'an ba'ija'cua'ë. Ja'nca ba'ijë'nna, mēsacuabi ai yo'ojën ba'icuata'an, bojo recoyo re'huanu ba'ijë'ën. 23 Ja'an umuguseñabi ai yo'ojën ba'icuata'an, mēsacua ai bojoreba bojojën, Riusu guënamë re'oto insija'yete te'e jëana coja'yeta'an ba'iji yë'ëre cajën, ai bojo recoyo re'huanu ba'ijë'ën. Ja'an gu'a bainbi mēsacuani je'o bajën, bacua ira bain ba'isi'cua yo'ojën ba'ise'e'ru, Riusu bainre gu'aye yo'ojën ba'ise'e'ru, mēsacuani güina'ru gu'aye yo'ojën ba'ija'cua'ë.

24 Yureca mēsacua bonse ëjacua ba'ijën, ja'an bonse se'gare bojojën ba'itoca, ai bëiñe cani jo'case'e ba'iji mēsacuare. Riusu insija'yete gare coye beoye ba'ija'cua'ë.

25 Mēsacua yua ro ën yija ba'iyete bojoreba bojojën ba'itoca, mēsacuare ai bëiñe cani jo'case'e ba'iji. Mēsacua yua ai aon gu'ana ju'injën ba'ija'cua'ë.

Mēsacua yua yureña ba'ie se'gare ai bojojën, sa'ñeña gue güihuara chojën ba'itoca, ai bëiñe cani jo'case'e ba'iji mēsacuare. Mēsacua yua si'a recoyo ai sa'ntireba sa'ntijën ai oijën ba'ija'cua'ë.

26 Mēsacua bainbi mēsacua ba'iyete ai re'oye cajën ba'itoca, Riusu ro'tayete te'e ruiñe masijë'ën. Mēsacuani bēnni senjoja'ñeta'an ba'iji. Mēsacua ira bain ba'isi'cuabi güina'ru yo'ojën bateña. Yequëcuabi ti'anjën, Riusu raosi'quë'ë yë'ë coquejën cajënna, mēsacua ira bain ba'isi'cuabi bacua ba'iyete ai re'oye cajën bateña. Mēsacua bainbi yureña mēsacuare'ga ai re'oye cajënna, Riusu bēnni senjoja'ñete masijë'ën.

El amor a los enemigos

27 Yureca, mēsacua, yë'ë cocare achani Jaë'ë cajën ba'icua, mēsacuani ñaca yihuoyë yë'ë: Yequëcuabi mēsacuani je'o batoca, bacuare ai oijën conjën, bacuani ai yëreba yëjën ba'ijë'ën. Yequëcuabi mēsacuani ai bēintoca, bacuare re'oye yo'oye se'ga ba'ijë'ën. 28 Yequëcuabi mēsacuani gu'aye catoca, bacuani re'oye cani jo'caye se'ga ba'ijë'ën. Yequëcuabi mēsacuani ai hui'ya yo'otoca, bacuani oire bajën, Riusuni senni achajën, bacua ba'iyete ujajën ba'ijë'ën. 29 Yequëbi më'ë huayohuana huaitoca, më'ë yequë huayohuare'ga baguëni huai güesejë'ën. Yequëbi më'ë guayoni se canre tēteni batoca, më'ë ëntë sara canre'ga baguëna ro insijë'ën. 30 Yequëbi më'ë ba ma'carëanre sentoca, ënseye beoye baguëna ro insijë'ën. Më'ë bayete ro tēteni batoca, baguë se'e go'yayete senma'ijë'ën. 31 Yequëcuani re'oye yo'oye ro'tato, mēsacuani re'oye yo'oye, mēsacua yëyete ro'tajën, yequëcuare'ga güina'ru te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ën.

32 Mēsacuare ai yëcua se'gani ai yëjën ba'itoca, mēsacuabi re'oye yo'oye ti'anma'icua ba'iyë. Gu'a

bainbi güina'ru re'oye yo'oye masiyë. ³³ Mësacuare re'oye yo'ocua se'gani re'oye yo'ojën ba'itoca, mësacuabi re'oye yo'oye ti'anma'icua ba'iyë. Gu'a bainbi güina'ru re'oye yo'oye masiyë. ³⁴ Mësacua bonse go'yajaicua se'gani bonse prestajën ba'itoca, mësacuabi re'oye yo'oye ti'anma'icua baesacua yëyete ro'tajën, yequëcuare'ga güina'ru te'e ruiñe 'iyë. Gu'a bainbi bacua gu'a gajecuanu bacua bonsere prestajën, Bacuabi ja'anre go'yaja'bë cajën ba'iyë. ³⁵ Mësacuaca mësacuani je'o bacuani ai yëjën ba'ijë'ën. Bacuani re'oye yo'oye se'ga ba'ijë'ën. Mësacua bonsere prestaye sentoca, ja'anre se'e conu baye ro'tamajën, bacuana insijën ba'ijë'ën. Ja'nca yo'ojën ba'itoca, Riusu ta'yejeiye insija'yete ai conu baja'cua'ë mësacua. Riusu ta'yejeiyereba ba'iguë sëani, mësacuani caraye beoye ai conreba conguë ba'iji. Baguë yua ro gu'a bain, baguëni surupa gare cama'icua, ja'ancuare ai re'oye conguë sëani, mësacuare'ga quë'rë ta'yejeiye conreba conguë'bi ba'iji. ³⁶ Ja'nca sëani, mësacua yua Taita Riusu oiguë bani coñete ro'tajën, mësacua güina'ru bainre oijën conjën ba'ijë'ën.

No juzgar a otros

³⁷ Mësacua yua yequëcua gu'aye yo'oyete bëinjën cama'ijë'ën. Bacuare bënni senjo cocare caye beoye ba'ijë'ën. Ja'nca ba'itoca, Riusu'ga mësacuare bënni senjoma'ija'guë'bi. Bacuabi gu'aye yo'ojënna, Më'ë gu'aye yo'oni tonse'ere huanë yeye se'ga ba'iyë yë'ë, bacuani cajë'ën. Ja'nca catoca, Riusubi mësacua gu'aye yo'ojën ba'ise'ere ëñani, mësacua gu'aye yo'ojën ba'ise'ere

huanë yeye se'gare caja'guë'bi Riusu. ³⁸ Mësacua bonsere ëñajën, yequëcuana ro insijën ba'ijë'ën. Ja'nca ro insijën ba'itoca, Riusu'ga mësacuana ai insireba insija'guë'bi. Gare ënseye beoye insiguë, mësacua jai turubëna ayani, ña'goni guioni, turubë bu'iyë tëca ai ayaye'ru mësacuana ta'yejeiye ai insireba insija'guë'bi Riusu. Mësacua yua, Bonsere bendieza cajën, bonsere cuencueni insijënna, Riusubi ëñani, mësacua cuencuese'e'ru güina'ru cuencueni mësacuana insija'guë'bi.

³⁹ Mësacua yua ën cocare'ga ro'tani ye'yejë'ën. Ñaco ëñama'iguëbi baguë ñaco ëñama'i gajeguëni caguë: Raijë'ën. Saiñu. Ma'are më'ëni ëñoza caguë, ja'nrebi saitoca, ¿queaca ma'are ëñoñe poreguë'ne? Porema'iji. Si'a samucuabi saijën, yorobëna te'e gurujani tonni huesëyë. ⁴⁰ Masiye ye'yoguëna, baguë coca ye'yeguëbi ye'yoguë'ru quë'rë ta'yejeiye masiye ti'anma'iji. Ti'anma'iguë, baguë uti ye'yeni tējini, baguë ye'yoguë ba'iyë'ru te'e ba'ija'guë'bi.

⁴¹ Yureca, më'ë gaje hua'guëbi gu'aye yo'oguëna, baguëni bënni senjo cocare cama'ijë'ën. Baguë ñacogana ëñani, Hui'ya zin'garëte rutaza caguë, yua jai hui'ya maca më'ë ñacogate ba'iguëna, ja'anre ro ro'taguë rutama'itoca, ⁴² ¿queaca më'ë gajeguë ñaco ba'i zi'ngarëte rutaguë'ne? Më'ë ñacoga ba'i macare rutaye ro'tama'itoca, ro coqueguë yihuoyë më'ë. Ru'ru, më'ë ñacoga ba'i maca, ja'an jai hui'ya macare rutani, ja'nrebi ai re'oye ëñañe poreguëbi sani, më'ë gajeguë ñacogana re'oye ëñani, ja'an hui'ya zi'ngarëte guaja beoye rutaye poreyë më'ë. Më'ë gajeguëni gu'a jucha

yo'ose'ere senjojë'en yihuoye ro'tatoca, ru'ru më'ë gu'a juchare jo'cani senjojë'en.

El árbol se conoce por su fruto

⁴³ Bain coca cayete achani, bacua recoyo ba'iyete masijë'en. Re'o sunquiñë ba'itoca, gu'a uncue gare quëinma'iji. Gu'a sunquiñë ba'itoca, re'o uncue gare quëinma'iji. ⁴⁴ Mësacua yua si'a sunquire ëñajën, ba uncue quëinse'ere ëñajën, ja'an sunquiñë ba'iyete masijë'en. Miu sunquiñë ba'itoca, higo uncuere ja'añëna tëaye porema'inë. Susihuë ba'itoca, ëyere tëaye gare porema'inë. ⁴⁵ Güina'ru, re'o bainguëbi coca catoca, re'oye se'gare caji, re'o recoyo baguë sëani. Gu'a bainguëbi coca catoca, gu'aye se'gare caji, gu'a recoyo baguë sëani. Ja'nca sëani, bain recoyo ba'iyete masiye yëtoca, bacua coca cayete achani masijë'en.

Las dos bases

⁴⁶ Mësacua jubë ba'icua yequëcuabi yë'ëre cajën, Ëjaguë, Ëjaguë, cajën ba'icuata'an, yë'ë cayete gare yo'oye beoye ba'iyë. ⁴⁷ Yë'ëna ti'an rani, yë'ë cocare te'e ruiñë achani, gare güeye beoye yo'otoca, ⁴⁸ re'o huë'e yo'oguë'ru ba'iyë. Ja'an huë'ere yo'oguë, ai rëiye no'ani, gata yija tëca no'ani, huë'e ture gata naconi guioni, re'oye pë'npëni, re'o huë'ere nëcoji. Nëcoguëna, ja'nrëbi, ziyabi ai co'jeya rëoni, ai saoya ti'anguëna, baguë huë'e gurujaima'iji, gata naconi guiose'e sëani. ⁴⁹ Yequëbi yë'ëna ti'an rani, yë'ë cocare ro achani, ro yo'oye beoye saitoca, gu'a huë'e yo'oguë'ru ba'iji. Ja'an huë'ere yo'oguë, bean goje no'aguë, huë'e ture re'oye guioma'iguë, huë'ere te'e ruiñë nëcoma'iji. Ja'nrëbi, ziyabi ai

co'jeya rëoni, ai saoya ti'anguëna, baguë huë'e yua te'e jëana gurujani meaji, yihuoguë cabi Jesús.

7

Jesús sana al criado de un oficial romano

¹ Cani, bainre yihuoni tējini, ja'nrëbi Capernaum huë'e jobona sani baji'i Jesús. ² Ba'iguëna, romano bainguë soldado jubë ëjaguëbi baguë yo'o conguëbi rau neni ju'inguë ba'iguëna, baguëte ai oire baguë, ³ Jesús ba'iyete achani, Yë'ë yo'o con huaguëni huacho raija'guë caguë, judío ëja bainni caguë guansebi: Jesusni quëajajë'ën: Yë'ë yo'o con hua'guëbi rau neni ju'inguëna, huacho raija'guë caguë guanseni saobi. ⁴ Saoguëna, bacuabi Jesusna sani, baguëni si'a jëja senni achahuë:

—Romano ëjaguëbi ai re'oye yo'oguëre sëani, baguëte conjë'ën. ⁵ Yëquëna jubë judío bainni ai re'oye conguë, yëquëna ñë'ca huë'ere yo'oye guanseni, si'aye roji'i. Ja'nca sëani, baguë yo'o conguëte huacho raijë'ën, senni achajën cahuë.

⁶ Ja'nca cajëna, bacua naconi saji'i. Sani, ti'an bi'rani, yuta so'orë ba'iguëna, romano ëjaguëbi baguë gaje hua'na naconi Jesusna coca raobi:

—Ëjaguë, më'ëni ro guaja choë'ë yë'ë. Më'ë yua ai ta'yejeiye ëjaguërebare sëani, yë'ë huë'ena cacayete më'ëni choiye ti'anma'iguë'ë yë'ë. ⁷ Yë'ë'ga sani, më'ëni choiye ti'anma'iguë'ë yë'ë. Ja'nca ti'anma'iguëre sëani, yë'ë huë'e ti'anma'ijë'ën. Më'ë guanse coca se'gare caguëna, yë'ë yo'o con hua'guëbi huajë raija'guë'bi. Ja'an se'gare yo'ojë'ën caguë saoyë yë'ë. ⁸ Ja'nca caguë saoguëbi yequëcua yë'ë ëjacuani sehuoye bayë yë'ë. Yequëcua soldado

hua'nare guanseye bayë yë'ë. Yequëni, Saijë'ën catoca, baguë saiji. Yequëni, Raijë'ën catoca, baguë raiji. Yë'ë yo'o con hua'guëre'ga, Yë'ë case'e'ru yo'ojë'ën catoca, te'e ruiñe yo'oji baguë. Yë'ë case'e'ru te'e yo'ocua sëani, më'ë raima'iguë huacho coca guanseye se'ga cajë'ën, caguë raobi.

⁹ Caguë raoguëna, Jesusbi achani, romano ëjaguë case'ere ai bojoguë, bain be'tejën raicuana bonëni cabi:

—Ja'an soldado ëjaguëbi yë'ëni ai recoyo ro'taji. Si'a Israel bain recoyo ro'tayete ëñato, baguë recoyo ro'taye'ru ro'taye ti'anma'iñë si'acua, cabi Jesús.

¹⁰ Caguëna, judío ëja bainbi romano ëjaguë huë'ena go'ini ëñato, baguë yo'o con hua'guëbi gare huajë raisi'quë bajï'i.

Jesús resucita al hijo de una viuda

¹¹ Ja'nca ba'iguëna, ja'nrebi, Jesús yua yequë huë'e jobo, Naín huë'e jobona saji'i, baguëre yo'o conjën ye'yecua naconi. Ai bain jubë be'tejën saë'ë. ¹² Sani, huë'e jobo caca sa'rona ti'anni ëñato, bain hua'nabi ju'insi'quëni tanza cajën, etajën baë'ë. Ju'insi'quë pë'cago hua'jeni ba'igobi gaña hua'guëni hueansi'co baco'ë. Ai bain jubëbi bagore conjën saë'ë. ¹³ Ja'nca saijëna, Jesusbi ai oiguë, bagoni cabi:

—Oima'ijë'ën cabi Jesús.

¹⁴ Cani ja'nrebi, baguëre tan ganjoguna ti'anni pa'roguëna, bagu sacuabi nëcajaë'ë. Nëcajaijëna, ja'ansi'quëbi ju'insi'quëni coca cabi:

—Huëijë'ën, mami, yë'ëbi cayë më'ëre, cabi Jesús.

15 Caguëna, ja'nrëbi ba bonsëguë junni uinguëbi huëni bëani, coca ca bi'rabi. Coca ca bi'raguëna, baguëte ba pë'cagoni ëñobi. 16 Eñoguëna, si'a bainbi ai ëñajën rëinjën, Taita Riusuni ai bojojën cahuë:

—Riusu Raosi'quë ai ta'yejeiye ëjaguëbi maina ti'an raji'i. Baguë bainna rani, maini ai oiguë conji. Baguë bainrebare re'huani, maire tëani baza caguë raisi'quë'bi, cajën bojohuë bacua.

17 Cajën bojojënna, ja'nrëbi yequëcuabi achani, baguë yo'ose'ere si'a Judea huë'e joboñana quëani achojaë'ë.

Los enviados de Juan el Bautista

18 Quëani achojaijënna, Juanre concuabi achani, Juanna sani, si'aye quëahuë. Quëarena, Juan yua baguëre yo'o concuare samucuaré choini, bacuani guansegüë cabi: 19 Mësacua yua Jesusni senni achajajë'ën. ¿Më'ë yua Riusu Raoja'guëreba cani jo'casi'quë ba'iguë'guë? Ba'ima'itoca, ¿Riusubi yequëre raoja'guë'guë? Ja'an cocare baguëni senni achani rani quëajë'ën caguë, bacuare saobi. 20 Saoguëna, bacuabi Jesusna sani ti'anni, baguëre senni achahuë:

—Yëquëna yua Juan Bautizaguë raosi'cua'ë. Më'ëni coca senni achaye guansebi: ¿Më'ë yua Riusu Raoja'guëreba cani jo'casi'quë ba'iguë'guë? Ba'ima'itoca, ¿Riusubi yequëre raoja'guë'guë? Jesusni senni achahuë.

21 Ja'nca senni achajën ëñato, Jesusbi ai bain hua'nani huachoguë baji'i. Yequëcuabi rauna ju'injënna, yequëcuabi huati hua'ire bajënna, yequëcuabi ñaco ëñama'ijënna, Jesusbi si'acuaré

huachoguë baji'i. ²² Ja'nca huachoguë, bacuani sehuobi:

—Mësacua yua Juanna go'ini, mësacua ëñase'e, mësacua achase'e, ja'an si'ayete baguëni quëajajë'ën. Ñaco ëñama'icuabi ñaco huajëyë. Ira ca'mi rau bacuabi huajë raiyë. Ganjo achama'icuabi ganjo huajëyë. Guëon garasi'cuabi se'e ganiñë. Junni huesësi'cuabi go'ya raiyë. Bonse beo hua'na'ga Riusu bojo güese cocare te'e ruiñe achaye poreyë. ²³ Ja'nca sëani, yë'ëni jo'caye beoye recoyo ro'tajën ba'itoca, ai bojoreba bojojën ba'ija'cua'ë. Ja'anre Juanna quëajajë'ën caguë, bacuare Juanna saobi.

²⁴ Saoni, gotena, Jesusbi bain jubëni Juan ba'iyete quëa bi'rabi:

—Mësacuabi beo re'otona sani, Juanre ëñañu cajën, ¿neni ëñañe ro'tare'ne? “Ro jëja beo hua'guë, jë'je sahua tutu taonse'e'ru ba'iguëte ëñajaiñu” cacuata'an, ai jëja recoyo babi Juan. ²⁵ ¿Mësacua neni ëñañe ro'tare'ne? “Ëjaguë caña ju'iguëte ëñajaiñu” cacuata'an, ja'nca ju'imaji'i. Ëjaguë caña ju'icua yua me'najeiñe ba'icua, ja'ancua yua ta'yejeiye ëja bain huë'eña se'gare ba'iyë. ²⁶ ¿Mësacua neni ëñañe ro'tare'ne? “Riusu coca quëani achoguëte ëñajaiñu” catoca, mësacua te'e ruiñe ro'tahuë. Aito. Riusu coca quëani achocua si'acua'ru quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iguëni mësacua ëñahuë. ²⁷ Riusu ira coca toyani jo'case'ere ëñato, yua Juanre ñaca toyani jo'case'e ba'iji:

Bain ëjaguë rai ma'are re'huacaija'guë caguë, yë'ë coca quëani achoguëte bainna ru'ru saohuë yë'ë, cani jo'cabi Riusu.

28 Ja'nca cani jo'caguëna, mësacuani ganreba quëayë yë'ë. Juanbi yua Riusu coca quëaye raosi'cua si'acua'ru quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iji baguë. Ja'nca ba'iguëta'an, Riusu ba'i jobona ëñato, baru ba'iguë quë'rë yo'je ba'i hua'guëbi Juanre quë'rë ta'yejeiye ëjaguëbi ba'iji, caguë quëabi Jesús.

29 Ja'nca quëaguëna, bain hua'na, impuesto curi cocua ja'ancua yua Juanna sani bautiza güesesi'cua ba'ijën, ja'ancuabi achani, Riusubi te'e ruiñe yo'oji cajën baë'ë. 30 Ja'nca cajën ba'ijënna, fariseo bain, ira coca ye'yocua naconi, bacuabi yua Juan bautizayete güejën, Riusu insini jo'caya'ye, baguë coñete gare gu'a güejën senjohuë. 31 Güejën senjojënna, Mai Ëjaguë Jesusbi bacuani quëabi:

—Yureña bain ba'iyete ¿queaca quëaye'ne yë'ë? 32 Zin hua'na sa'ñeña huere yo'ocua'ru ba'iyë. Ja'nca ba'ijën, bacua gajecuani güijën cayë: “Yëquënabi jurihuëte juijënna, ¿mësacua guere yo'ojën pairamate'ne? Yëquënabi sa'ntiye gantajënna, ¿mësacua guere yo'ojën oimate'ne?” güijën cayë zin hua'na. 33 Ja'nca güijën cajënna, yureña bainbi güina'ru yo'ojën ba'iyë. Juan Bautizaguëbi rani, baguë aon aiñe jo'caguë, bisi ëye jo'cha uncuye beoye ba'iguëna, mësacuabi Ro hue'nhue huati hua'guë'bi baguëte cajën baë'ë. 34 Ja'nrebi yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi rani, aonre anni, gonore uncuguëna, mësacuabi yeque coca yë'ëre cajën, “Aon ain huati'bi. Jo'cha güebe huati'bi. Gu'a bain, impuesto curi cocua, ro bacua gajeguë'ru ba'ite” yë'ëre ja'nca cajën ye'ere gu'a güeyë mësacua. 35 Ja'nca cacuata'an, Riusu masiyete ye'yeye yënica, Riusu bain baguë

ba'iyete masicuaré ěñani masijé'ěn quěabi Jesús.

Jesús en casa de Simón el fariseo

³⁶ Ja'nřěbi, fariseo bainguě Simón hue'eguěbi Jesusre choiguěna, Jesusbi baguě huě'ena sani, baguě naconi běani aon anji'i. ³⁷ Aon ainguěna, yeco gu'a romigo ba'igobi ja'ansi huě'e jobore ba'igo yua Jesús ba'ie, fariseo huě'ere aon ainguě ba'ie, ja'anre achani, bago yua ma'ña sěn re'core inni, alabastro gata ro'rohuěna bu'ie těca queoni ayani, ³⁸ fariseo huě'ena saco'ě. Sani ti'anni, Jesús yo'je, baguě guěoña ba'iruna řěanni, ai oco'ě. Oni, bago oise'ebi baguě guěoñana ai meoni tonni zoago. Zoani, bago rañababi cuenani, baguě guěoña ai muchani, bago ma'ña re'core baguě guěoñana jañuni zoani tongo. ³⁹ Ja'nca yo'ogona, ja'an fariseo bainguě Simonbi bago yo'ose'ere ěñani ro'tabi: “Ĕnquě yua Riusureba Raosi'quě banica, bago gu'aye yo'ogo ba'iyete masire'abi. Bagoni ěñani, gu'a romigo ba'iyete masini ěnsere'abi” ro'taguě ěñaguě ñuji'i. ⁴⁰ Ro'taguě ñu'iguěna, Jesusbi cabi:

—Simón, mě'ěni coca quěaye yěyě yě'ě cabi.

Caguěna,

—Cajě'ěn, Ĕjaguě sehuobi.

⁴¹ Sehuoguěna, ye'yo cocare baguěni quěabi Jesús:

—Curi presta ějaguěbi curi prestaguěna, samucuabi baguěni ro'ija'cua baě'ě. Yequěbi quinientos denario so'coña ro'ija'ye baji'i. Yequěbi cincuenta denario so'coña ro'ija'ye baji'i. ⁴² Si'a juběbi baguěni ro'ie porema'icua ba'ijěnna, ba ějaguěbi bacua ro'iyete se'e senmaji'i. Měsacua yua gare

yë'ère ro'iyè beoye ba'ijë'ën caguë, bacuani huanë ye cocare cani tonbi. Ja'nca huanë yeye caguëna, ¿jaroguëbi ba ëjaguëni quë'rë ta'yejeiye ai yëguë'ne? senni achabi Jesús.

⁴³ Senni achaguëna, Simón sehuobi:

—Baguëni quë'rë ro'ija'ye ba'isi'quëma'iguë sehuobi.

Sehuoguëna, Jesusbi

—Te'e ruiñe sehuohuë më'ë cabi.

⁴⁴ Cani, ja'nrëbi ba romigona bonëni ëñani, Simónni se'e cabi:

—Ënconi ëñani ro'tajë'ën. Yë'ëbi më'ë huë'ena caca rani ba'iguëna, më'ëbi yë'ëni bojoguë conmaë'ë. Yë'ë guëoñare zoaye ocore gare guansemaë'ë më'ë. Ënco'ga bago oise'e se'gabi yë'ë guëoña jo'caye beoye zoani tongo, bago rañababi cuenago, ja'an se'ga yo'ogo. ⁴⁵ Më'ëbi yë'ëni gare oiye beoye ëñani saludaguëna, ënco'ga yë'ë ti'ansirëmbi yë'ëni ai bojogo, yë'ë guëoñare muchago gare jo'caye beoye yo'ogo. ⁴⁶ Më'ëbi hui'yabe re'core guansemaë'ë, yë'ë sinjobëna queoni jañuñete. Ënco'ga ma'ña re'core rani, yë'ë guëoñana queoni jañuni tongo. ⁴⁷ Ja'nca yo'ogobi yë'ëni ai ta'yejeiye ai yëreba yëgo sëani, bago ai gu'a jucha huanë yese'ere bainni masi güesego. Yequëcua'ga choa ma'carë se'ga gu'aye yo'oni huanë ye güesëjën, yë'ëni ta'yejeiye yëma'icua ba'iyë cabi Jesús.

⁴⁸ Cani ja'nrëbi, ba romigona bonëni cabi:

—Mami, më'ë gu'a jucha yo'ogo ba'ise'e si'ayete huanë yeyë yë'ë cabi.

⁴⁹ Caguëna, yequëcua ba aon aiñete choisi'cuabi yua sa'ñëña bëin coca ca bi'rahuë:

—¿Ënquë, bain juchare huanë yeye caguë, gueguëguë'ne? sa'ñeña senni achajën cahuë.

⁵⁰ Cajëna, Jesusbi bagoni cabi:

—Yë'ëni si'a recoyo ro'tani bojogo sëani, Riusu ba'i jobona ti'anni ba'ija'go'ë më'ë. Yureca jucha beogo, bojogo saijë'ën cabi.

8

Mujeres que ayudaban a Jesús

¹ Ja'nrëbi jë'te, Jesusbi sani, ai huë'e joboña, bain ba'iruanna ti'anni, Riusu bojo güese coca, Riusu bainreba re'huaní baja'yete quëani achoguëna, baguëre ta'yejeiye yo'o concua si'a sara samucuabi baguëni te'e conjën saë'ë. ² Conjën saijëna, yequë romi hua'na'ga baguëni conjën saë'ë. Romi hua'na ba'iyete ëñato, yequë romi hua'naca yua huati cacasi'cua baë'ë. Yequë romi hua'naca rauna ju'incua baë'ë. Ja'nca ba'isi'cua ba'ijëna, Jesusbi si'acuani huachoni gare huajë rai güesebi. María hue'ego'ga, Magdalena mami bago, yua te'e ëntë sara samu huati hua'i cacasi'co ba'igona, Jesusbi si'a huati hua'ire etoni saoni senjoguëna, querë huajë raco'ë bago. ³ Juana hue'ego'ga baco'ë. Bago ënjë Cuzabi Herodes meñe yo'je ëjaguë baji'i. Yeco Susana, yequëcua romi hua'na naconi ba'ijëna, Jesusbi si'acuani bacua rau base'ere huachobi. Huachoguëna, ba hua'na yua bacua porese'e Jesusni conjën, insijën baë'ë.

La parábola del sembrador

⁴ Ja'nrëbi, ai jai jubëan bainbi si'a huë'e joboñabi etani, Jesusna ti'anni ba'ijëna, bacuani ye'yo coca cani acho bi'rabi:

5 —Banguëbi Aonre tanza caguë saji'i. Sani, yijare re'oye re'hvani tējini, aonra'carëanre re'oye mo'gasi yijana senjoguë, yequëra'carëanre ma'ana tonguëna, bain za'nguye, bi'an uncueye, ja'anna huesëbi. 6 Yequëra'carëanre senjoguë, gata yijana tonguëna, ticubi irani, ja'nrebi yija yaquima'iguëna, ro güeanbi. 7 Yequëra'carëanre senjoguë, miubëna tonguëna, miubi irani huenni huesobi. 8 Yequëra'carëanre senjoguë, re'oye re'huasi yijana tonguëna, aon sahuabi irani, aonre quënji'i. Aonra'carëan quëinse'ere cuencueto, cien viaje baiye tēca quë'rë ta'yejeiye quënji'i, cabi Jesús. Ja'an ye'yo cocare cani, bainni si'a jēja cabi: —Mësacua yua ganjo banica, te'e ruiñe achani ro'tajën ye'yej'ën cabi.

El porqué de las parábolas

9 Ja'nca caguëna, baguëre yo'o concuabi huesë äaye achajën baguëni senni achahuë:

—¿Gue cocare ye'yoguë caguë'ne, Èjaguë? senni achahuë.

10 Senni achajënna, baguë sehuobi:

—Riusubi baguë ba'i jobo ba'ija'yete cani achoza caguë, mësacuan si'aye te'e ruiñe masi güeseji. Yequëcuareta'an banji. Bacuani cani achoto, ye'yo coca se'gare bacuani quëaji Riusu. Te'e ruiñe ye'yeye yëma'icua sëani, yë'ë cocare achani, ro huesë äaye ba'icua'ë. Yë'ë ëñoñere'ga ëñani, ro huesë äaye ëñajën ba'iyë bacua, caguë sehuobi Jesús.

Jesús explica la parábola del sembrador

11 Caguë sehuoni, ja'nrebi zio tanguë cocare bacuani te'e ruiñe quëabi:

—Baguë yua aonra'carëan senjoguëna, yua Riusu coca cani achoye'ru ba'iji. ¹² Ma'ana tonsira'carëanre cato, bain hua'nabi Riusu cocare achani, ja'nrëbi ro ro'tajën saiyë. Zupai huatibi rani, Riusu bënni senjoja'ñete jëama'ija'bë caguë, bacua coca achase'ere ro tëtëni saoni senjoji. Bacuabi ro recoyo ro'tamajën saiyë. ¹³ Gata yijana tonse'ere cato, Riusu coca achacua yequëcua ba'iyë. Riusu cocare achasi'cuata'an, ai bojoye achani, ja'nrëbi sani, zoe beoye ba'ijën, ba cocare gare huanë yeni jo'cani senjoñë. Be'su sita ba'iyë'ru ba'iyë bacua. ¹⁴ Miübëna tonsira'carëanre cato, Riusu cocare achacua yequëcua ba'iyë. Riusu cocare achacuata'an, ën yija bonsere ba ëaye ba'ijën, ja'an se'gare ro'tani, Riusu yëyete gare se'e ro'tamajën, baguëte gare jo'cani senjoñë. Gare aon quëiñe beoye ba'iyë'ru ba'iyë bacua. ¹⁵ Re'oye re'huasi yijana tonse'ere cato, Riusu cocare achacua yequëcua ba'iyë. Bacuabi achani, bacua recoyona re'oye re'huani, Riusu case'ere te'e ruiñe yo'oyë. Aon tëarën ti'añe tëca re'oye yo'o conjën, Riusu yëyete gare caraye beoye yo'ojën ba'iyë.

La parábola de la lámpara

¹⁶ Bainbi majahuëte zëontoca, guënarobi ro meñe jaoni ta'pima'iñë. Cama yijacuana ro yahuema'iñë. Bañë. Huë'ena ti'ancuabi re'oye ëñaja'bë cajën, majahuëte zëonni, ëmëna reoyë. ¹⁷ Ja'nca cani jo'caguëna, ëñere ro'tani ye'yejë'en. Bain hua'nabi gu'aye yo'oni gatiza cajën yo'ocua'reta'an, Riusubi si'aye ëñani, bacua yo'ose'ere si'acuani masi güeseja'guë'bi.

18 Ja'nca sĕani, mĕsacua yua yĕ'ĕ cocare achani, te'e ruiñe ro'tajĕn ba'ijĕ'ĕn. Riusu insise'ere ai conĭ batoca, quĕ'rĕ se'e ai conĭ baja'cua'ĕ. Riusu insise'ere choa ma'carĕ se'gare conĭ batoca, Riusubi ja'anre gare tĕani, ro beo hua'guĕre saoni senjoja'guĕ'bi, quĕabi Jesús.

La madre y los hermanos de Jesús

19 Caguĕ quĕaguĕna, Jesús pĕ'cago, baguĕ yo'je hua'na naconi, bacuabi ti'an rani, ai jai jubĕ bain ba'ijĕnna, baguĕna ti'añe poremaĕ'ĕ.

20 Porema'ijĕnna, yequĕbi Jesusni cabi:

—Mĕ'ĕ pĕ'cago, mĕ'ĕ yo'jecua, bacua yua hue'se ca'ncore nĕcajĕn, mĕ'ĕni cu'eyĕ cabi.

21 Caguĕna, Jesusbi sehuoguĕ, si'acuani cabi:

—Bacuabi yĕ'ĕre cu'ecuata'an, yĕ'ĕ cocare achani te'e ruiñe yo'ojĕn ba'icua, ja'ancua se'gabi yĕ'ĕ bainreba ba'iyĕ. Yĕ'ĕ mamá, yĕ'ĕ yo'jecua, ja'anre cayĕ bacuare, cabi Jesús.

Jesús calma el viento y las olas

22 Ja'nrĕbi, yequĕ umuguse, Jesús yua baguĕre yo'o concua naconi ba'iguĕ, yua yoguna cacani, Que tĕ'huina saiñu caguĕna, bacuabi conjĕn saĕ'ĕ.

23 Sani, jobo zitara ba'ijĕnna, Jesusbi umeni canji'i. Canni ba'iguĕna, ai jĕja tutu raiguĕna, yogu yua oco bu'i bi'rabi. Bu'i bi'raguĕna, Rucani huesĕma'iñe cajĕn, ai huaji yĕjĕn, 24 Jesusni sĕtoni cahuĕ:

—Ĕjaguĕ, conjĕ'ĕn. Maibi rucani huesĕyĕ cahuĕ.

Cajĕnna, Jesusbi huĕni, gue tutu, gue zitara tĕ'a, ja'anre bĕinguĕ cani, cuaue guanseguĕna, si'aye beoru ja'anse'ebi cuauni carajaji'i.

25 Carajaiguĕna, Jesús yua baguĕre yo'o concuani bĕin coca cabi:

—¿Mësacua guere yo'ojën, yë'ëni recoyo ro'tama'iñe'ne? cabi.

Caguëna, bacuabi ai quëquëjën, sa'ñeña senni achahuë:

—¿Ba hua'guë gue bainguëguë'ne? Baguë coca guanseye se'ga caguëna, tutu'ga, zitara të'a'ga ja'anse'ebi achani Jaë'ë cani cuaubi, cahuë.

El endemoniado de Gerasa

²⁶ Cajëna, ja'nrëbi que të'huina ti'anni ëñato, Gerasa yija baji'i, Galilea je'eñera. ²⁷ Ti'anjëna, Jesusbi mëji'i. Mëiguëna, baru bainguë huati zemosi'quëbi baguëna tëhuo raji'i. Tëhuo raiguëbi yua huë'e ba'ie jo'cani senjosi'quë baji'i. Can beohuë ba'iguë, bain tanru se'gare baji'i. ²⁸ Ja'nca ba'iguëbi yua Jesusni ëñani, baguëna ti'anni, gugurini rëanni, baguëni ai jëja huaji yaye achoyereba güiguë cabi:

—Më'ë yua Ta'yejeiyereba E'jaguë Riusu Zin sëani, ¿më'ë queaca ro'taguë raquë'ne, Jesús? Më'ëni senreba se'ñe. Yë'ëni bënni senjoñe beoye ba'ijë'ën, güiguë cabi baguë.

²⁹ Jesusbi baguë huati etaye guansegüë sëani, ja'nca güiguë cabi baguë. Baguë huatibi yua baguëni ai hue'nhue yo'oguë baji'i. Ba'iguëna, baru bainbi guënameanbi inni, baguëni gueonza cani yo'ojëna, baguë ëntë sara gueonse'e, baguë guëon gueonse'e, ja'anre ro tëteni si'aguëna, huati hua'ibi ba bainguëre beo re'otona sani bahuë. ³⁰ Ja'nca ba'isi'quë ba'iguëna, Jesús yua baguëni senni achabi:

—¿Më'ë gue mami hue'eguë'ne? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Yë'ë ai jai jubë hue'eyë sehuobi, ai jai jubë huati hua'i zemosi'quë sëani. ³¹ Sehuoguëna, ja'nrëbi, huati jubë yua Jesusni senreba senni achahuë:

—Ja'an rëi gojena saoni senjoma'ijë'ën yëquënare, cajën sen'ë.

³² Senjënna, ja'nrëbi cubë jabare ëñato, ai jai jubë cuchi hua'na aon ainjën baë'ë. Ba'ijënna, huati hua'ibi, Yëquënare cuchi jubëna saojë'ën, baguëni senni achajën cahuë. ³³ Cani, Jesusbi bacuare saoguëna, huati hua'ibi ba bainguëte jo'cani sani, cuchi hua'nana cacahuë. Cacajënna, cuchi hua'na, si'a jubëbi ro ro'tajën, huë'huëjën sani, të'ntëbana tonni, zitarana chani runi huesëhuë.

³⁴ Runi huesëjënna, cuchi cuiracuabi ëñani, ja'nrëbi huaji yëjën, besa huë'huëni sani, si'aruan huë'e jobo ti'añe tëca sani, cuchi runi huesëse'ere quëani achojaë'ë. ³⁵ Quëani achojaijënna, bainbi ëñajën raë'ë. Jesusna rani, ëñato, huati etoni saosi'quëbi yua Jesús guëon na'mi ca'ncore ñuji'i. Caña yua ju'iguëbi, yua te'e ruiñereba ro'taguë ñuji'i. Ja'nca ñu'iguëna, si'a bainbi ai huaji yëjën ëñahuë. ³⁶ Eñajënna, baguë huajë raise'ere ëñasi'cuabi yua bacuani quëahuë. ³⁷ Quëajënna, si'acua Gerasa yija ba'icuabi ai huaji yëjën, Jesusna ti'anni, Eñjo'onbi gare go'ijë'ën, cajën cahuë. Ja'nca cajënna, Jesús yua yoguna cacani go'i bi'rabi. ³⁸ Go'i bi'raguëna, huati hua'ire saosi'quëbi yua Jesusni, Më'ë naconi saza senni achaguë cabi. Caguëna, Jesusbi baguëte sehuoguë cabi:

³⁹ —Eñjo'ona bëani ba'ijë'ën, mami. Më'ë huë'ena go'ini, Riusu conse'e, më'ëni ai re'oye yo'ose'e,

ja'anre coca quëaguë go'ijë'en, caguë guansebi Jesús.

Caguë guanseguëna, baguë sani, Jesús conni yo'ose'ere si'a bainni quëani achojaji'i.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

⁴⁰ Ja'nrebi, Jesús yua go'ini, Galileana ti'anguëna, bain jubëbi baguëni zoe ëjocua sëani, baguëni ai bojojën, baguëni saludahuë. ⁴¹ Saludajëнна, ñë'ca huë'e ëjaguë Jairo hue'eguëbi raji'i. Rani, Jesusna gugurini rëanni, baguëni caguë senni achabi:

—Yë'ë huë'ena sani, yë'ë zin hua'gore ëñajajë'en cabi.

⁴² Baguë zin hua'go gaña hua'go ba'igo, si'a sara samu tëcahuëan bagobi, ai ju'in hua'go baco'ë. Ja'nca caguëna, Jesusbi conguë saji'i. Ma'abi saiguëna, ai bain be'tejën baë'ë. Si'a ca'ncoñabi baguëni jë'jejën saë'ë.

⁴³ Ja'nca saijëнна, yecobi u'chu rauna si'a sara samu tëcahuëan ju'ingo baco'ë. Ëco yo'ocuaña ëñogo ba'igobi bago curire bacuana insini si'agota'an, gare huajë raima'igo baco'ë. ⁴⁴ Ja'nca ba'igobi bain jubë naconi saigo, Jesús yo'jena ti'anni, baguë can na'mire pa'rogona, u'chu rau te'e jëana tëcabi.

⁴⁵ Tëcaguëna, Jesús cabi:

—¿Nebi yë'ë can pa'rore'ne? senni achabi.

Senni achaguëna, si'acua, Banhuë cajëнна, Pedro, baguë gajecua naconi, bacua cahuë:

—Ëjaguë, bain hua'nabi si'a ca'ncoñabi më'ëna jë'jejëнна, ¿queaca ro'taguë, Nebi pa'rore'ne senni achaguë'ne? cahuë.

⁴⁶ Cajënna, Jesús sehuobi:

—Yë'ë huachose'e huanoguëna, yë'ëni pa'rosi'core cu'eyë yë'ë, cabi.

⁴⁷ Caguëna, huajë raisi'cobi yua se'e gatiye porema'igo, yua ai huaji yëgo to'ntogo, Jesús guëon na'mina gugurini rëanni, baguëni pa'rose'e, bago te'e jëana huajë raise'e, ja'anre beoru quëago, si'acua ëñajënna.

⁴⁸ Quëagona, Jesús cabi:

—Yë'ëni si'a recoyo ro'tago sëani, huajë raë'ë më'ë, mami. Ja'nca ba'igo sëani, bojogo saijë'ën, cabi.

⁴⁹ Caguë, yuta cani tējima'iguëna, ëjaguë Jairo bainguëbi coca quëaguë raji'i. Rani, Jaironi cabi:

—Më'ë zin hua'gobi yua junni huesëgo. Ja'nca sëani, yua mai Ëjaguëre se'e cama'ijë'ën, cabi.

⁵⁰ Caguëna, Jesusbi achani, Jaironi cabi:

—Oima'ijë'ën. Më'ë recoyo ro'taye se'ga ba'ijë'ën. Bagobi huajë raija'go'co, cabi.

⁵¹ Ja'nca cani, baguë huë'ena sani ti'anni, yequëcuare cacaye ënsebi. Pedro, Santiago, Juan, ba romi zingo pë'caguë sanhuë, bacua se'gare baguë naconi sa'nahuëna guaobi. ⁵² Guaoni, si'a bainbi ba romi zingote aireba oijën sa'ntiye gantajën yo'ojënna, Jesusbi cabi:

—Mësacua oima'ijë'ën. Romi zingo ju'inmaco'ë. Ro cainsi'cobi uingo bago, cabi.

⁵³ Caguëna, si'acuabi baguëni ai jayajën ai chohuë, bago junni huesëse'ere masicua sëani.

⁵⁴ Ja'nca jayajënna, ja'nrebi, Jesús yua romi zingo ëntë sarana zeanni, bagoni jëja cabi:

—Huëijë'ën, mami, cabi.

⁵⁵ Caguëna, go'ya rani, te'e jëana huëco'ë. Huëigona, Jesusbi bago bainni, Aon aonjè'ën bagore, caguë guansebi. ⁵⁶ Ja'nca ba'iguëna, bago pè'caguë sanhuëbi ai ëñajën rëinjënna, Jesusbi Bago go'ya raise'ere yequëcuani quëama'ijè'ën, caguë cabi.

9

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

¹ Ja'nrebi, Jesús yua baguëre yo'o concua si'a sara samucuaire choini, huatire etoni saocuare, rau huachocuare, bacuare re'huabi. ² Ja'nca re'huani, bacuani yihuoguë cabi:

—Mësacua yua Riusu ba'i jobona ti'anni ba'ija'yete quëani achojaijè'ën. Rauna ju'incuare huachojè'ën. ³ Mësacua sani, bonse, aon, ja'anre sama'ijè'ën. Ro'ojën sai tubë, turubë, curi, yequë ëntë sara can, ja'anre gare saye ro'tama'ijè'ën. ⁴ Ja'nca sani, mësacuani bojojën ba'icua, bacua huë'ena cacani, ba huë'e jobobi saiye tēca, ba huë'ena bëani ba'ijè'ën. ⁵ Yequëcuabi bacua huë'ena cacaye ënsetoca, mësacuabi ba huë'e jobobi saijën, ja'anru bainbi ëñajënna, mësacua guëon ba'i ya'ore cue'nconi tonjè'ën. Bacua gu'aye yo'ose'ere masija'bë cajën, ja'nca yo'ojè'ën, cabi Jesús.

⁶ Cani tējini, bacuare saoguëna, bacua saë'ë. Si'a huë'e joboñabi saijën, Riusu bojo güese cocare quëani achojën, si'a bain rau bacuare huachojën baë'ë.

Incertidumbre de Herodes

⁷ Ja'nca yo'ojënna, Galilea ëjaguë Herodes hue'eguëbi yua Jesús yo'ose'e si'aye achani, ai

ro'taguë ëñabi. Bain hua'nabi Jesusre cajën, yequëcuabi, Juan Bautizaguë'bi junni go'ya raisi'quëma'iguë, cahuë. ⁸ Yequëcuabi, Riusu ira raosi'quë Elíasbi maina se'e gaje meni ba'ima'iguë, cahuë. Yequëcuabi, Mai ira bain ba'isi'cua Riusu coca casi'cua, ja'ancua'ru ba'ima'iguë. Maina gaje meni ba'ima'iguë, cahuë. ⁹ Cajënna, Herodes'ga cabi:

—Juanni huani senjo güesehuë yë'ë. Baguë sinjobëte tÿoye guansesi'quëta'an, ënquë ¿gue bainguëguë'ne? Bain hua'nabi baguë ta'yejeiye yo'ore cani achojënna, yë'ëbi achaguë, ¿guere yo'oye'ne yë'ë? senni achaguë cabi.

Cani, baguë yua quë'rë se'e Jesusna ti'an ëaye yo'oguë, Baguëni ëñaja'ma caguëta'an, poremaj'i baguë.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

¹⁰ Ja'nrebi, Jesusre yo'o concua saisi'cuabi raë'ë. Rani, bacua yo'ose'e beoru baguëni quëahuë. Quëajënna, bacuani cabi:

—Re'oji, mami sanhuë. Raijë'en. Bain beoruna bëani huajëjaiñu, caguë, bacuare Betsaida huë'e jobo cueñe ba'iruna huëoni sabi. ¹¹ Sani ti'anjënna, bain hua'nabi bacua sairute masini, Jesusna be'tejën saë'ë. Sani ti'anjënna, Jesusbi bacuani bojoguë ëñaguë, Riusu ba'i jobona ti'anni ba'ija'yete bacuani quëani achoni, bacua jubë ba'icua rau bacuare huachobi.

¹² Ja'nca yo'oguëna, ënsëguëbi ruajaiguëna, baguëre ta'yejeiye concua si'a sara samucuabi baguëni cueonni cahuë:

—Ējaguë, bain hua'nare go'i güesejë'ën. Bacua aon, bacua cainru, ja'anre bain ba'iruanna sani cu'eni cainja'bë caguë, bacuare cani go'i güesejë'ën. Beo re'oto'ë enjo'on, cahuë.

¹³ Cajënna, Jesús yua bacuani sehuobi:

—Mësacua se'ga aon aonjë'ën bacuare, sehuobi. Sehuoguëna, bacua sehuojën quëahuë:

—Te'e ëntë sara jo'jo aonbëan, samu ziaya hua'i, ja'an se'gare bayë yëquëna. Bacua yua ai jai jubë bain ba'ijënna, ¿yëquënabi bacuare cuiraye aon co-jani raye yëguë më'ë? senni achahuë.

¹⁴ Bain jubëre cuencueto, cinco mil ëmëcua ba'ie'ru baë'ë. Ja'nca senni achajënna, Jesús yua baguëre yo'o concuani cabi:

—Bain hua'nani jurëan bëa güesejë'ën, cincuenta ba'i jurëan'ru, cabi.

¹⁵ Caguëna, ja'nca yo'oni tëjjjënna, bainbi jurëan bëahuë. ¹⁶ Bëajënna, Jesusbi ba cinco jo'jo aonbëan, samu ziaya hua'i hua'nare, ja'anre inni, guënamëna mëiñe ëñaguë, Riusuni senni surupa cani, aonre jë'yeni, baguëre concuana insibi, Bainni cuirajë'ën caguë. ¹⁷ Ja'nrëbi, si'a hua'nabi yajiye tëca aën'ë. Anni tëjjjënna, Jesusre concuabi aon ainjën jëhuase'ere chiani, si'a sara samu jë'eña bu'ie yahuhë.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

¹⁸ Ja'nrëbi, Jesús yua te'eguë ba'iguë, Riusuni ujaguëna, baguëre yo'o concuabi baguëna raë'ë. Raijënna, bacuani senni achabi:

—Bainbi yë'ëre cajën, ¿gueguëguë'ne yë'ëre, cajën ro'taye'ne bacua? senni achabi.

¹⁹ Senni achaguëna, bacua sehuohuë:

—Yequëcuabi cajën, Juan Bautizaguë'ë më'ë cayë. Yequëcuabi, Elías ba'iguë'ë më'ë cayë. Yequëcuabi, Mai ira bain ba'isi'cua Riusu raosi'cua, ja'ancua ba'ie'ru ba'iyë më'ë cayë. Junni tonni go'ya raisi'quë'ë më'ë cayë, sehuohuë bacua.

²⁰ Sehuojëna, bacuani se'e senni achabi:

—Mësacua'ga yë'ëre cajën, ¿gueguëguë'ne yë'ëre, cajën ro'taye'ne mësacua? senni achaguë cabi Jesús.

Senni achaguëna, Pedro sehuobi:

—Riusu Raosi'quëreba'ë më'ë. Baguë Cristo'ë më'ë, sehuobi.

Jesús anuncia su muerte

²¹ Ja'nca sehuoguëna, Jesús yua bacuani yihuoreba yihuoguë guanseguë, Yequëcuani yë'ë ba'iyete quëaye beoye ba'ijë'ën caguë, ²² yua yeque cocare bacuani quëabi:

—Yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, ai ja'si huanofne ba'ija'guë'ë yë'ë. Ira bain, pairi ëjacua, ira ba'isi coca ye'yocua, bacuabi yë'ëre ai gu'a güejën, yë'ëni huani senjo güeseja'cua'ë. Huani senjo güesejënna, samute umuguseña ba'iguëna, yë'ëbi go'ya raija'guë'ë, bacuani cabi Jesús.

²³ Cani ja'nrebi, si'a bainni cabi:

—Bainbi yë'ë naconi te'e zi'inni ba'ieye yënica, bacua ba'iyete huanë yeni, jo'cani senjoñe bayë. Si'a umuguseña bacuabi crusu sa'cahuëna ju'iñe'ru ba'ieye ro'tajën, bacua yëyete gare jo'cani, yë'ë yëye se'gare güeye beoye yo'ojën, te'e coñe bayë. ²⁴ Ro bacua ba'ieye se'gare ro'tatoca, bacuabi ro huesëni si'ayë. Yë'ë ba'ieye se'gare ro'tatoca, bacuabi huajëreba huajëjën ba'iyë. ²⁵ Bacuabi te'e jëana

carajeitoca, ¿queaca ro'tajën, si'a ën yija bayete coní baye ro'taye'ne? ²⁶ Yë'ere gu'a güeguë senjoñe ro'tatoca, yë'ë coca ye'yose'ere gu'a güeguë senjoñe ro'tatoca, yë'ë'ga Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, yë'ë Taita naconi, Riusu guënamë re'oto yo'o concua naconi, ba in rai umugusebi ënsëguë ma'ñoñe'ru quë'rë ta'yejeiye rani, bacuare'ga güeguë senjoja'guë'ë yë'ë. ²⁷ Ganreba yihuoguë, mësacuani quëani achoyë. Ënjo'on ba'icuaire ëñato, yequëcuabi Riusu ba'i jobore ëñañe tëca, bacua junni huesëma'iñë, cabi Jesús.

La transfiguración de Jesús

²⁸ Ja'nrëbi, te'e ëntë sara samute umuguseña ba'ini, Jesús yua Pedro, Santiago, Juan, bacuare choini, Riusu naconi coca ujañu caguë, bacuare ëmë cubë na'miñona mëabi. ²⁹ Mëani, baguë yua ujaguëna, baguë zia yua tin zia ëñoguëna, baguë cañare ëñato, ai pojeiyereba go'sijei cañare ëñobi. ³⁰ Ëñoguëna, ja'ansirën samucua ëmëcuabi gaje meni eta rani, Jesús naconi coca cajën baë'ë. Moisés, Elías, ja'ancua baë'ë. ³¹ Riusu ta'yejeiye go'sijeyereba ba'ijën, bacuabi gaje meni, Jesús naconi coca cajën, baguë junni tonja'ñete cahuë. Riusu re'huase'e sëani, Jerusalén huë'e jobore ba'iguë junni tonja'ñete sa'ñëña cahuë. ³² Ja'nca cajënna, Pedro sanhuëbi ai ëo caincuata'an, cainmajën, Jesús go'sijeyete ëñajën, baguë naconi ba'icuaire'ga ëñajën baë'ë. ³³ Ja'nca ëñajën, ja'an raisi'cuabi go'ijënna, Pedro yua Jesusni cabi:

—Ëjaguë, maibi ënjo'on ba'ijënna, ai re'oye ba'iji. Ja'nca sëani, samute huë'erëanre yo'oñu. Më'ëna te'e huë'erë yo'ocaiyë. Moisesna yequë huë'erë

yo'ocaiyë. Elíasna yequë huë'erë yo'ocaiyë, cabi Pedro.

Ro ro'taguë cabi Pedro. ³⁴ Yuta cani tējima'iguëna, oco picobi nēca meni, si'acuare na'oguëna, Jesusre concuabi ai quëquëhuë.

³⁵ Quëquëjënna, picobë sa'nahuëbi bain coca achoni raobi:

—Ēnquë yua yë'ë Zin ai yësi'quëreba'bi. Yë'ë cuencueni raosi'quëre sëani, baguëbi coca caguëna, mësacua achajë'ën, cani achobi.

³⁶ Cani tējiguëna, bacuabi ëñato, Jesús yua te'e hua'guë baj'i. Ja'nca ba'iguëna, bacua yua gare caye beoye ëñahuë. Bacua ëñase'ere ro'tato, yequëcuani gare quëaye beoye baë'ë.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

³⁷ Ja'nrebi, yequë umuguse ñataguëna, bacua ba'i cubëbi gajehuë. Gajejënna, ai jai jubë bainbi Jesusni tēhuojën raë'ë. ³⁸ Tēhuojën rajjënna, ba jubë ba'iguë te'eguëbi Jesusni güiguë cabi:

—Ējaguë, më'ëni senreba señë yë'ë. Yë'ë zin hua'guë gaña hua'guëre ëña rajjë'ën. ³⁹ Gu'a huatibi baguëni hue'nhue yo'oguë, baguëte yijana taonni, yi'obobi chiri mëañe tēca yo'oguë, baguëte ai ja'si güeseye gare jo'cama'iguë ba'iji. ⁴⁰ Ja'nca ba'iguëna, yë'ëbi yua më'ëre yo'o concuana rani, baguë huati etoni saoyete bacuani senni achahuë. Senni achato'ga bacua poremaë'ë, cabi baguë.

⁴¹ Caguëna, Jesusbi bacuani cabi:

—Mësacua yua ro ro'tajën, recoyo gu'aye ro'tajën ba'iyë. ¿Quejei zoe ro ye'yemajën ba'iyë'ne mësacua? Ro guaja ye'yo coca mësacuani caguë

ba'iyë yë'ë, cani, ja'nrëbi, ba bainguëni: Më'ë zin hua'guëre yë'ëna rajë'ën cabi.

⁴² Caguëna, zin hua'guëbi rai bi'raguëna, gu'a huatibi se'e baguëni hue'nhue yo'oni, baguëte yijana jëjoni taonbi. Taonguëna, Jesusbi ja'an huatini bëinguë cabi:

—Zin hua'guëre etani gare saijë'ën caguëna, ja'ansirën etani gare saji'i.

Ja'nca saiguëna, Jesús yua zin hua'guëre huachoni, baguë pë'caguëna sani, huajë hua'guëre baguëna ëñobi. ⁴³ Ja'nca ëñoguëna, bain hua'nabi ai bojoreba bojojën, Riusu ta'yejeiyereba ba'iyete ai cani achojën baë'ë.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

Ja'nca ai bojoreba bojojën cajëna, Jesusbi baguëre yo'o concuani coca quëabi:

⁴⁴ —Mësacua yua yë'ë cocare achajë'ën. Gare huanë yeye beoye achajë'ën. Yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëna, yequëcuabi yë'ëre gu'a jucha baguëre'ru zeanni, yë'ëre gu'a bainna insini senjojën ba'ija'cua'ë, cabi.

⁴⁵ Caguëna, baguë case'ere ro huesë ëaye achahuë. Riusu coca yuta masi ëama'iñere sëani, achani masiye ti'anmaë'ë bacua. Ja'nca huesë ëaye achacuabi Jesusni Te'e ruiñe quëajë'ën caye huaji yëhuë bacua.

¿Quién es el más importante?

⁴⁶ Ja'nrëbi, Jesusre yo'o concuabi sa'ñëña cajën, Mai jubë ba'icua ¿gueguëbi quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iguë'ne? cajëna, ⁴⁷ Jesusbi bacuani ëñani, bacua cayete masibi. Masini ja'nrëbi zin hua'guëre

choini rani, baguë ca'ncona nēcobi. ⁴⁸ Nēcōni, bacuani yihuoguë cabi Jesús:

—Yë'ë ba'iyete ro'tajën, ënquë zin hua'guëni conjën ba'itoca, yë'ëre'ga güina'ru conjën ba'iyë. Yë'ëre conjën ba'itoca, Ja'quë Riusu yë'ëre raosi'quë, baguëre'ga güina'ru conjën ba'iyë. Mësacua jubë ba'icua, quë'rë yo'jereba ba'i hua'guë, ja'anguëbi mësacua jubë quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'ija'guë'bi, cabi Jesús.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

⁴⁹ Caguëna, Juanbi baguëni cabi:

—Ëjaguë, yequë bainguëni tëhuohuë yëquëna. Më'ë ta'yejeiye ba'iyete caguë, gu'a huati hua'ire etoni saoguë baji'i. Ja'nca yo'oguëna, mai jubë ba'ima'iguëre sëani, baguëre ënsehuë yëquëna, cabi.

⁵⁰ Caguëna, Jesús cabi:

—Baguëre ënsema'ijë'ën. Maini je'o bama'itoca, maini te'e yo'o conji, cabi Jesús.

Jesús reprende a Santiago y a Juan

⁵¹ Ja'nrëbi, Jesús guënamë re'otona go'irën ti'anja'ñeta'an ba'iguëna, baguë yua, Yurera Jerusalén huë'e jobona te'e ruiñe saiza caguë, yo'o bi'rabi. ⁵² Ja'nca yo'oguë, baguë bainre ru'ru saobi. Saoguë, bacuani cabi:

—Yë'ë yure ñami cain huë'ere cu'eni, ja'an bain naconi re'hua coca cajë'ën caguë, bacuare ru'ru saobi.

Saoguëna, bacuabi yua Samaria huë'e jo'borëna sani, cainrute senni achajënna, ⁵³ Samaria bainbi ënsehuë. Jerusalenna te'e ruiñe saija'guëre sëani, bacua huë'e jobona choiye yëmaë'ë. ⁵⁴ Yëmajënna,

Santiago, Juan, bacuabi masini, Samaria bainre bëiñe ro'tajën, Jesusni cahuë:

—Ëjaguë, yëquëna hua'nabi guënamë re'otona guanseni, toare gachoni, ja'an Samaria bainni ëoni si'añu. Riusu ira bainguë raosi'quë yo'ose'e'ru güina'ru yo'oñu cajënna, ¿më'ë queaca ro'taguë'ne? senni achajën cahuë bacua.

⁵⁵ Senni achajënna, Jesusbi bacuani ëñani, bëin coca sehuobi:

—Bañë. Ja'nca yo'oma'ijë'ën. Riusu Espíritubi mësacua naconi ba'iguë, ja'anre yo'oye gare güeji. Ja'nca sëani, mësacua ¿queaca ro'tajën bainre ñu'ñujei güeseye caye'ne? ⁵⁶ Yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi yua bainre ñu'ñujei güeseye gare ro'tama'iguë'ë. Bainre mame recoyo re'huaye, ja'an se'gare yo'oye ro'taguë ba'iguë'ë yë'ë cabi Jesús.

Caní ja'nrëbi, bacuabi conjën, yequë huë'e jobona saë'ë.

Los que querían seguir a Jesús

⁵⁷ Ja'nca sani, ma'aja'an saijën, yequë bainguëni tëhuojënna, baguë yua Jesusni cabi:

—Ëjaguë, si'a më'ë sairuanna te'e conguë saiza cabi.

⁵⁸ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Yë'ë ën yijare ba'iye'ru ba'iye yënica, raijë'ën. Airu hua'i hua'nabi yija gojeñana caincua'ë. Ca hua'i hua'nabi bacua ziaroanre tuijën caincua'ë. Ja'nca caincuata'an, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë yua umeni cainru gare beo hua'guë'ë yë'ë, sehuoguë cabi.

⁵⁹ Caní ja'nrëbi, yequë bainguëni choiguë:

—Yë'ère te'e conguë raijë'ën, cabi.

Caguëna, baguë sehuobi:

—Ëjaguë, yë'ë taita ju'insi'quëni tanjaza ru'ru, sehuobi.

⁶⁰ Sehuoguëna, Jesús yua baguëni cabi:

—Yë'ëni recoyo bojoye güecua, recoyo ju'insi'cua'ru ba'icua, ja'ancua se'gabi bacua bain junni huesësi'cuare tanja'bë. Më'ëca Riusu bojo güese cocare quëani achoguë raijë'ën, cabi Jesús.

⁶¹ Caguëna, ja'nрэби yequëbi Jesusni cabi:

—Ëjaguë, më'ère te'e conguë saiza caguë, ru'ru yë'ë bainna sani gare sai cocare bacuani quëajani raiyë cabi.

⁶² Caguëna, Jesús sehuobi:

—Riusu yo'ore coñe porema'iñë më'ë. Yë'ë yo'ore conza cani, ja'nрэби yequë yo'ore yo'oye ro'tatoca, gu'aji, sehuobi Jesús.

10

Jesús envía a los setenta

¹ Ja'nрэби jë'te, Jesusbi yequë bain setentacuare cuencueni, baguë coca quëani achocuare re'huaní, samucua ba'i jurëanre quë'ñeni, si'a huë'e jo'borëan baguë ëñaguë saijai joboñana bacuare sao bi'rabi Jesús. Sao bi'raguë, bacuani yihuoguë ² cabi:

—Mësacua yua saijën, ën cocare ro'tajën ba'ijë'ën. Ja'quë Riusubi ai aonre tëani baye'ru tëani baye ro'taguëta'an, aon tëaja'cua yua choa jubë se'ga ba'iyë. Ja'nca sëani, Riusuni ujajën, Ja'quë, më'ë cocareba quëani achojaicua quë'rë jai jubëre huëoni re'huaní raojë'ën. Më'ë aon tëani

baja'cua ba'ie'ru mē'ē bain ba'ija'cuare ñē'coni re'huaja'bē cajën, Ja'quē Riusuni jo'caye beoye ujajën ba'ijë'ën. ³ Mēsacua yua yē'ē cocare quëani achojën, ëñere'ga ro'tajën ba'ijë'ën. Mēsacua yua jo'ya hua'na ba'ie'ru ba'icua'reta'an, airu yai jobona saoye'ru mēsacuare saoyë yē'ë. ⁴ Mēsacua yua turubë, curi ayabë, guëon jui coro, ja'anre gare sama'ijë'ën. Te'e ruiñe se'ga saijën, ma'ana tēhuocuare gare saludamajën, te'e ruiñera saijë'ën. ⁵ Sani, ja'nre'bi bain huë'ena ti'anni, bainre saludajën, “Ën huë'e ba'icua yua bojojën ba'ijë'ën” cajë'ën. ⁶ Cajënna, mēsacuani bojojën sehuotoca, bacuani bojojën ba'ijë'ën. Bojojën sehuoma'itoca, bacuani bojoma'iñe cani, ja'nre'bi jo'cani se'e saijë'ën. ⁷ Bojojën sehuocua huë'ena ti'anni, ja'an huë'ena bëani ba'ijë'ën. Bacuabi cuirajënna, bacua aon, bacua gono, Riusu insise'ere sëani, coni ainjën, bacuani bojojë'ën. Ja'an huë'e jobore ba'ijën, ja'an huë'e se'gare ba'ijë'ën. Yequë huë'eñana cainjën saima'ijë'ën. ⁸ Ja'nca sëani, mēsacuabi bain ba'iruna ti'anni, mēsacuana bojojën ba'icuana cacani ba'ijën, bacua aonre ainjën, ⁹ bacua rau ju'incuare huachojën, bacuani quëani achojë'ën: Riusu bainrebare re'huani baja'yete cato, yua te'e jëana ti'anja'ñeta'an ba'iji, quëani achojën ba'ijë'ën. ¹⁰ Ja'nre'bi, yequë huë'e jobona ti'anni, mēsacuani bojoma'itoca, bacua huë'e joboreba ba'iruna sani, si'acuani bëin coca cajë'ën: ¹¹ Mēsacuabi yequë'nani bojoma'icua're sëani, mēsacua huë'e jobo ya'o sē'ase'ere yëquëna guëoñabi cue'nconi tonni gare jo'cayë ënjo'on. Ja'nca yo'ojënna, mēsacua yua ën cocare ro'tajë'ën:

Riusu bainrebare re'huani baja'yete cato, yua te'e jëana ti'anja'ñeta'an ba'iji. Ja'anre cajën, bacua bënni senjoja'ñete bacuani masi güesejë'ën. ¹² Ja'an umuguse, Riusu cuencuesi umuguse ti'anguëna, Sodoma bainni bënni senjose'e'ru quë'rë ta'yejeiye bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë bacua, cabi Jesús.

Los pueblos desobedientes

¹³ Cani ja'nrebi, yequë huë'e joboña bainni bënni senjoja'ñete quëa bi'rabi Jesús:

—Corazin huë'e jobo bain, Betsaida huë'e jobo bain, mësacua yua ai yo'ojën ba'ija'cua'ë. Riusu ta'yejeiye yo'ose'e, mësacuani ëñose'e, ja'anre Tiro bain, Sidón bain, ja'ancuani ëñoguë ba'itoca, bacua yua ai zoe ba'irën bacua gu'a juchare gare jo'cani senjore'ahuë. Bacua yua ai sa'ntiye ai oijën, costal cañare sayani, yë'tëbi inni, bacua sinjobëna yu'yujën ba'ire'ahuë. ¹⁴ Ja'nca sëani, Riusu cuencuesi umuguse ti'anguëna, Riusubi mësacuani ëñani, Tiro, Sidón, ja'an huë'e jobo bainni bënni senjoja'ñe'ru mësacuani quë'rë ta'yejeiye ai bënni senjoguë ba'ija'guë'bi. ¹⁵ Mësacua Capernaum bainre'ga ai bënni senjoja'ñete quëayë yë'ë. Mësacuabi ro'tajën, Riusu ba'i re'otona ti'anja'cua'ë mai, cajën ba'icua'eta'an, ja'an jai toa se'gana ti'anja'cua'ë mësacua, cani jo'cabi Jesús.

¹⁶ Ja'nrebi baguëre concuani se'e caguë quëabi Jesús:

—Si'a hua'na mësacua cocare te'e ruiñe achacuabi yë'ë cocare'ga te'e ruiñe achayë. Si'a hua'na, mësacuare gu'a güeni senjocuabi yë'ëre'ga gu'a güeni senjoñë. Si'a hua'na, yë'ëre gu'a

güeni senjocua'ga Ja'quë Riusu yë'ere cuencueni raosi'quëre'ga gu'a güeni senjoñë, cabi.

Regreso de los setenta

¹⁷ Ja'nca cani tonni, baguë bain setentacuare saobi. Saoguëna bacuabi sani, baguë case'ere yo'oni, ai bojo hua'na rani, Jesusni quëahuë:

—Ëjaguë, yëquënabi më'ë ta'yejeiye ba'iyete cani achojën, si'a yo'ore ta'yejeiye yo'oye porehuë. Gu'a huati hua'i'ga yëquëna cocare achajën, yëquëna case'ere achani yo'ohuë, cajën bojohuë.

¹⁸ Cajën bojojënna, Jesusbi quëabi:

—Ja'nca raë'ë. Zupai huati'ga guënamë re'otore ba'iguë, mëjo jue'neñe'ru te'e jëana tonni huesëguëna, ëñahuë yë'ë. ¹⁹ Ja'nca sëani, mësacua achajë'ën. Yë'ëbi mësacuare sao bi'raguë, ai ta'yejeiye ba'icuaire mësacuare re'huahuë. Aña hua'na, buni hua'na, ja'an hua'nana za'nguto, gare ja'si yo'oma'iñë bacua. Zupai huatibi ta'yejeiye je'o baguëna, mësacuabi, baguëni quë'rë ta'yejeiyereba yo'oni, baguëre saoni senjoñe poreyë. Ja'nca porejënna, gare ja'si yo'oye beoye ba'iji mësacuare. ²⁰ Ja'nca porecua ba'ijën, zupaire concuabi mësacuare achani yo'ojënna, ja'anre ro'tajën bojomajën ba'ijë'ën. Mësacua mami yua Riusu uti pëbëna toyani jo'case'e ba'iguëna, ja'an se'gare ro'tajën, ja'an se'gare bojojën ba'ijë'ën, cabi Jesús.

Jesús se alegra

²¹ Ja'nca cani, Riusu Espíritu naconi bojo recoyo re'huani, ai bojoreba bojoguë, Riusuni ujaguë cabi:

—Taita Riusu, më'ëbi guënamë re'oto, yija re'oto, si'aye re'hvani baguëna, më'ëni ai bojoreba bojoguë cayë yë'ë. Ro bain cocare ta'yejeiye ye'yeni masicuabi më'ë masi güeseyete masiye yëcuareta'an, bacuani masi güesemaë'ë më'ë. Zin hua'na ro'taye'ru ro'tacua, bacua se'gani më'ë ba'iyete masi güesehuë më'ë. Aito, Taita. Më'ë yëse'e sëani, ja'nca bacuani masi güesehuë më'ë, ujaguë cabi Jesús.

²² Ja'nca ujani, baguëre concuare quëabi:

—Yë'ë Taita Riusubi si'aye yë'ëna insini jo'cabi. Yë'ë Taita se'gabi yë'ëre, baguë Zinre masiji. Yequëcuabi yë'ëre gare huesëyë. Yë'ë se'gabi yë'ë Taita Riusuni masiyë. Yequëcuabi baguëte gare huesëyë. Yë'ë, baguë Zin sëani, yë'ë yëye'ru yo'oguë, yequëcuani yë'ë Taita ba'iyete masi güeseye poreyë. Ja'nca masi güeseguëna, bacua se'gabi baguëni masiyë, cabi Jesús.

²³ Ja'nrebi baguëre yo'o concuare ëñani, bacua se'gani ñaca quëabi Jesús:

—Mësacua yua yë'ëni ëñajën, yë'ë yo'o yo'oyete ëñajën, bojoreba bojojën ba'ijë'ën. ²⁴ Riusu ira bain raosi'cua, bain ta'yejeiye ëjacua, bacua yua yë'ë, Riusu Raoja'guëreba ba'iguëte ëñani masiye yëcuata'an, yë'ëre ëñamaë'ë. Yë'ë cocare achaye yëcuata'an, yë'ëre achamaë'ë. Mësacuaca yë'ëre ëñani, yë'ëre achani, yë'ëni masicua sëani, ai bojoreba bojojën ba'ijë'ën, cabi Jesús.

Parábola del buen samaritano

²⁵ Caguëna, ja'nrebi ira coca toyani jo'case'ere ye'yoguëbi ti'anni, Jesusni huacha sehua güeseza caguë, baguëni coqueguë senni achabi:

—Ĕjaguë, Riusu naconi carajeiye beoye si'arën ba'iye yëyë yë'ë. Ja'an ba'ija'yete baza caguë, ¿gue yo'o yo'oye baye'ne yë'ë? senni achabi.

²⁶ Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Riusu ira coca toyani jo'case'ere ëñaguë, ¿guere ye'yeguë'ne më'ë? ¿Gue coca cani jo'case'e ba'iguë'ne? senni achaguë sehuobi.

²⁷ Sehuoguëna, ba hua'guëbi cabi:

—Ja'an cocare ëñato, ñaca caji: “Më'ë Ĕjaguë Riusuni si'a recoyo bojoguë, baguëni ai yëreba yëguë ba'ijë'ën. Më'ë ba'iye, më'ë ro'taye, ja'an naconi si'a jëja ta'yejeiye baguëni yëreba yëjën ba'ijë'ën. Më'ë ba'iyete te'e ro'taguë ba'iye'ru më'ë te'e bain hua'nani re'oye ro'taguë, bacuare yëreba yëguë ba'ijë'ën.” Ja'anre caji Riusu ira coca toyani jo'case'e, caguë sehuobi baguë.

²⁸ Sehuoguëna, Jesús cabi:

—Te'e ruiñera sehuohuë më'ë. Ja'an cani jo'case'e'ru yo'otoca, Riusu naconi carajeiye beoye ba'ija'guë'ë më'ë, cabi Jesús.

²⁹ Caguëna, ira coca ye'yoguëbi ja'ansi'quë ro'taguë, Bain hua'nabi yë'ë cocare achani, yë'ë masiye ro'tayete masija'bë caguë, Jesusni se'e senni achabi:

—Më'ëbi te'e bainre caguëna, ¿jarocua'ne? senni achabi baguë.

³⁰ Senni achaguëna, Jesusbi ye'yo cocare quëaguë, baguëni sehuobi:

—Yequë bainguëbi Jericó huë'e jobona saza caguë, Jerusalemni saiguëna, ja'nrebi bonse jiancuabi baguëni tëhuo rani, baguëni zeanni, baguë bonse, baguë caña, si'ayete tëteni, baguëni ai ja'si yo'oni, baguëni huani ya'tu güeseni, baguëte

ju'in hua'guëre jo'cani senjoni saë'ë. ³¹ Senjoni satena, ja'nrebi pairi hua'guëbi ja'ansi ma'abi saiguë, ju'in hua'guëna ti'anni ëñaguë, ca'nco quëhuijani saji'i. ³² Saquëna, ja'nrebi Riusu huë'e yo'o conguë Levita bainguë'ga ti'anni ëñaguë, baguë'ga ro ca'nco quëhuijani saji'i. ³³ Saquëna, ja'nrebi Samaria bainguë tin jobo bainguëbi ti'anni ëñaguë, baguëca Chao hua'guë caguë, ju'in hua'guëni ai oire baguë, baguëre coñe se'ga ro'tabi. ³⁴ Ja'nca ro'taguë, Baguë ja'si nesiruanre re'huaza caguë, hui'yabe, jo'cha, ja'anbi ja'ñeni, canbi re'oye huenbi. Huenni, baguë burro hua'guëna tëoni, bain cain huë'ena sani, baguëre cuira bi'rabi. ³⁵ Cuirani ñatani, ja'nrebi samu curi so'corëanre inni, ba huë'e ëjaguëna insini cabi: “Ënquëre re'oye ëñaguë cuirajë'ën. Quë'rë se'e ro'iyë banica, yë'ëbi se'e rani, më'ë ro'ise'ere go'yayë” cabi baguë, caguë quëabi Jesús. ³⁶ Quëani, Jesús yua baguëni senni achabi:

—Më'ë yua ëñere ro'tani quëajë'ën. Ya'tu güesesi'quëbi ma'are uinguëna, ¿jaroguëbi baguëni ëñaguë, baguë te'e bainre yo'oye'ru yo'oguë'ne? ¿Queaca ro'taguë'ne më'ë? senni achabi Jesús.

³⁷ Senni achaguëna, ira coca ye'yoguëbi sehuobi:

—Baguëni ai oire baguë consi'quë, ja'anguë bajji'i. sehuobi.

Sehuoguëna, Jesús cabi:

—Ja'anguë bajji'i. Ja'nca ba'iguëna, më'ë'ga güina'ru sani, bainre güina'ru oire baguë conguë ba'ijë'ën, cabi.

Jesús en la casa de Marta y María

³⁸ Ja'nrëbi, Jesusbi se'e sani, baguëre concua naconi yequë huë'e jobona ti'anguëna, Marta hue'egobi baguëte choigona, bago huë'ena cacani ëñabi. ³⁹ Cacani ëñaguëna, yeco, María hue'ego, Marta yo'jego ba'igobi Jesús cocare achani ye'yeza cago, baguë guëon na'mi ca'ncona bëani achago baco'ë. ⁴⁰ Achago ba'igona, Martabi bago yo'o ma'carëanre zoe yo'oni ya'jani, Jesusna bonëni cago:

—Ëjaguë, yë'ë yo'jegobi ro cue'yoni, huë'e yo'o ma'carëanre conma'igona, yë'ë se'gabi yo'oye porema'iñë. Ja'nca sëani, ¿yë'ëre coñe bagoni guanseye ro'tama'iguë më'ë? cago.

⁴¹ Cagona, Jesús sehuobi:

—Marta, Marta, ai sa'nti hua'go cayë më'ë. ⁴² Yë'ë cocarebare achani ye'yetoca, re'oye ba'iji. Maríaca yë'ë cocare ja'nca te'e ruiñe achani ye'yegona, bagore gare ënsema'iguë ba'iyë yë'ë. Ja'an cocare bojogona, yequëcuabi bagoni gare sa'nti güeseye beoye ba'ija'cua'ë, caguë sehuobi Jesús.

11

Jesús y la oración

¹ Ja'nrëbi, yequë umuguseña ba'iguëna, Jesusbi sani, Riusuni ujaguë, coca senni tējiguëna, baguëre yo'o con hua'guëbi baguëni senni achabi:

—Ëjaguë, yëquënani ujaye ye'yojë'ën. Juanbi baguëre yo'o concuani ujaye ye'yoguëna, yëquënare'ga güina'ru ujaye ye'yojë'ën senni achabi.

² Senni achaguëna, Jesús cabi:

—Mēsacuabi Taita Riusuni ujanica ñaca ba'iyē cajē'ën:

Yēquēna Taita, quēnamē re'otore ba'iguēna, si'a bainbi mē'ē ta'yejeiyereba ba'iyete te'e ruiñe ro'tajēn ba'ija'bē.

Mē'ē bainreba jobore re'huaguē, yēquēnare te'e jēana ēño rajē'ën.

Mē'ē guēnamē re'oto ba'icuabi mē'ē yēye'ru yo'ojēna, ēn yija bain'ga mē'ē yēye'ru gūina'ru yo'ojēn ba'ija'bē.

³ Yēquēna aon aiñe, yure umuguse aiñe se'gare insijē'ën.

⁴ Yēquēna gu'aye yo'ojēn ba'ise'ere huanē yeni ro'tama'ijē'ën.

Yequēcuabi yēquēnani gu'aye yo'ojēna, bacua gu'aye yo'ose'ere huanē yeye cani se'e ro'tamaē'ē yēquēna.

Ja'nca ro'tamajēna, mē'ē'ga yēquēnani gūina'ru yēquēna gu'aye yo'ose'ere ro'tama'iguē ba'ijē'ën.

Yēquēnani gu'aye yo'oye ro'ta güesema'ijē'ën.

Ja'anre yēquēnare etojei güesejē'ën, cabi.

⁵ Cani, bacuani se'e yeque cocare ye'yo bi'rabi Jesús:

—Yequē bainguē yo'ose'ere ro'tajē'ën. Ñami jobo ba'iguēna, baguē gajeguēbi ēñaguē raiguēna, aon beoguēna, baguēte cuirayete. Ja'nca beoguēbi yequē baguē gajeguē huē'ena sani, baguēni senni achaguēña: “Besa, samute jo'jo aonbēanre prestajē'ën. ⁶ So'o bainguēbi yē'ē huē'ena ti'anguēna, baguēni aon cuiraye beoyē yē'ē” caguē quēaguēña. ⁷ Caguē quēaguēna, baguē

gajeguë huë'e sa'nahuë ba'iguëbi sehuoguëña: “Porema'inë. Anto sa'rore ta'pini tëjihue yë'ë. Zin hua'na naconi yua cain umesi'cua sëani, huëni insiye porema'inë yë'ë” sehuoguëña. ⁸ Ja'nca sehuoguëna, hue'se nēcaguëbi jo'caye beoye se'e senni achaguëna, baguë gajeguëbi, Yë'ëre se'e hui'ya senma'ija'guë caguë, baguë yua huëni, baguë yëse'e insiguëña. ⁹ Ja'nca insisi'quë sëani, mēsacua gūina'ru quëayë yë'ë. Mēsacua yëyete senreba sentoca, Riusubi insija'guë'bi. Jo'caye beoye ujajëna, Riusubi ai masiye sehuoja'guë'bi. Riusuni recoyo te'e zi'inni baza catoca, Riusubi baguë ba'iyete mēsacuani masireba masi güeseja'guë'bi. ¹⁰ Ën yija bain senreba se'ne'ru Riusuni senni achajën ba'ijë'ën. Ën yija bainbi si'a jëja sentoca, bacua bainbi insiyë. Si'a jëja cu'etoca, bacuabi tinjañë. Si'a jëja je'njuni achotoca, bacua bainbi anconi caca güeseyë.

¹¹ Mēsacua'ga ën cocare achani ye'yejë'ën. Mēsacua zin hua'nabi ziaya hua'ire sentoca, ¿añare insiye mēsacua? Bañë. ¿Jo'jo aonbëte sentoca, gatabëte insiye mēsacua? Bañë. ¹² ¿Cura ziare sentoca, bunire insiye mēsacua? Bañë. ¹³ Mēsacua yua gu'aye yo'oye ye'yesi'cua ba'ijën, mēsacua zin hua'nani re'oye insini cuiraye masijëna, mai Taita Riusu guënamë re'otore ba'iguëbi quë'rë ta'yejeiye maini conni cuirareba cuiraye masiji. Maibi baguë Espíritu raoyete sentoca, gare ënseye beoye maina raoji Riusu, cabi Jesús.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

¹⁴ Ja'n'rëbi jë'te, Jesusbi yi'o ma'tëbë bainguëni tëhuoni, baguë gu'a huatire etoni saoguë baji'i.

Etoni tējiguēna, ja'an bainguēbi coca ca bi'rabi. Coca caguēna, bain hua'nabi ai bojoreba bojojēn ēñahuē. ¹⁵ Ēñajēna, yequēcua'ga ai jayajēn cahuē:

—Huati hua'i ějaguē Beelzebú hue'eguē, ja'anguēbi conguēna, Jesusbi huati hua'ire etobi'te, jayajēn cahuē.

¹⁶ Cajēna, yequēcua'ga Jesusni huacha sehuo güeseñu cajēn, baguēni ñaca senni achahuē:

—Ta'yejeiyereba yo'ore yo'ojē'ēn. Ēñaza, senni achajēn cahuē.

¹⁷ Ja'nca gu'aye cajēna, Jesusbi bacua ro'tayete masiguē, bacuani sehuobi:

—Te'e yija bainbi si'a jurēanre re'huani sa'ñeña guerra huatoca, si'a jubē gare ñu'ñujeiñē. Te'e huē'e bainbi sa'ñeña je'o batoca, si'acua gare ñu'ñujeiñē. ¹⁸ Ja'nca sēani, zupai jobobi güina'ru sa'ñeña huatoca, güina'ru jēja beoguē carajeiji. Mēsacuabi jaya coca cajēna, ja'nca sehuoyē yē'ē. Yureca Beelzebubi ¿queaca yē'ere conguē'ne? ¹⁹ Mēsacua bain'ga huati hua'ire etoni saojēna, ¿jaro ějaguēbi ta'yejeiye conguē'ne? Bañē. Mēsacuabi yē'ere jayajēn cajēn, mēsacua ro huacha cayete si'acuani masi güeseyē. ²⁰ Riusu se'gabi yē'ere conguēna, huati hua'ire etoni saoyē yē'ē. Ja'nca conguēna, baguē bainrebare re'huani baja'yete ro'tajē'ēn. Te'e jēana ti'anja'ñeta'an ba'iji.

²¹ Ēn cocare'ga ro'tani, Riusu ta'yejeiye ba'iyete masijē'ēn. Yequē bainguē ai jēja baguēbi baguē hua guēna naconi baguē huē'ere re'oye ēñaguēna, yequēcuaabi tēani saye porema'iñē. ²² Yequē'ga baguē'ru quē'rē jēja baguēbi baguē huē'ena ti'anni, baguēni quē'rē ta'yejeiye huani saoni senjotoca,

baguë huë'ena cacani, baguë hua guëna, baguë bonse beoru tēteni sani, baguë bainna huo'hueni insiji.

²³ Yureca, yē'ēre re'oye ãñama'icua ba'itoca, yē'ēni gu'aye ro'taye se'ga ba'iyē. Yē'ēre yo'o conma'icua ba'itoca, yē'ē re'huase'ere ro ñu'ñu güesejani senjoñē.

El espíritu impuro que regresa

²⁴ Ën cocare'ga ro'tani, bain gu'ajeiyete ye'yejē'ën. Gu'a huatibi bainguëte etani saiguë, beo re'otona ganiguë, ¿Jarona bëani huajēye'ne yē'ē? caguë, cu'eni jēhuani, se'e ro'tani, Yē'ē etasi huë'ena goza cabi. ²⁵ Ja'nca cani, baruna go'ini ãñato, yua re'oye re'huasi huë'e, yua re'oye yuase'e baji'i, bainguë recoyo. ²⁶ Ja'nca ba'iguëna, baguë yua se'e sani, baguë gu'a gajecua te'e ëntē sara samucuarē tēhuoni choji'i. Baguë'ru quē'rē ta'yejeiye gu'aye ba'icuanī choīni, rani, si'a jubēbi ba etasi huë'ena cacani bëahuë, bainguë recoyona. Ja'nca bëani ba'ijēna, ja'an bainguë yua quē'rē ta'yejeiye ai gu'ajeiguë baji'i. Ru'rureba ba'ise'e'ru quē'rē ta'yejeiye gu'aguë baji'i, ye'yoguë cabi Jesús.

La felicidad verdadera

²⁷ Ye'yoguë caguëna, romi hua'go bain jubē nāconi ba'igobi baguëni coca güigo cago:

—¡Mē'ē pē'cagobi mē'ēni tē'ya rani, mē'ēni chuchasi'co sēani, ai bojoreba bojogo ba'ija'go! güigo cago.

²⁸ Güigo cagona, Jesús sehuobi:

—Riusu cocare achani te'e ruiñe yo'ocua'ga bago bojoye'ru quë'rë ta'yejeiye ai bojoreba bojojën ba'ija'cua'ë, caguë sehuobi.

La gente mala pide una señal milagrosa

²⁹ Ja'nca sehuoni, bain hua'nabi quë'rë jai jubë ñë'cajënna, bacuani coca quëa bi'rabi:

—Yureña bainbi ai gu'aye ro'tajën, yë'ëni senni achajën, Ta'yejeiyereba yo'ore yo'ojë'ën. Ëñaza, senni achajën cajënna, Riusu ira raosi'quë Jonás hue'eguë, baguë ba'ise'e se'gare yureña bainni masi güeseyë yë'ë. ³⁰ Jonás yua Nínive huë'e jobo bainna raosi'quë ba'ise'e'ru yë'ë'ga, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, yureña bainna raosi'quë'ë yë'ë. ³¹ Yecore'ga, ira baingo ba'isi'co, sëribë ca'nco bain ta'yejeiye ëjago ba'isi'core ro'tani, Riusu bënni senjoja'ñete masijë'ën. Bain ta'yejeiye ëjaguë Salomonbi ai masiguë yihuoguëna, bagobi Salomón masiguë yihuo cocare achani masijaza cago, ai so'o sani baguëna ti'anni achagoña. Ja'nca achani masisi'core sëani, mësacua yua bago yo'ogo ba'ise'ere ro'tani, yë'ë cocareba yureña quëani achose'ere quë'rë te'e ruiñe achani ye'yejën ba'ijë'ën. Achaye güetoca, yë'ë yua Salomon'ru quë'rë ta'yejeiyereba masiguë sëani, Riusubi mësacuani quë'rë ta'yejeiye bënni senjoguë ba'ija'guë'bi. ³² Riusu cuencuesi umuguse ti'anguëna, Nínive huë'e jobo bainre'ga ëñaja'cua'ë mësacua. Bacua yua Jonás coca quëani achose'ere achani, bacua gu'a juchare jo'cani senjoreña. Yureña'ga yë'ëbi ti'an rani, Riusu cocarebare quëani achoguëna, mësacua yua achaye güetoca, ai ta'yejeiyereba bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë

mēsacua, yē'è yua Jonas'ru què'rè ta'yejeiye ba'iguè sèani.

La lámpara del cuerpo

³³ Mēsacua yua te'e ruiñe yo'ocua ba'iye yēnica, èn cocare achani ye'yejè'èn. Bainbi majahuète zèonni, ro'rohuèbi meñe jaoni ta'pima'icua ba'iyè. Majahuète gare yahueye beoye ba'iyè. Bain ti'ancuabi, re'oye èñaja'bè cajèn, majahuète zèonni èmèna reoyè. ³⁴ Mēsacua ñaco yua mēsacua recoyo majahuè'ru ba'iji. Mēsacua ñacobi èñajèn, te'e ruiñe yo'oye ro'tatoca, si'a recoyo miañereba miaji. Gu'aye yo'oye ro'tatoca, si'a recoyo yua zijeì recoyo'ru ruinji. ³⁵ Ja'nca sèani, mēsacua èñare bajèn, te'e ruiñe ro'tajèn ba'ijè'èn. Ja'nca ro'tama'itoca, gu'a èase'e se'gare ro'tatoca, zijeìye se'ga ba'iji mēsacua recoyore. ³⁶ Si'a recoyoreba te'e ruiñe ro'tajèn ba'itoca, gare zijeìye beoye ba'itoca, mēsacua yua gare jo'caye beoye te'e ruiñereba masini re'oye yo'oye se'ga ba'iyè. Majahuè re'oye miañe'ru te'e ruiñe èñani, te'e ruiñe masini yo'oye porecua'ru ruiñè mēsacua, yihuoguè cabi Jesús.

Jesús acusa a los fariseos y a los maestros de la ley

³⁷ Cani tëjiguèna, fariseo bainguèbi baguèni choiguè, Yè'è huè'ena sani, yè'ère aon aiñe conjè'èn caguè choiguèna, Jesusbi te'e congüè saji'i. ³⁸ Sani ti'anni, fariseo bain yo'oye'ru yo'oma'iguè, baguè èntè sarañare bacua zoaye'ru zoamaquèna, baguère choisi'quèbi gu'aye ro'taguè èñabi. ³⁹ Ja'nca èñaguèna, Èjaguè Jesusbi baguèni cabi:

—Mësacua fariseo bainbi guëna ro'rohuëanre zoajën, guërëbë ca'nco se'gare zoacua ba'iyë. Sa'nahuë ca'ncore zoaye ro'tama'icua ba'iyë. Güina'ru, mësacua recoyo gu'a recoyoreba se'ga ba'iyë. Ro gu'aye ro'tajën, bain bayete ro tëtëni bajën, ⁴⁰ mësacua ¿queaca ro'tajën, ro huesë ëaye yo'ojën ba'iyë'ne? Mësacuabi ëmëje'en ca'nco se'gare ëñajën, Yë'ë ga'nihuë Riusu re'huani jo'case'ere sëani, re'oye zoani re'huaza cajën, mësacua ¿queaca ro'tajën, mësacua recoyo re'oye re'huani, Riusu yëyete yo'oma'iñe'ne? ⁴¹ Mësacua yua bonse beo hua'nana insijën, Riusu yëye'ru bacuana ro insiñu cajën, ro yo'omajën ba'ijë'ën. Mësacua recoyo oire bajën, Bacuana te'e ruiñe conñu cajën, Riusu yëyete yo'ojën, bacuani te'e ruiñe conjën ba'ijë'ën.

⁴² Mësacua fariseo bain gu'aye yo'ojënna, Riusubi mësacuani ai bënni senjoja'guëbi. Mësacua yua Riusu coca cani jo'case'ere te'e ruiñe yo'oñu cajën, mësacua ma'ña sëñete inni, décima parte ba'iyete cuencueni, Riusu cani jo'case'e'ru cuencueni, baguëna insiyë mësacua. Ja'nca insicuata'an, Riusu yëye'ru te'e ruiñe yo'omajën, Riusuni gare yëye beoye ba'icua'ë mësacua. Ja'anre quë'rë ta'yejeiye ro'tajën, mësacua cuencueni insiye'ru yo'ojën, quë'rë ta'yejeiye yo'ojën, Riusuni si'a recoyo yëjën ba'ijë'ën.

⁴³ Mësacua fariseo bain gu'aye yo'ojënna, Riusubi mësacuani ai bënni senjoja'guë'bi. Mësacua yua bain ñë'ca huë'ena sani, ëja bain ñu'i seihuë se'gana bëaye yëyë. Mësacua yua huë'e joborebana sani, bain saludayete ëjojën, Ëja bainre saludaye'ru

yë'ère saludaja'bë cajën, ëjoyë mësacua.

⁴⁴ Mësacua ira coca caní jo'case'ere ye'yocua, mësacua fariseo bain, si'acuabi re'o bain ba'iyë'ru ro coquejën ëñojëna, Riusu bënni senjoñe se'ga ba'ija'guë'bi mësacuare. Bain tansiruan se'ga'ru ba'iyë mësacua. Ro ëmëje'en ca'nco se'gare re'oye ëñocuata'an, ai ënto sëñe se'ga ba'iyë, sa'nahuë ca'ncore. Bain hua'nabi ëmëje'en ca'nco se'gare ëñajën, Bain tansiruan ai re'oye ëñoji cajën, mësacua gu'a recoñoa ba'iyete ro huesë ëaye ëñañë, bëinguë cabi Jesús.

⁴⁵ Caguëna, ira coca caní jo'case'ere te'e ruiñe masiguëbi Jesusni cabi:

—Ëjaguë, më'ëbi ja'an cocare caguë, yë'ë, yë'ère conjën ba'icua're'ga caguë, yëquënare gu'aye achoye cayë më'ë, cabi.

⁴⁶ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Aito. Mësacua, ira coca caní jo'case'ere te'e ruiñe masicua're'ga ai bënni senjoja'guë'bi Riusu. Mësacua yua bain hua'nani ai guaja yo'o güesecuata'an, mësacuabi güina'ru yo'oye beoye ba'ijën, bacuani gare conmajën ba'icua'ë.

⁴⁷ Mësacuabi ai gu'aye ro'tajën ba'ijëna, Riusubi mësacuani ai bënni senjoñe ba'ija'guë'bi. Riusu ira bain cuencueni raosi'cua tansiruanre re'oye re'huajën, re'oruan ëñoja'guë cajën, bojojën yo'ojëna, Riusubi bëinji. Mësacua ira bain ba'isi'cuabi Riusu bain raosi'cuani huani senjosi'cuare sëani, mësacua yua bacua ro'tajën ba'ise'e'ru güina'ru gu'aye ro'tajën ba'iyë. ⁴⁸ Mësacua yua ja'an bain tansiruanre re'oye re'huajën, mësacua ira bain ba'isi'cua huani senjose'ere re'oye ro'tajën, bacua ro'tajën

ba'ise'e'ru te'e ro'tacua'ru eñoñë mësacua. Bacuabi Riusu bainni huani senjosi'cua ba'ijëna, mësacua yua Riusu bain tansiruanre re'oye re'huajën, güina'ru gu'aye yo'ocua'ru eñoñë mësacua.

⁴⁹ Riusubi mësacua yo'ojën ba'ija'yete te'e ruiñe masiguë sëani, ñaca cani jo'cabi: “Yë'ëbi yë'ë coca cani achocua, yë'ë ta'yejeiye yo'ore concua, ja'ancuare re'huani, bainna saoguëna, bain hua'nabi ro cue'yoni, bacuani ro je'o bajën, yequëcuare ja'si yo'ojën, yequëcuare huani senjoja'cua'ë” cani jo'cabi Riusu. ⁵⁰ Ja'nca cani jo'casi'quë sëani, baguë bain cuencueni raosi'cuare ro'taguë, baguë ën yija re'huani jo'casirënbi raosi'cua huani senjosi'cua ba'ijëna, yureña bain gu'aye yo'ose'e ba'iji caguë, mësacuani sehuoye senja'guë'bi Riusu. ⁵¹ Baguë ira bainguë raosi'quë Abel hue'eguë, baguë huani senjose'ere ro'taguë, si'a jë'te raosi'cua huani senjose'ere ro'taguë, baguë bainguë Zacarías ba'isirën tēca raosi'cua, si'acuare huani senjojëna, mësacuani sehuoye senja'guë'bi Riusu. Zacarías hue'eguë ba'isi'quëre cato, baguë yua misabë ca'ncorëte nēcaguëna, mësacua ira bain ba'isi'cuabi baguëni huani senjohuë. Ja'nca sëani, mësacuani ganreba caguë quëayë yë'ë. Riusu bain raosi'cua huani senjosi'cua si'acuare ro'taguë, yureña bainni sehuoye senji Riusu.

⁵² Mësacua, ira coca te'e ruiñe masicua, ai bënni senjosi'cua ba'ija'cua'ë. Riusubi baguë masiye ye'yose'ere bainna jo'caguëna, mësacua se'gabi ro yahue re'huani, bainni gare ye'yomaë'ë. Ye'yomajën, bain hua'nabi ye'yeye yëcuareta'an, gare ënsehuë mësacua. Ja'nca sëani, Riusubi

mësacuanì ai bënni senjoja'guè'bi, caguë quëabi Jesús.

⁵³ Ja'nca caguë quëaguëna, ira coca te'e ruiñe masicua, fariseo bain, bacuabi ai bëinreba bëinjën, baguëni ai hui'ya senni achajën baë'ë. ⁵⁴ Baguëni huacha sehua güeseñu cajën, baguëni coque ëaye ro'tajën, baguëni hui'ya senjën, baguë sehuoyete ai achajën baë'ë.

12

Jesús enseña contra la hipocresía

¹ Ja'nca ba'icuata'an, quë'rë jai jubëan bainbi Jesús cocare achañu cajën, sa'ñeña jë'jejën quëonjën, baguëna ti'anhuë. Ja'nca ti'anjënna, Jesusbi baguëre yo'o concuanì ru'ru yihuoguë cabi:

—Mësacua yua ëñare bajën, fariseo bain aon huo'coye, bacua yo'ojën ba'iyë ja'anre ëñani, gare yo'oye beoye ba'ijë'ën. Bacua yua ëmëje'en ca'nco se'gare re'huajën, Re'o bain ba'iyë yëquëna cajën, ro coquejën, ro gu'aye yo'ojën ba'iyë. ² Bacuabi ro yahue gu'aye yo'ojënna, Riusubi si'aye ëñani masiji. Si'a bain yahue gu'aye yo'ojënna, Riusubi si'ayereba masini, si'ayete si'a bainni masi güeseja'guë'bi. ³ Ja'nca sëani, mësacua yahue case'e, zizei re'oto canì jo'case'e ba'iguëna, Riusubi si'a bainni te'e ruiñera masi güeseja'guëbi. Si'a bainbi te'e ruiñe achajën ba'ija'cua'ë. Mësacua huë'ena yahue quëajën ba'ise'e ba'itoca, si'a huë'e jobona quëani achose'e ba'ija'guë'bi.

A quién se debe tener miedo

4 Mēsacua yua yē'ē gaje hua'na ba'ijēna, mēsacuani yihuoguē quēayē yē'ē. Yequēcuabi mēsacuani huani senjo ēaye yo'otoca, bacuani gue huaji yēye beoye ba'ijē'ën. Bain ga'nihuē se'gare huani senjoñe porecuabi mēsacua recoyo carajei güeseye gare porema'iñē. ⁵ Riusu bēnni senjoja'ñe se'gare huaji yējēn ro'tajēn ba'ijē'ën. Gu'a jucha yo'otoca, mēsacuabi junni huesējēna, Riusu yua ja'an toana mēsacuare senjoni saoye poreji. Ja'nca sēani, Gu'aye yo'oma'iñe cajēn, Riusuni bēin güesemajēn ba'ijē'ën.

6 Ēn cocare ro'tani, Riusu ta'yejeiye conreba coñete masijē'ën. Bi'an hua'na te'e ēntē sara ba'i hua'nare coni misabēna ēoye yētoca, samu curi so'corēan se'gare ro'iyē bayē mai. Ta'yejeiye ro'ima'iñe ba'iguēna, Riusu'ga bi'an ba'iyete gare huanē yema'iji. ⁷ Bi'an hua'na ba'iyete ai ro'taguē, mēsacua ba'iyere'ga quē'rē ta'yejeiye ai ro'taguē ba'iji Riusu. Mēsacua sinjobē rañare'ga cuen-cueni, ga rañañē ba'iyē masiji Riusu. Ja'nca sēani, mēsacua yua gare huaji yēye beoye Riusu conreba coñete masijē'ën.

Los que reconocen a Jesucristo delante de los hombres

⁸ Ēn cocare'ga mēsacuani yihuoguē quēayē yē'ē. Bain hua'nabi achajēna, mēsacua yua yē'ē ba'iyete quēani achojēn ba'ijē'ën. Yē'ē yua Cristo bainguē'ē. Riusu Raosi'quēreba bainguē'ē yē'ē, quēani achojēn ba'itoca, yē'ē'ga mēsacua ba'iyete ēñaguē, Riusu guēnamē re'oto yo'o con hua'nabi achajēna, Yē'ē bainreba yo'o concua ai re'o hua'na'ē, cani achoja'guē'ē yē'ē. ⁹ Yequēcua

yë'ë ba'iyete ro'tajën, bain hua'nabi achajëna, Cristo bain ba'iyete cani achoye yëma'inë yë'ë, catoca, yë'ë'ga, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'nabi achajëna, bacua ba'iyete güeni senjoñe caja'guë'ë yë'ë.

¹⁰ Yë'ë ba'iyete gu'aye catoca, ja'nrebi ja'an gu'aye case'ere huanë yeye senreba sentoca, Riusubi huanë yeni ro'tama'iguë ba'ija'guë'bi. Riusu Espíritu ba'iyete gu'aye catoca, ja'an gu'aye case'ere huanë yeye senreba sento'ga, Riusubi gare huanë yeye beoye ba'ija'guë'bi.

¹¹ Yequëcuabi mësacua preso zeanni, huë'e jobo ëjacua, bain ta'yejeiye ëjacua, bacua ba'iruanna nëconi gu'aye cajëna, mësacua sehuo coca caja'yete ru'ru ro'tamajën ba'ijë'ën. ¹² Mësacua sehuorën ti'anguëna, Riusu Espíritubi masi güesequëna, ja'an cocare ëja bainni sehuojë'ën, cabi Jesús.

El peligro de las riquezas

¹³ Caguëna, yequë, bain jubë naconi ba'iguëbi Jesusni cabi:

—Ëjaguë, yë'ë ja'yëbi yëquëna taita bonse jo'case'ere yë'ëna huo'hueni insiye yëma'iguëna, baguëni huo'hueye guansejë'ën, cabi.

¹⁴ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Bañë. Mësacua bonse huo'hueye cama'iguë'ë yë'ë, cabi.

¹⁵ Ja'nca cani, si'a hua'nani ñaca yihuoguë cabi:

—Mësacua ëñare bajën, bonse ba ëayete ro'tamajën ba'ijë'ën. Bonse se'gare batoca, quë'rë re'oye ba'iye gare porema'inë mësacua, cabi.

¹⁶ Ja'nca cani, ye'yo cocare ñaca quëabi:

—Ai ta'yejeiye bonse ëjaguë baquëña. Baguë aon tanse'ere ëñaguë, ai aon tãa güeseguëña. ¹⁷ Ja'nca tãa güeseguë, ja'ansi'quë ro'taguëña: “¿Queaca yo'oye'ne yë'ë? Ai aon tãase'e ba'iguëna, çjaronayani baye'ne yë'ë? Aon aya huë'eñana ayaye ti'anma'ñe sãani, ¹⁸ yë'ë rëño huë'eñare ñañoni taonni, senjoni, quë'rë jai huë'eñare yo'ozã, ro'taguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca yo'oni tãjini, yë'ë aonre ayani bani, ¹⁹ ja'nrëbi yë'ë se'ga bojoguë caja'guë'ë: Yë'ere ai re'oye ba'iji. Surupa. Gare se'e aon carajeyiye beoye ba'ija'guë'ë yë'ë. Gare se'e gono uncuye carajeyiye beoye ba'ija'guë'ë yë'ë. Ja'anna ta'yejeiye bojoguë, re'o recoyo huanofne se'ga ba'ija'guë'ë yë'ë” ro'taguëña baguë. ²⁰ Ja'nca ro'taguë ba'iguëna Riusubi baguëni caguëña: “Ro huesë ëaye ba'i hua'guë'ë më'ë. Yure ñami junni huesëja'guëta'an ba'iyë më'ë. Junni huesëguëna, më'ë re'o bonse çjarocuabi bëani baja'cua'ne?” caguëña Riusu. ²¹ Mësacua yua ja'an ye'yo cocare achajën, ñaca ro'tajën ba'ijë'ën. A'ta bonsere bëyoni ta'yejeiye bonse ëjacua'ru ruñu cajën yo'otoca, carajeyiye se'ga ba'ija'cua'ë. Riusuni yo'o conmajën, Riusu insija'yete gare coye beoye ba'ija'cua'ë, yihuoguë cabi Jesús.

Dios cuida a sus hijos

²² Ja'nca cani tonni, ja'nrëbi jë'te, baguëre yo'o con hua'nani yihuoguë quëabi:

—Mësacua aon ainja'ñe, mësacua caña ju'ija'ye, ja'anre ta'yejeiye ro'tamajën ba'ijë'ën. ²³ Riusubi mësacuare ro aon aincuare re'huamaji'i. Riusubi mësacua ga'nihuëanre re'huaguë, ro caña ju'iyey se'gare caguë jo'camaji'i. ²⁴ Mësacua yua bi'an

hua'na ba'iyete eñani ye'yejë'ën. Ba hua'nabi gare aon tanma'icuata'an ba'iyë. Aon tēani re'huama'icuata'an ba'iyë. Bain hua'na re'huani baye'ru ba'ima'icualeta'an, Riusubi bacua aon ainjën ba'iyë insiji. Ja'nca insiguë, mēsacua ba'iyete quë'rë ta'yejeiye ro'taguë, mēsacuani quë'rë re'oye conreba conni insiye masiji Riusu. ²⁵ Mēsacuabi ro'tajën, Quë'rë jëja yo'oní quë'rë zoa hua'guë'ru runza ro'tajën ba'icuata'an, gare porema'iñë mēsacua. ²⁶ Ja'anre yo'oye poremajën, mēsacua ¿queaca ro'tajën mēsacua baja'yete ta'yejeiye cu'eye'ne?

²⁷ Jo'ya coro irayete eñani ye'yejë'ën. Jo'ya coro se'gabi re'o canre tēonni ta'nēñe porema'iguëna, Riusu se'gabi jo'ya corore re'oye eñoñe re'huaye masiji. Bain ta'yejeiye ëjaguë Salomón hue'eguë ba'isi'quëbi ai re'o caña me'najei cañare ju'ini ai re'oye ëñoguëreta'an, Riusu jo'ya corona yua quë'rë ta'yejeiyereba ai re'oye ëñoji. ²⁸ Jo'ya corona yua rëño ñësebë se'ga ba'iguë, ja'nrëbi te'e jëana junni huesëguëna, Riusubi ja'an coronare ai re'oye re'huani jo'caji. Ja'nca re'oye re'huani jo'caye masiguëbi mēsacuare'ga quë'rë ta'yejeiyereba ai re'oye conreba coñe masiji. ²⁹ Ja'nca masiguë sēani, mēsacua yua ¿Queaca aon coní aiñe'ne? ¿Queaca gonore coní uncuye'ne? ja'anre ta'yejeiye ro'tamajën ba'ijë'ën. ³⁰ Ro ën yija bainbi ja'an se'gare ai ro'tajën ba'icuata'an, mēsacua Taita Riusu insiyete si'a recoyoreba ro'tajën ba'ijë'ën, mēsacua carayete ai masiguë sēani. ³¹ Riusu ba'i jobore ru'ru ro'tajën, Riusu yo'o coñe se'gare ro'tajënna, Riusubi si'a ën yija carayete mēsacuana insija'guë'bi.

Riqueza en el cielo

³² Mësacua yua yë'ë bainreba ai yësi'cua sëani, gare huaji yëye beoye ba'ijë'ën. Mai Taita Riusubi mësacuani ai bojoguë, baguë ba'i jobo ba'ija'yete mësacuana ai insireba insija'guë'bi. ³³ Ja'nca sëani, mësacua bonsere bendieni, bonse beo hua'nana ro insijë'ën. Ja'nca yo'onica, mësacua yua gare cara-jeiye beoye quë'rë ta'yejeiye coni baja'cua'ë. Riusu naconi guënamë re'otore ba'ijën, baguë insija'yete gare caraye beoye coni baja'cua sëani, ja'an se'gare ro'tajën ba'ijë'ën. Ja'anre bajënna, gare huesëni si'aye beoye ba'ija'guë'bi. Gare pu'ncaye beoye ba'ija'guë'bi. Gare jian güeseye beoye ba'ija'guë'bi. ³⁴ Riusu insija'yete coni baja'cua sëani, recoyo bojoreba bojojën ba'ijë'ën. Ro ën yija bonse se'gare ba ëaye ro'tatoca, rëño ñësebë se'ga bojojën, Riusu insija'yete gare coye beoye ba'ija'cua'ë mësacua.

Hay que estar preparados

³⁵ Riusu cuencuesi umuguse yua te'e jëana ti'anja'ñeta'an ba'iguë sëani, mësacua te'e jëana sani ba'ija'yete re'oye ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. Guëon ju'i corore sa'yeni, Majahuëre zëonni saiñu cajën ba'iyë'ru ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. ³⁶ Eja bainguë yo'o concua ëñajën ëjojën ba'iyë'ru ba'ijë'ën. Bacua ëjaguëbi hueja fiestana saisi'quë ba'iguëna, Baguë yua joë ba'irën ti'anma'ija'guë cajën, baguë anto sa'rore ancoja'yete ëjojën bateña. ³⁷ Ja'nca ëjojën ba'icuaana ti'anni, bacuani ai bojoguë, bacuani ai re'oye conreba conguëña. Ja'an ëjaguëbi bacuani bëa güeseni, bacuani re'o aon cuiraguëña. ³⁸ Quë'rë ñami jobo ba'iyë'ru ti'anni, baguëre yo'o concua ëjojën ba'icuaare ëñani, bacuani ai ta'yejeiye

ai insireba insiguë bojoguëña. ³⁹ Mësacua yua ën cocare'ga achani te'e ruiñe ro'taye ye'yejë'ën. Huë'e ëjaguëbi bonse jiangüë rairën masinica, baguë ti'anja'ñete ëñaguë ëjoguë, baguë huë'ere jian güesema'ire'abi. ⁴⁰ Mësacua'ga yë'ë in rai umugusere ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. Yë'ë ti'anja'ñete ta'yejeiye ro'tama'ijënna, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi te'e jëana ti'anja'guëta'an ba'iyë yë'ë, cabi Jesús.

El criado fiel y el criado infiel

⁴¹ Caguëna, ja'nrebi Pedrobi baguëni senni achabi:

—Ëjaguë, ën cocare ye'yoguë caguë, ¿yëquëna hua'na se'gani yihuoguë, o si'a bainni yihuoguë caguë më'ë? senni achabi.

⁴² Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Ëja bainguëre yo'o concua yo'ose'ere ro'tani masijë'ën. Baguëre yo'o congüë te'eguëbi te'e ruiñe recoyo ro'taguëna, baguë ëjaguëbi so'o sai bi'raguë, baguë huë'ere baguëna jo'caguë guanseguëña: “Yë'ëre yo'o con hua'nare bacua yo'o yo'oye guanseguë ba'ijë'ën. Bacuare aon cuiraye guanseguë ba'ijë'ën” cani tonni saquëña.

⁴³ Sani, ja'nrebi zoe ba'irën se'e rani ëñato, baguëre yo'o con hua'guëbi baguë huë'e ba'iyete ai re'oye cuiraguë baquëña. Ja'nca ba'iguëna, baguëni ai bojoguë, baguëni ai re'oye congüë ëñaguëña. ⁴⁴ Baguë huë'e, baguë yija, baguë bonse, si'ayete baguëna jo'cani, baguë bain ëjaguëre baguëre re'huani, baguëni ai bojoreba bojoguë baquëña. ⁴⁵ Yequë yo'o con hua'guë'ga baquëña. Baguë ëjaguëbi so'o saisi'quë ba'iguëna, yo'o con hua'guëbi ro'taguë, Yë'ë ëjaguëbi zoe

raima'iji caguë, baguë gaje yo'o concuani ai je'o baguë, baguë ëjaguë aonre a'ta ainguë, baguë jo'chare uncuni güebeguë, ⁴⁶ Yë'ë ëjaguëbi raima'iji caguëna, baguë ëjaguëbi te'e jëana ti'an rani, baguë gu'aye yo'ose'ere ëñani, baguëni zeanni, baguëni ai ta'yejeiye bënni senjoni, achaye güecua ba'iruna senjoni saoguëña.

⁴⁷ Ja'nca ba'ise'e sëani, mësacua ro'tani masijë'ën. Ëjaguëre yo'o conguëbi baguë ëjaguë guansese'ere achani, baguë yo'o yo'oye masiguë, ja'nrebi baguë guansese'ere yo'oma'itoca, ëjaguëbi baguëni ai ta'yejeiye bënni senjoja'guë'bi. ⁴⁸ Yequë yo'o conguëbi baguë ëjaguë guansese'ere huesëguë, ja'nrebi baguë yo'o guansese'ere re'oye yo'oma'itoca, ëjaguëbi baguëni ta'yejeiye bëinma'ija'guë'bi. Güina'ru, mësacua ai ta'yejeiye insini, ai ta'yejeiye masi güesetoca, mësacua yua quë'rë ta'yejeiye te'e ruiñe yo'o coñe bayë.

Jesús es causa de división

⁴⁹ Yë'ëbi ën yijana raiguë, bainni ai yo'o güeseguë raë'ë, jai toa zëonse'e ba'iye'ru. Yuta toa zëoñe'ru yo'oma'iguë, te'e jëana zëonni, jai toa re'huaye'ru yo'oye ro'taguë'ë yë'ë. ⁵⁰ Taita Riusubi ja'an toabi yë'ëni bautizaye ro'taguëna, ja'an bautizaja'ye tëca ai recoyo ja'siyereba ja'siguë ba'ija'guë'ë yë'ë. ⁵¹ Mësacua yua yë'ë ba'iyete ro'tajën, ¿Bainni bojo güeseguë raisi'quë'bi ro'tajën ba'ima'iñe mësacua? Gare banhuë. Bainni sa'ñeña hua güeseguë raisi'quë'ë yë'ë. Sa'ñeña bëin güeseguë raisi'quë'ë yë'ë. ⁵² Yureñabi te'e huë'e bain ba'icua, te'e ëntë sara ba'icua ba'ijën, si'a jubëbi sa'ñeña je'o bajën, sa'ñeña huaye se'ga ba'ija'cua'ë. ⁵³ Pë'caguëbi

baguë mamaquëni je'o baguëna, mamaquëbi baguë pë'caguëni je'o baja'guë'bi. Pë'cago'ga bago mamaconi je'o bagona, mamacobi bago pë'cagoni je'o baja'go'go. Romi huacua banica, sa'ñeña ai je'o bajën ba'ija'cua'ë. Ja'nca sa'ñeña hua güesequë raisi'quë'ë yë'ë, cabi Jesús.

Las señales de los tiempos

⁵⁴ Ja'nca cani tonni, ja'nrebi, si'a bainni quëani achoguë cabi:

—Mësacua yua ënsëguë ruajai ca'ncona ëñani, oco pico ba'itoca, Oco ca'niji cayë mësacua. Ja'nca cajëna, mësacua case'e'ru oco raji. ⁵⁵ Ja'nrebi, sëribë ca'nobi tutu ratoca, mësacuabi, Ja'su umuguse ba'ija'guë'bi cayë. Cajëna, mësacua case'e'ru ja'su umuguse ruinji. ⁵⁶ Mësacua yua oco raja'ye, ja'su umuguse ruinja'ñe. ja'anre ai masiye quëacuata'an, ¿mësacua queaca ro'tajën, Riusu yureña yo'oja'yete ro huesë ëaye ba'iyene? Mësacua yua re'o bain ëñocuata'an, ro coquejën ba'iyë mësacua.

Procura ponerte en paz con tu enemigo

⁵⁷ ¿Mësacua queaca ro'tajën, te'e ruiñe yo'oyete cani yo'oma'iñe'ne? ⁵⁸ Yequëbi më'ëni preso zeanni ëja bain guanse huë'ena sa bi'ratoca, ru'ru më'ë porese'e'ru baguë naconi ro'i cocare cani tonjë'ën. Èjaguë ba'iruna yë'ëre rërëni sama'iguë caguë, ja'nca baguëni cani tonjë'ën. Ja'anruna satoca, ëjaguëbi më'ëre ëñani, soldado hua'nana insiguëna, ya'o huë'ena guaoni baja'cua'ë. ⁵⁹ Më'ëre ja'nca guaoni batoca, më'ë curi beoru ro'iye tëca, ya'o huë'ebi gare etaye porema'ija'guë'ë më'ë, cabi Jesús.

13

Importancia de la conversión

¹ Caguëna, bain jubë ba'icuabi Jesusni coca quëahuë:

—Ëjaguë, Galilea bainbi Jerusalén huë'e jobona ti'anni, Riusuni bojoñu cajën, bacua jo'ya hua'nare huani, misabëna tëoni ëo bi'rahuë. Ëo bi'rajëna, bain ëjaguë Pilatobi bacuare zeanni, bacuani huani senjoni, bacua zie yua bacua jo'ya hua'na zie naconi ja'meni jo'cabi quëahuë bacua.

² Quëajëna, Jesús sehuobi:

—Ja'nca huani senjosi'cua ba'ijëna, ¿Mësacua queaca ro'taye'ne? Mësacua yequërë ro'tajën, Ja'an Galilea bain yua bacua yija ba'icua'ru quë'rë gu'aye yo'ojën ba'isi'cua ba'imate, ro'tama'iñe mësacua? ³ Bañë. Te'e ruiñe ro'tama'iñe mësacua. Mësacua'ga mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjoma'itoca, mësacua'ga güina'ru carajeija'cuata'an ba'iyë. ⁴ Yequëcua ëmë huë'e quëonsi'cuare'ga ro'tajë'n. Ëmë huë'e Siloere ba'iguë, ñañani taonni, ja'an dieciocho bain hua'nana quëonguëna, huajë junni huesëhuë. Ja'nca quëonni huesësi'cua ba'ijëna, mësacua ¿queaca ro'taye'ne? Si'a Jerusalén bain ba'iyë'ru quë'rë gu'aye yo'ojën ba'isi'cua ba'imate, ro'tama'iñe mësacua? ⁵ Gare banhuë. Mësacua'ga mësacua gu'a jucha yo'ojën ba'ise'ere gare jo'cani senjoma'itoca, mësacua'ga güina'ru carajeija'cuata'an ba'iyë, cabi.

La parábola de la higuera sin fruto

⁶ Ja'nca cani, ja'nrebi ye'yo cocare caguë, bainni quëani achobi:

—Ën cocare achani, mësacua gu'a jucha jo'cani senjoñete te'e ruiñe ro'tajë'ën. Yequë ëjaguëbi higo sunquiñëte baguë ziona tanni, samute tēcahuēan ëjoni ëñato, higo uncuere gare quëinma'iñe baquëña. ⁷ Ja'nca quëinma'iguëna, ëjaguëbi baguë zio cuiraguëni cabi: “Ja'an sunquiñë gu'a sunquiñë'ë. Higo uncuere tēani uncueja'ma caguë, ro cu'eni jēhuahuë yë'ë. Cueni taonni senjojë'ën, ro irani ba'iñere sēani” cabi baguë. ⁸ Caguëna, zio cuiraguëbi sehuobi: “Banji. Cueni senjoma'iñu. Se'e yequë tēcahuë ëjona'a, ëjaguë. Bañë yijare re'oye mo'gani, re'o yijare pë'npëni uanni, re'oye re'huazaniñë yë'ë. ⁹ Ja'nca re'huani ëjoguëna, ja'nrëbi yequë tēcahuë uncuere quëinma'itoca, cueni senjoñu” cabi baguë.

Jesús sana en día de reposo a una mujer jorobada

¹⁰ Ja'nrëbi, yequë umuguse yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, Jesús yua bain ñë'ca huë'ena c-cani, bainre coca ye'yoguëna, ¹¹ romi hua'gobi me gurubë garani ju'ingo baco'ë. Dieciocho tēcahuēan gu'a huati cacasi'cobi te'e ruiñe nēcaye porema'i hua'go baco'ë. ¹² Ja'nca ba'igona, Jesusbi ëñani, bagoni choini, ja'nrëbi bagoni quëabi:

—Yë'ë baingo, mē'ë rau beo hua'go ba'ijë'ën. Huati beogo, huajë hua'go ba'ijë'ën, caguë quëabi.

¹³ Ja'nca quëani, baguë ëntë sarañabi bagona pa'roguëna, ja'ansirën te'e ruiñe nēcani, Riusuni ai bojoreba bojogo ca bi'rago. ¹⁴ Ja'nca huajëni bojogona, ñë'ca huë'e ëjaguëbi baguë yo'o yo'oma'i umuguse huachose'ere ëñani, ai bëinreba bëinguë, bainni cabi:

—Te'e ëntë sara te'e umuguseña yo'o yo'o umuguseña ba'iguëna, ja'an umuguseña se'gare rani huacho güesejë'ën. Yo'o yo'oma'i umuguse ba'itoca, huacho güeseye beoye ba'ijë'ën, bëinguë cabi.

¹⁵ Caguëna, Jesusbi sehuobi:

—Mësacua judío ëja bainbi Riusu cocare te'e ruiñe yo'oñu cajën ro coqueyë. Mësacua jo'ya hua'na, toro, burro, ja'an hua'na ba'iyete ëñajë'ën. ¿Yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, mësacua yua bacuare jo'chini, oco uncuruna sani, ocore uncu güesema'iñe? Aito. ¹⁶ Ja'nca yo'ojën ba'icua sëani, ¿mësacua guere yo'ojën, bago huachoyete ënseye caye'ne? Ira taita Abraham baingorebare sëani, dieciocho tëcahuëan zupai huati cacani ba'iguëna, bagore yo'o yo'oma'i umugusebi huachoye ënsema'ijë'ën, cabi Jesús.

¹⁷ Ja'nca caguëna, Jesusni se'e je'o ëñamajën, ro gati ëaye yo'o bi'rahuë. Bain hua'naca Jesús ta'yejeiye yo'o conse'ere ëñani, ai bojoreba bojojën baë'ë.

La parábola de la semilla de mostaza

¹⁸ Ja'nrebi, Jesús yua ye'yo cocare cabi:

—Mësacua yua Riusu bainreba ba'i jubë re'huani baja'ye, ja'anre ye'yejë'ën caguë, ¿queaca mësacuani quëaye'ne yë'ë? ¹⁹ Mostazara'carë ba'iyete ro'tani ye'yejë'ën. Ai zinra'carë ba'iguëna, yijana tantoca, ai jai sunquiñë runni, jai cabëan quënquëna, ca hua'i hua'nabi ja'añëna ti'anni, bacua ziaroanre suayë.

La parábola de la levadura

²⁰ Mēsacua yua ěn cocare'ga achani, Riusu bain re'huanı baya'yete ye'yejĕ'ĕn. ²¹ Romi hua'gobi bago jo'jo aonbĕanre yo'ogo, aon huo'coyete inni, harınabĕ naconi ja'mego. Ja'nca ja'megona, si'a harınabĕbi ta'yejeıye huo'coni, ai jaıbĕ'ru ruınji, cabı Jesús.

La puerta angosta

²² Canı tonni, ja'nrebi se'e sanı, Jerusalĕn huĕ'e jobona ti'aĕe tĕca si'a bain huĕ'e jo'borĕanna bonĕni, bainre ye'yoguĕ bajı'i. ²³ Ye'yoguĕ ba'ıguĕna, yequĕbi baguĕni coca senni achabi:

—Ĕjaguĕ, ĵmĕ'ĕ bain ba'ıja'cua, Riusu bĕnnı sen-joĕne jĕaja'cua, rĕĕno jubĕ se'ga ba'ıja'cua'ne? caguĕ senni achabi.

²⁴ Senni achaguĕna, Jesús sehuobi:

—Mĕsacua yua Riusu ba'i jobona ti'aĕe ro'tanica, ja'an rĕĕno sa'ro se'gabi cacani ba'ıjĕ'ĕn. Ai jai jubĕ bainbi ja'an sa'robi cacaye gĕejĕn, Riusu ba'i jobona ti'aĕe gare porema'ıja'cua'ĕ.

²⁵ Riusu cuencuesırĕn ti'anguĕna, Riusubi ja'an sa'rore gare ta'pıguĕna, ai bain hua'nabi hue'se ca'ncore nĕcajĕn, ja'an sa'rona je'njuni achojĕn caya'cua'ĕ: “Ĕjaguĕ, yĕquĕna hua'nare ancojĕ'ĕn. Cacaye yĕyĕ yĕquĕna” cajĕnna, baguĕbi senni achaja'guĕ'bi: “Mĕsacua ĵjaro bain'ne?” senni achaguĕna, ²⁶ bacua sehuoja'cua'ĕ: “Mĕ'ĕ bain'ĕ yĕquĕna. Mĕ'ĕbi yĕquĕna huĕ'e jobona ye'yo raıguĕna, mĕ'ĕ naconi te'e aon ainjĕn, gono uncujĕn baĕ'ĕ yĕquĕna” sehuoja'cua'ĕ bacua. ²⁷ Ja'nca sehuojĕnna, yĕ'ĕbi bacuani quĕaja'guĕ'ĕ: “Baĕĕ. Mĕsacua yua yĕ'ĕ bain beojĕn, ro tin hua'na ba'ıcua'ĕ. Yĕ'ĕni gu'aye yo'ojĕn ba'ısi'cua sĕani,

gare saijë'ën" quëaja'guë'ë yë'ë. ²⁸ Quëaguëna, ba hua'nabi ai oijën, recoyo ai ta'yejeiye sa'ntijën, ai yo'ojën, bacua zemeñoan cuncujën nëcaja'cua'ë. Ja'nca nëcäjën, Riusu bainreba jubëte ëñajën, mësacua ira bain ba'isi'cuare ëñajënna, Abraham, Isaac, Jacob, si'a Riusu bain zoe re'huan raosi'cua ba'ijënna, mësacua yua ro hue'se ca'ncona jo'cani senjosi'cua ba'ija'cua'ë. ²⁹ Ja'n'rëbi mësacuabi se'e ëñato, judío bain jubë ba'ima'icua'ga si'a ca'ncoñabi ti'an rani, Riusu ba'i jobona cacani ba'ija'cua'ë. Cacani, Riusu naconi te'e bëani, baguë guënamë re'oto aonre ainjën bojoja'cua'ë. Ja'nca ba'ijënna, hue'se ca'ncore nëcacuabi ai oireba oijën ëñaja'cua'ë. ³⁰ Ja'nca ëñaja'cua ba'ijënna, ën yija ba'icua quë'rë ta'yejeiye beoye ba'icua ba'ijënna, Riusubi bacuare ëñani, baguë bainre quë'rë ta'yejeiye ëjacuare re'huan baja'guë'bi. Yequëcua ën yijare ba'icua'ga quë'rë ta'yejeiye ba'icua ba'ijënna, Riusubi bacuare ëñani, quë'rë ta'yejeiye beoye ba'i hua'nare bacuare re'huan jo'c aja'guë'bi, caguë quëabi Jesús.

Jesús lloira por Jerusalén

³¹ Quëaguëna, ja'ansi umuguse fariseo bainbi ti'an rani, Jesusni quëahuë:

—Achajë'ën. Herodesbi më'ëni huani senjojaza caguëna, besa gatini saijë'ën, quëahuë.

³² Quëäjënna, Jesús sehuobi:

—Bañë. Mësacua yua ja'an ro ca huatina go'ini quëajajë'ën: “Yë'ëbi yure umuguse, miato, ja'an umuguseñabi huati hua'ire etoni saoguë, bain hua'nare huachoguë ba'ija'guë'ë yë'ë. Ja'n'rëbi que miato yë'ë yo'ore yo'oni tējija'guë'ë yë'ë” ja'an

cocare baguëni quëajijë'ën. ³³ Ja'nca quëajijë'ën caguë, ja'an samute umuguseña yë'ë yo'ore yo'oguë, Jerusalenna ti'anja'guë'ë yë'ë. Ja'nca ti'anni, Riusu bain raosi'cua yua Jerusalén huë'e jobo se'gare ba'ijën, huani senjosi'cua ba'ijënna, yë'ë'ga ja'an huë'e jobona sani, güina'ru junni tonja'guë'ë yë'ë.

³⁴ Ja'an ba'ija'yete ro'taguë, Jerusalén huë'e jobo bain gu'aye yo'oyete ro'taguë, ai oireba oiyë yë'ë. Riusubi baguë bainre re'huani baguë coca quëani achocuare re'huani raoguëna, Jerusalén bainbi ro cue'yoni, bacuani huani senjoñu cajën, bacua gatabëanre inni, bacuani huani senjojën ba'icua'ë. Ja'nca yo'ojënna, bacuani ai zoe choini jëhuahuë yë'ë. Cura hua'gobi bago zin hua'nare choini, bago ganhua cabëan yijacuana jëoni guëoye'ru, yë'ë'ga ja'an bainni güina'ru cuirani baza caguë choiguëna, bacuabi ro cue'yoni yë'ëre gu'a güejën senjohuë. ³⁵ Ja'nca senjojënna, bacuani ai bëinguë cani jo'cayë yë'ë. “Mësacua jubë si'acuare jo'cani senjoguëna, yë'ë bain ba'iyegare porema'ija'cua'ë. Yë'ë cuencuesi umuguse ti'añe tëca mësacua gare se'e yë'ëni ëñama'ija'cua'ë. Ja'an umuguse ti'anguëna, mësacuabi yë'ëre se'e ëñajën, yë'ë ta'yejeiye ba'iyete te'e ruiñe masijën, yë'ëre caja'cua'ë: Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi ti'an raiguëna, baguëni bojoreba bojojën cani achoja'ma, yë'ëre cajën ëñaja'cua'ë” caguë quëabi Jesús.

14

Jesús sana a un enfermo de hidropesía

¹ Quëani ja'nrëbi, yequë umuguse yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, fariseo ëja bainguëbi baguëni aon choiguëna, baguë huë'ena sani ëñato, fariseo bain hua'nabi baguë yo'oja'yete ro yahue ëñañu cajën baë'ë. ² Yequë'ga baji'i. Rauna ju'inguë, ëntë sara ai ri'risi'quë baji'i. ³ Ja'nca ba'iguëna, Jesusbi ja'an fariseo bain, ira coca canì jo'case'ere te'e ruiñe masicua, ja'an si'acuani senni achabi:

—Mësacua ¿queaca ro'taye'ne? ¿Mai ira coca canì jo'case'e'ru yo'otoca, yo'o yo'oma'i umugusebi bainre huachoye poreye mai? senni achabi Jesús.

⁴ Senni achaguëna, ba hua'na yua ro sehuoye beoye achahuë. Ja'nca sehuomajëna, Jesús yua ju'in hua'guëna bonëni, baguëte huachoni saobi.

⁵ Saoni ja'nrëbi, fariseo bainni cabi:

—¡Mësacuabi yë'ë yure yo'ose'ere bëinjën ëñajën, ro gu'aye ro'tayë! Mësacua jo'ya hua'na, burro, toro, ja'an hua'na ba'iyete ro'tani, yë'ë re'oye yo'ose'ere masiye ro'tajën ba'ijë'ën. Mësacua jo'ya hua'guëbi yo'o yo'oma'i umugusebi gojena gurujani to'intoca, mësacua yua ja'ansirën baguëte conjën rutayë, cabi Jesús.

⁶ Caguëna, ba hua'nabi achani, ro sehuoye pore-majën, baguëni ro ëñajën nëcahuë.

Los invitados a la fiesta de bodas

⁷ Ja'nrëbi ja'an bain hua'nabi ti'anni, aon ainruna bëa bi'rajën, ëja bain ñu'i seihuëan se'gare ëñani bëahuë. Ja'nca ëñani bëajëna, Jesusbi bacuani yihuoguë quëabi:

⁸ —Mësacua yua huejaja'cua aon ainruna choisi'cua banica, quë'rë jëja bain ñu'i seihuëanre cu'ema'ijë'ën. Ja'anruna bëatoca, yequëre

më'ë'ru quë'rë ta'yejeiye ëjaguëbi ti'anguëna,
 9 huejaja'guëbi më'ëna ti'anni, më'ëni coca
 cama'iguë: “Ën ñu'i seihuë, ën ëjaguë ñu'i seihuë'ë”
 caguë ënsetoca, më'ë yua ro huaji yaye ba'iguëbi
 quë'rë yo'je ñu'i seihuëna bëaye bayë më'ë.

10 Ja'anre ro'tajë'ën. Huejaja'cua aon aiñe
 choisi'quë ba'itoca, quë'rë ta'yejeiye beo hua'na
 ñu'i seihuëna bëajë'ën. Ja'nca bëasi'quëreta'an,
 yequëre huejaja'guëbi rani, më'ëni cama'iguë:
 “Raijë'ën, ja'yë. Quë'rë ta'yejeiye ëja bainguë ñu'i
 seihuëna bëajë'ën.” Ja'anre catoca, yequëcua
 baruna choisi'cuabi më'ëni ai re'oye ëñañë.

11 Më'ëbi yua quë'rë ta'yejeiye ëja bainguë
 runza caguë yo'otoca, ta'yejeiye beo hua'guëre
 re'huasi'quë ba'ija'guë'ë më'ë. Më'ëbi yua
 ta'yejeiye beo hua'guë runza caguë yo'otoca, ai
 ta'yejeiye ëjaguëre re'huasi'quë ba'ija'guë'ë më'ë,
 cabi Jesús.

12 Cani ja'nre'bi, ja'an aon choisi'quëna bonëni
 cabi:

—Më'ëbi aon re'huani bainre choi bi'raguë,
 më'ë bain hua'na, më'ë gaje hua'na, yequëcua
 bonse ëjacua, ja'ancuare choima'ijë'ën. Choiguëna,
 bacua'ga aon re'huani, më'ëre'ga güina'ru aon
 choija'cua'ë. Ja'nca më'ëre choijën, më'ë aon
 re'huani choise'ere güina'ru go'yaja'cua'ë. 13 Ja'nca
 sëani, më'ëbi aon re'huani bainre choi bi'raguë,
 bonse beocua, guëon garasi'cua, ca'jacua, ñaco
 ëñama'icua, ja'ancuare aon choijë'ën. 14 Ja'nca
 choitoca, Riusubi më'ëna ta'yejeiye ai insireba
 insija'guë'bi. Bacuabi më'ëni sa'ñejën choiye
 porema'icua sëani, Riusu bainreba go'ya rai umu-
 guse ti'anguëna, më'ëbi bacua naconi Riusu ba'i

jobona sani ba'iguëna, Riusubi baguë ba'iyete mëlëna ta'yejeiye ai insireba insija'guë'bi, cabi Jesús.

La parábola de la gran cena

¹⁵ Caguëna, yequëbi mesa ca'ncore ñu'iguëbi Jesusni cabi: Riusu bainreba baguë naconi te'e zi'inni aon ainjën ba'icua, ja'ancuabi ai bojoreba bojojën ba'ija'cua'ë, cabi.

¹⁶ Caguëna, Jesusbi baguëni cabi:

—Yë'ëbi ye'yo cocare caguëna, achajë'n. Yequë ëja banguë baquëña. Ai re'o aonre re'huan, ai jai jubë bainni choquëña. ¹⁷ Choni ja'nre'bi, aonre re'huan, tējini, baguëre yo'o con hua'guëni guansegüëña: “Yë'ë bain choisi'cuana sani quëajajë'n. Yua'ë. Mësa'cu raijë'n. Aonre re'huan, tējihuë quëajajë'n” caguë guansen saoguëña. ¹⁸ Saoguëna, yo'o con hua'guëbi sani quëaguëna, si'a hua'na te'ena, te'ena, “Aon ainguë saiye porema'iñë yë'ë. Yequë umuguse conja'guë'ë yë'ë” ca bi'rareña. Yequëbi “Mame zio yijare yure cohuë yë'ë. Ja'an yijana sani ëñañe bayë. Aon aiñe conguë saiye porema'iñë yë'ë” caguëña. ¹⁹ Yequë'ga “Toro hua'na si'a saracuare yure cohuë yë'ë. Bacua rërëye poreyete masiye bayë yë'ë. Ja'an yo'oja'guë sëani, conguë saiye porema'iñë yë'ë” sehuoguëña. ²⁰ Yequë'ga “Yureta'an romi hua'goni huejani bayë yë'ë. Më'ë ëjaguëre aon aiñe coñe porema'iñë” sehuoguëña. ²¹ Ja'nca sehuojënna, yo'o con hua'guëbi go'ini, baguë ëjaguëni quëaguëña. Quëaguëna, ëjaguëbi ai bëinreba bëinguë, baguëre yo'o con hua'guëni caguëña: “Ja'nca raiye güesi'cua sëani, si'a huë'e

jobona sani, bonse beo hua'na, guëon garasi hua'na, ca'ja hua'na, ñaco ëñama'i hua'na, ja'an hua'nani choijani rajë'ën” guanseguë caguëña. ²² Caguëna, yo'o con hua'guëbi choijani rani, baguë ëjaguëni quëaguëña: “Bainre choni rahuë, ëjaguë. Bacuare rani bëa güesequëna, yequëcua raitoca, bëani aon aiñe ti'anji” quëaguëña. ²³ Quëaguëna, ëjaguëbi caguëña: “Ja'nca ba'itoca, huë'e jobo ca'ncoña ma'añaja'an saiguë, si'a hua'na so'o ba'icuani choijani rajë'ën. Yë'ë aon ain huë'e bu'iye tëca ja'an bainni bëa güesejë'ën.

²⁴ Yë'ë bain ru'ru choisi'cuabi cue'yoni saisi'cua sëani, yë'ë aonre conni aiñe gare porema'ija'cua'ë” bëinguë caguëña, cabi Jesús.

Lo que cuesta seguir a Cristo

²⁵ Yureca quë'rë jai jubëan bainbi Jesusni conñu cajën, baguëni be'tejaijënna, Jesusbi bacuana bonëni quëabi:

²⁶ —Mësacua yua yë'ëre yo'o concua ba'iye yënica, mësacua yo'ojën ba'iye si'aye gare jo'cajë'ën. Pë'caguë, pë'cago, rënjo hua'go, zin hua'na, ma'yë hua'na, yo'je hua'na, mësacua bain si'acuare ta'yejeiye ëñamajën, yë'ëre con raijë'ën. Mësacua yëse'e'ga gare se'e yo'oye ro'tamajën, yë'ë yëye se'gare yo'ojën ba'ijë'ën. Ja'nca yo'oma'itoca, yë'ëre yo'o con hua'na ba'iye gare porema'iñë mësacua. ²⁷ Yë'ë ai yo'oguë ba'iye'ru güina'ru ai yo'oye yëmanica, yë'ëni con raima'ijë'ën. ²⁸ Jai huë'ere yo'oja'guëni ro'tani ye'yejë'ën. Jai huë'ere yo'oza caguëbi ru'ru ¿Guebi ro'ija'guë'ne yë'ë? caguë, ja'an ro'ija'yete si'aye cuencueni masini, ja'n'rëbi huë'ere yo'o bi'raguëña. ²⁹ Ja'an

ro'ija'yete cuencuemani'ga huë'ere ro ro'taguë yo'o bi'rani, ja'nrebi se'nquehuë se'gare yo'oni, curi carajeiguëna, baguë bainbi ti'anni, ja'an huë'e tējima'ise'ere ëñani, baguëre ai jayajën caja'cuayeña: ³⁰ “Ja'anguëbi jai huë'ere yo'oza casi'quëta'an, yo'oni tējiye ti'anmajili” jayajën caja'cuayeña. ³¹ Bain ta'yejeiye ëjaguë guerra huaja'yete ro'taguëna, mësacua achani ye'yejë'ën. Yequë ëjaguëbi je'o baguë, veinte mil soldado hua'na naconi ti'an rai bi'raguëna, baguë jēja bayete cuencueni ro'taguëña baguë. Baguë soldado hua'na naconi, diez mil ba'icua naconi quë'rë ta'yejeiye guerra huani, je'o baguëni saoni senjoñe porema'itoca, ³² je'o baguëbi yuta so'o ba'iguëna, baguëni coca saoguë, Huaye beoye ba'ina'a. ¿Guere më'ëna insiye'ne yë'ë? senni achaguë saoja'guëguëña baguë. ³³ Mësacua yua ja'anre ro'tajën, mësacua yo'o conja'ñete re'oye ro'tajë'ën. Yë'ëni yo'o coñe yëtoca, ru'ru mësacua baye si'ayete gare jo'cani, yë'ë yëyete yo'ojën ba'ijë'ën. Ja'nca yo'oye yëma'itoca, yë'ëni yo'o coñe gare porema'iñë.

Cuando la sal deja de estar salada

³⁴ Mësacua yua yë'ë bain ba'iyë yënica, mësacua onhua ba'iyë'ru ëñani ye'yejë'ën. Re'o onhua ba'iguëna, ai re'o huanoji maire. Re'o huanofie carajeitoca, re'o onhua ba'iyë gare se'e re'huaye porema'iñë mai. ³⁵ Gu'a onhua ba'itoca, yija tanse'ena pë'npeñi, ja'anruna tanni, re'oye iroye porema'iñë. Abono pëbë naconi ja'metoca, gu'aji. Ja'an gu'a onhuare senjoñe se'ga ba'iji. Mësacua yua ganjo banica, achani ye'yejë'ën, cabi Jesús.

15

La parábola del pastor que encuentra su oveja

¹ Caguëna, ja'n'rëbi impuesto curi cocua, gu'a bain, ja'an si'acuabi Jesusna ti'anni, Baguë coca caguëna achani masiñu cajëna, ² fariseo bain, ira coca cani jo'case'ere masicuabi Jesusre ai bëinjën cahuë:

—Gu'a bainbi raijënna, baguë yua ro bacuani bojoguë, bacua naconi te'e aon ain'te, bëinjën cahuë.

³ Ja'nca cajëna, Jesusbi ye'yo cocare bacuani quëabi:

⁴ —Mësacua yua oveja jo'ya hua'na cuiraguë yo'ose'ere achani ye'yejë'ën. Cien oveja hua'nare baguëna, te'eguëbi quëñëni sani huesëtoca, ¿guere yo'oja'guë'ne baguë? Mësacua yua masiyë. Baguë jubë ba'icua, noventa y nueve ba'icuare bacua aon ain yijana jo'cani, huesësi'quëni oiguë, baguëni cu'ejaquëña. ⁵ Cu'ejani, tinjani ëñani, ai ëama'iñereba bojoguëña. Ja'nca bojoguëbi baguë oveja hua'guëre zeanni, baguë tanta cubëna tëoni, hue'oni, ⁶ baguë huë'ena ti'anni, baguë gaje bainre choini quëaguëña: “Yë'ë naconi te'e bojojën ba'ijë'ën. Yë'ë oveja hua'guëbi sani huesësi'quëreta'an ba'iguëna, baguëre tinjani rahuë yë'ë” caguëña. ⁷ Ja'nca bojoguë caguëna, Riusu guënamë re'oto ba'icuabi gu'a jucha yo'osi'quë mame recoyo re'huase'ere ëñani, güina'ru ai bojojën ba'iyë. Te'e gu'aye yo'osi'quë se'gabi mame recoyo re'huaguëna, bacuabi ja'an hua'guëre ëñani, noventa y nueve re'o bainni bojoye'ru baguëni quë'rë ta'yejeiye ai bojoreba bojojën ba'iyë. Ja'an re'o bain cacuabi “Gu'a jucha

yo'oma'isi'quë'ë yë'ë. ¿Queaca yo'oguë, mame recoyo re'huaye'ne yë'ë?" ja'an cacua ba'ijëna, bacuare ta'yejeiye bojoma'iñë Riusu guënamë re'oto ba'icua.

La parábola de la mujer que encuentra su moneda

⁸ Romi hua'go curi so'corë huesosi'core'ga achani ye'yej'ën. Ba hua'gobi si'a sara so'corëanre bani, te'e so'corëte huesogoña. ¿Ja'nca huesoni, guere yo'ogo'ne? Mësacua yua masiyë. Majahuëte zëonni, bago huë'ere yuago, ba so'corë tinjañe tëca si'a ca'ncoña ëñago cu'ego yuagoña. ⁹ Ja'nca yuani tinjani, ai bojo hua'gobi si'a bago gaje bainre choini quëagoña: “Yë'ë naconi te'e bojojën ba'ijë'ën. Yë'ë curi so'corë huesësi'quëreta'an ba'iguëna, tinjani bayë yë'ë” cago bojogoña. ¹⁰ Ja'nca bojogo cagona, Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'na'ga gu'a jucha yo'osi'quë mame recoyo re'huase'ere ëñani, güina'ru ai bojojën ba'iyë. Te'e gu'aye yo'osi'quë se'gabi mame recoyo re'huaguëna, bacuabi ai ta'yejeiye bojoreba bojojën ba'iyë, caguë quëabi Jesús.

La parábola del padre que perdona a su hijo

¹¹ Ja'an ye'yo cocare cani, ën cocare'ga ye'yoguë cabi Jesús:

—Yequë bainguëbi samu mamacuare baguëña.

¹² Ja'nca baguëna, ba yo'jeguëbi caguëña: “Taita, yë'ere insija'yete si'aye cuencueni te'e jëana yë'ëna insijë'ën” caguëña. Caguëna, pë'caguëbi si'aye cuencueni, baguë samu mamacua si'acuana huo'hueni insiguëña. ¹³ Insignuëna, yequë umuguseña ba'iguëna, ba yo'jeguëbi baguë baye

si'ayete re'huani, ja'nrëbi so'o yijana saquëña. Sani ba'iguëbi baguë curi carajeiye tēca ro a'ta gu'aye yo'oguë baquëña. ¹⁴ Ja'nca curi si'aguëna, ja'an yija aon carajei bi'raguëna, ba hua'guë yua aon gu'ana ju'in bi'raguëña. ¹⁵ Ju'in bi'raguëbi ja'an yija ëjaguëna sani, baguëni yo'o yo'oye senquëña. Senguëna, baguë cuchí hua'nare cuiraye saoguëña. ¹⁶ Saoguëna, cuiraguë ba'iguëbi cuchí aon, aon hui'ya ga'ni, ja'anre ainja'ma caguëreta'an, ja'anru bainbi baguëna gare insimateña. ¹⁷ Insimatena, ba hua'guë ja'ansi'quë ro'taguëña: “Ai yo'oyë yë'ë hua'guë. Yë'ë taita yo'o con hua'nabi ai aonre anni jëhuajëna, yë'ë hua'guë ro aon gu'ana ju'iñë. ¹⁸ Ja'nca ju'inguë, yë'ë taitana go'ini, baguëni caja'guë'ë yë'ë: Taita, Riusure, më'ëre ai gu'aye yo'ohuë yë'ë. ¹⁹ Më'ë zin beoguë'ru huë'ena ti'anhuë yë'ë. Ro më'ë yo'o con hua'guëre re'huani yë'ëni bajë'en, taitani caja'guë'ë yë'ë” ro'taguë ñuquëña. ²⁰ Ja'nca ro'tani, baguë yua huëni, pë'caguë huë'ena go'i bi'raguëña.

Go'i bi'rani, yuta so'orë raiguëna, pë'caguëbi baguëni ëñaguëña. Eñani, baguëni recoyo ai oire baguë, yua baguëna huë'huëni tëhuojaquëña. Tëhuojani, baguëre su'ncareba su'ncani muchaguë bojoguëña. ²¹ Ja'nca bojoguëna, mamaquëbi caguëña: “Taita, Riusure, më'ëre, ai gu'aye yo'ohuë yë'ë. Më'ë zin beoguë'ru huë'ena ti'anhuë yë'ë” caguëña. ²² Caguëna, pë'caguëbi baguëre yo'o con hua'nare choini, bacuani guanseguë caguëña: “Besa, re'o canre inni, baguëni sa'yejë'en. Sutijei ga'huare inni, baguë mëoñona jëojë'en. Guëon ju'i corore inni, baguëni sa'yejë'en. ²³ Ja'nrëbi ja'an

toro bonsëguë jujusi'quëre zeanni huaijë'ën. Ai re'o aonre re'huani te'e ainjën bojoñuni. ²⁴ Yë'ë mamaquë junni senjose'e'ru ba'iguëbi go'ya raji'i. Sani huesësi'quëbi maina ti'an raji'i" caguë bojoguëña. Ja'nrebi si'a hua'nabi aonre re'huani, sañeña bojo bi'rareña.

²⁵ Ja'nca bojojënna, yequë mamaquë ma'yë ba'iguëbi ziona saisi'quëbi huë'ena goquëña. Go'ini, huë'ena ti'anni achato, bain hua'nabi música huaijën, pairajën bojoreña. ²⁶ Ja'nca yo'ojënna, ba hua'guë yua yo'o con hua'guëre choini, "¿Guere bojoye'ne raijeiye?" senni achaguëña. ²⁷ Senni achaguëna, "Më'ë yo'jeguëbi ti'anguëna, ëjaguëbi toro bonsëguëre huani ainguë bojo güeseguëña, huajëguë ti'anse'ere bojoguë sëani" sehuoguëña. ²⁸ Sehuoguëna, ba ma'yëbi bëinreba bënquëña. Huë'e cacaye güeguëña. Güeguëna, pë'caguëbi etani, baguëni "Cacani bojoguë rani te'e conjë'ën" caguë, baguëni senreba senquëña. ²⁹ Senguëna, sehuoguëña baguë: "Bañë. Ai zoe ba'irën më'ë naconi ai jëja yo'o yo'oguë ba'iguë, më'ë yo'ore guanseguëna, gare go'iyë sehuoma'iguë baë'ë yë'ë. Ja'nca ba'iguë, yë'ë gaje hua'na naconi ñë'cani te'e bojoza caguëreta'an, ro chivo bonsëguë se'gare yë'ëna gue insiye beoye baë'ë më'ë. ³⁰ Ja'an hua'guë'ga, më'ë mamaquë caguë, më'ë baye beoru ro con sani, ro a'ta yo'oni, gu'a romi hua'nana ro insini senjosi'quë'bi. Ja'nca yo'oni se'e raquëna, më'ë yua ja'an toro bonsëguë jujusi'quëre ro huaica'ë baguëre" bëinguë caguëña. ³¹ Caguëna, pë'caguëbi sehuoguëña: "Mami, yë'ë naconi si'arën ba'iyë më'ë. Yë'ë bayere'ga më'ë'ga te'e bayë. ³² Ja'nca

masiguëta'an, yureña re'o aonre re'huani sa'ñeña te'e bojoñu cajën, tin yo'oye porema'iñë mai. Më'ë yo'jeguë junni senjose'e'ru ba'iguëbi go'ya raji'i. Huesësi'quë ba'iguëbi yua huajë hua'guë maina ti'an raji'i" caguë sehuoguëña. Ja'an ye'yo cocare fariseo bainni quëabi Jesús.

16

La parábola del mayordomo que abusó de la confianza

¹ Ja'nрэbi, Jesús yua baguëre yo'o con hua'nani ye'yo cocare yihuoguë cabi:

—Yequë ëjaguë ta'yejeiye bonse ëjaguë baquëña. Ja'nca ba'iguëbi yequëre baguë bonse re'huaguëte cuencueni baguëña. Baguëna, baguë bainbi baguëna ti'an rani quëareña: “Më'ë bonse re'huaguëbi më'ë curi carajeiye tëca ro insini senjoji” quëareña. ² Quëarena, ba hua'guëre choini, baguëni bëinguë senni achaguëña: “Më'ë ¿guere yo'oguë, yë'ë bonsere te'e ruiñe re'huama'iguë'ne? Yureca yë'ë bonse re'huase'e, më'ë yo'ose'e beoru cuencueni toyani, yë'ëna rani ëñojë'ën. Yë'ë bonsere quë'rë se'e re'huaye porema'iñë më'ë. Më'ëre gare etoza caguë yo'oyë yë'ë” caguëña. ³ Ja'nca caguëna, ba hua'guëbi ja'ansi'quë ro'taguëña: “Yë'ë ëjaguëbi yë'ëre gare etotoca, ¿yë'ë guere yo'oye'ne? Yijana no'añe, ja'an yo'o yo'oye jëja beoyë yë'ë. Yequëcuani curi seña huaji yaye'ë yë'ëre. ⁴ Yua yë'ë yo'oja'yete ro'tahuë. Yë'ë ëjaguëni ro'ija'cuare yë'ë gaje hua'nare re'huaza cayë yë'ë. Ja'nca re'huani, ëjaguëbi yë'ëre etoguëna, yë'ë yua bacua huë'ena ti'anguëna, yë'ëre bëa

güeseja'cua'ë" ro'taguëña baguë. ⁵ Ja'nca ro'tani, ja'nrëbi baguë ëjaguëni ro'ija'cuare te'enate, te'enate choi bi'raguëña. Choni, ru'ru ba'iguëbi ti'anguëna, “¿Yë'ë ëjaguëni quejeiye ro'iye baguë'ne më'ë?” senni achaguëña. ⁶ Senni achaguëna, sehuoguëña: “Olivo hui'yabe cien ro'rohuëanre ro'iye bayë yë'ë” sehuoguëña. Sehuoguëna, “Më'ë ro'iye cuencuesi ja'ohuare inni, besa cincuenta ro'rohuëan ro'iye toyajë'ën” caguëña. ⁷ Cani tonni, ja'nrëbi yequëbi ti'anguëna, “Yë'ë ëjaguëni ¿quejeiye ro'iye baguë'ne më'ë?” senni achaguëña. Senni achaguëna, “Trigo aon cien ro'rohuëan ro'iye bayë yë'ë” sehuoguëña. Sehuoguëna, “Më'ë ro'iye cuencuesi ja'ohuare inni, ochenta ro'rohuëan ro'iye toyajë'ën” caguëña. Bacua ro'ija'yete gachoguëña. ⁸ Gachoguëna, ja'nrëbi baguë ëjaguëbi ja'an cuencuesi ja'orëanre ëñani ro'tani, ja'ansi'quë caguëña: “Ai masiye coquebi yë'ëre” caguëña. Aito. Ën yijare ba'iye ye'yesi'cuabi yua Riusu bainreba ba'iye'ru quë'rë ta'yejeiye masiye ro'tani yo'ocua'ë.

⁹ Ja'nca masiye yo'ocua ba'ijëna, bacua ba'iyete ro'tajën, mësacua'ga ën yija bonsere bajën, ën yija gaje bainre re'huañu cajën, ja'an bonsere bacuana huo'huejën ro insijën ba'ijë'ën. Ja'nca ro insijën ba'icuabi ën yija bonse carajeyete ëñani, Riusu guënamë re'totona ti'anni ëñato, ai bain gajecuabi mësacuani bojojën ba'ija'cua'ë.

¹⁰ Mësacua'ga rëño bonse ma'carëan se'ga bajën te'e ruiñe yo'ojën banica, ai bonsere bani'ga, güina'ru te'e ruiñe yo'oja'cua'ë. Rëño bonse ma'carëan bajën, coquejën yo'ojën banica, ai

bonse bani'ga güina'ru coquejën yo'oja'cua'ë.
 11 Mësacua'ga ën yija bonsere bajën, te'e ruiñe yo'oma'itoca, Riusubi baguë guënamë baye ¿queaca mësacuana jo'c aja'guëguë'ne? 12 Yequëcua bonsere re'huacajën, te'e ruiñe yo'oma'itoca, Riusubi baguë guënamë bayete mësacuana gare jo'caye beoye ba'ija'guë'bi.

13 Yo'o con hua'guëbi samu ëjacuani bani, bacuani te'e coñe gare porema'iji. Ja'nca contoca, yequëni je'o baguë, yequëni ai yëreba yëji. Yequëni te'e ruiñe yo'o conguë, yequëni yo'o coñe güëji. Güina'ru, Riusuni yëreba yëjën coñe yënica, mësacua bonsere te'e yëye gare porema'iñë, cabi Jesús.

14 Caguëna, fariseo bainbi Jesús quëase'e si'aye achani, bonsere baye ai yëcua sëani, baguëni ai jayajën cahuë. 15 Jayajën cajënna, Jesús sehuobi:

—Mësacua yua ëmëje'en ca'nco se'gare re'o bain ba'ie ro coquejën ëñojënna, bain hua'nabi mësacuare re'oye ëñajën bojoyë. Riusu'ga mësacuare re'oye ëñama'iji. Mësacua gu'a recoyore ëñani, mësacua gu'aye yo'ojën ba'iyete masiji. Bain hua'nabi yequëcua ta'yejeiye ba'ie'ru ba'iyete re'oye ëñani bojojënna, Riusu'ga tin ro'taguë, ja'an bojoma'iji. Gu'aye se'ga ba'iji caji Riusu.

La ley y el reino de Dios

16 Ru'ru, Moiseshi Riusu ira coca cani jo'case'ere bainna toyani jo'caguëna, ja'nrebi jë'te, Riusu ira bain raosi'cuabi coca toyani jo'cajënna, bain hua'nabi si'aye achani ye'yesi'cua baë'ë. Juan Bautizaguë ba'irën tëca achani ye'yesi'cua ba'ijënna, ja'nrebi Riusubi baguë bojo güese coca, mame recoyo re'huani baguëna zi'inni bojojën ba'i coca

ja'an cocare cani acho bi'raguëna, si'a bainbi Riusuna ti'anni recoyo zi'inni ba'ïnu cajën, baguë cocare si'a recoyo achani yo'o bi'rahuë. ¹⁷ Ja'nca ba'ïcuata'an, Riusu ira coca cani jo'case'ere gare carajei güeseye beoye jo'cabi Riusu. Guënamë re'oto, yija re'oto, ja'anbi ru'ru carajeija'guë'bi.

Jesús enseña sobre el divorcio

¹⁸ Bainguëbi baguë rënjo hua'gore jo'cani senjoni, ja'nrëbi yeconi huejani batoca, ro gu'aye yo'oye se'ga rëinji baguëre. Romigo jo'cani senjosi'coni huejani batoca, güina'ru ro gu'aye yo'oye se'ga rëinji.

El rico y Lázaro

¹⁹ Mësacua yua ën cocare achani, Riusu yo'oguë ba'ija'yete masijë'ën. Yequë bonse ëjaguë baquëña. Si'a umuguseña ai re'o caña me'najei cañare sa'yeguë, ai re'o aon se'gare caraye beoye ainguë bojoguë baquëña. ²⁰ Yequë'ga Lázaro hue'eguëbi bonse beo hua'guë si'a ga'nihuë ca'mi bu'isi'quë ba'iguë, yequëcuabi cuanni rajënna, bonse ëjaguë caca sa'ro ca'ncona bëani ëjoguë baquëña. ²¹ Ëja bainguë aon zi'nga mesabi to'inguëna, porenica ja'anre coní anza caguë ro'taguë ñu'iguëna, yai hua'na'ga rani, baguë ca'mire ne'nejën bateña. ²² Ja'nca ba'iguëbi ai yo'oguë, yequë umuguse junni huesëguëna, Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'nabi gaje meni, baguëte cuanni, Riusu guënamë re'otona mëani, Riusu aon choisiruna bëa güesereña, Taita Abraham ca'ncona. Ja'nrëbi bonse ëjaguë'ga junni huesëguëna, baguë bainbi baguëte tanreña. ²³ Tanrena, ba hua'guë yua ja'an gu'aruna ti'anni, ai ja'sireba uguë baguëña. Ja'nca

ba'iguëbi mēiñe ēñato, Taita Abraham baquēña. Lázaro'ga baguë ca'ncore ñuquēña. ²⁴ Ja'nca ñu'ijën ba'ijënna, bonse ëjaguëbi güiguë caguēña: “Taita Abraham, yë'ë hua'guëre oire bajë'ën. Ën toare ai ja'sireba uguëna, Lázarote yë'ëna raojë'ën. Baguë mēoñobi yua ocona tanni, yë'ë zemeñona ti'ntini sēsaye se'ga yo'oja'guë” güiguë caguēña. ²⁵ Caguëna, Abrahami sehuoguēña: “Më'ë yija ba'iguë ba'ise'ere ro'tajë'ën, mami. Më'ëbi ai re'oye ba'isi'quëbi me'najeiñe se'ga ba'iguëna, Lázarobi ai yo'oguë ba'isi hua'guëbi baji'i. Yureca, Riusubi baguëni oire bani conni bojo güesequëna, më'ëreca uye se'ga ba'iji. ²⁶ Mai sa'ñeña ëñañe ai rēi yorobë ba'iguëna, më'ë ba'iruna saiye beoji ënjo'onbi. Güina'ru, më'ë ba'irubi etani ënjo'ona raiye gare porema'iñë” sehuoguēña Abraham. ²⁷ Sehuoguëna, bonse ëjaguë ba'isi'quëbi caguēña: “Ja'nca porema'itoca, ën cocare më'ëni senreba señë yë'ë. Lázarote cuencueni, yë'ë bain huë'ena saojë'ën. ²⁸ Yë'ë yo'je hua'na te'e ëntë sara hua'na ba'ijënna, bacuana sani, bacua gu'a juchare jo'cani senjojë'ën caguë quëaja'guë. Yë'ë ai yo'oguë ba'i re'otona raima'ija'bë caguë, bacuani coca yihuoguëte saojë'ën, taita” caguë senquēña. ²⁹ Senguëna, Abraham sehuoguēña: “Saoye porema'iñë. Më'ë bainbi Riusu coca, Moisés toyani jo'case'e, Riusu ira raosi'cua toyani jo'case'e, ja'an cocare bacua sëani, ja'an cocare ëñajën ye'yeja'bë. Ye'yetoca, bacua gu'a juchare jo'cani senjoma'iñe yequërë” caguë sehuoguēña Abraham. ³⁰ Sehuoguëna, baguë caguēña: “Bañë. Ira coca case'ere achama'iñë, taita. Ju'insi'quëbi

etani sani, bacuani quëatoca, bacuabi achani mame recoyo re'hua'ja'cua'ë" caguëña. ³¹ Caguëna, Abraham sehuoguëña: "Bañë. Moisés coca toyani jo'case'e, Riusu ira raosi'cua toyani jo'case'e, ja'anre ro achajën, te'e ruiñe yo'oye güetoca, ju'insi'quë etani sani quëaye'ga güina'ru ro achajën te'e ruiñe yo'oye güeja'cua'ë bacua" sehuoguë, baguëni coca cani tonguëña Abraham, quëabi Jesús.

17

El peligro de caer en pecado

¹ Ja'nca cani, ja'nrebi baguëre yo'o con hua'nani yihuoguë cabi:

—Bain hua'nabi yequëcuani gu'a jucha yo'o güesejën, gare carajeiye beoye gu'aye yo'ojën ba'icua'ë. Ja'nca ba'icuabi bënni senjoja'ñe se'ga ba'iji bacuare. ² Ëncua zin hua'nani iracuabi te'eguë se'gani gu'aye yo'oye ye'yoto, bacuare quë'rë ta'yejeiye bënni senjose'e ba'ija'guë'bi. Jai to'obëbi bacua ñaje tëcana gueonni, jai ziyana senjoni rëoto'ga, bacuare bënni senjoñe ti'anma'ija'guë'bi. ³ Ja'nca sëani, mësacua'ga ëñare bajën, gare gu'aye yo'oye beoye ba'ijë'ën.

Yureca më'ë yo'je hua'guëbi më'ëni gu'aye yo'otoca, baguëni bojora'rë bëin coca yihuoguë cajë'ën. Ja'nca caguëna, baguëbi mame recoyo re'huani, baguë gu'a jucha yo'ose'ere jo'cani, më'ë huanë yeni ro'tama'iñete sentoca, baguë gu'a juchare huanë yeni baguëni te'e bojoguë ba'ijë'ën. ⁴ Ja'ansi umuguse te'e ëntë sara samu ba'iye më'ëni gu'aye yo'oni, ja'nrebi më'ëni senni

achaguë, Gu'aye yo'ohuë yë'ë. Se'e ro'tama'ijë'ën quëani sentoca, baguë gu'a jucha yo'ose'ere caraye beoye huanë yeyete sehuoni re'huani, baguëni bojoguë ba'ijë'ën, yihuoguë cabi Jesús.

El poder de la fe

⁵ Caguëna, ja'nrëbi baguëre ta'yejeiye yo'o con-cuabi baguëna ti'an rani, baguëni senni achahuë:

—Yëquënnani quë'rë ta'yejeiye recoyo ro'taye conjë'ën, sen'ë.

⁶ Senjënna, sehuobi:

—Recoyo ta'yejeiye ro'taye yëtoca, mostazara'carëte ro'tani masijë'ën. Ai zinra'carëte sëani, ta'yejeiye irani, jai sunquiñë ruinji. Mësacua'ga güina'ru ta'yejeiye recoyo ro'tajën ba'itoca, ai ta'yejeiye yo'oye porëyë mësacua. Ën sunquiñë sicómoroñëna coca canì guanseye poreyë: “Ja'ansi sunquiñë si'a seihuë tëtëni, huëni, jai ziyana sani tonni ruijë'ën” ja'an cocare canì guansetoca, bañë se'gabi achani ja'anse'e yo'o'ji.

El deber del que sirve

⁷ Mësacua yua yo'o con hua'na yo'oye bayete ro'tani masijë'ën. Ëja bainguëre yo'o con hua'guëbi baguë yo'ore yo'oguë, zio yijare re'huani, oveja jo'yare cuirani, ja'an yo'ore yo'oni na'ijani, ja'nrëbi huë'ena go'ini ba'iguëna, ba ëjaguë ¿gue coca baguëre caguë'ne? “¿Besa rani, më'ë aonre ainjë'ën” caguë? ⁸ Banji. “Besa, yë'ë aonre re'huani, yë'ëre aonjë'ën. Yë'ë aonre ainguë, yë'ë gonore uncuguë ba'iguëna, më'ë yua yë'ë yëyete injani rani insijë'ën. Yë'ë aon anni tëjiguëna, ja'nrëbi yo'je, më'ëbi aiñe poreyë”

ja'anre guansequë caji ëja bainguë. ⁹ Ëja bainguëbi guansequëna, yo'o con hua'guëbi si'aye te'e ruiñe yo'oni tējiguëna, ëjaguëbi ¿guere caguë'ne? “Surupa. Ai re'oye yo'ohuë më'ë” gare caye beoye ba'iji bain ëjaguë. ¹⁰ Ja'nca ba'iguëna, mësacua'ga Riusu yo'ore yo'o conjën, si'aye yo'oni tējini, ñaca cajën ba'ijë'ën: “Yëquëna hua'nare yua Riusu yo'o con hua'na se'ga ba'ijën, gare ta'yejeiye beoye ba'icua'ë” cajën ba'ijë'ën, cabi Jesús.

Jesús sana a diez leprosos

¹¹ Ja'nrebi Jesusbi se'e sai bi'raguë, Samaria, Galilea, ja'an yijañabi saji'i. ¹² Sani, yequë huë'e jo'borëna ti'anni ëñato, ira ca'mi rauna ju'incua si'a saracuabi baguëna tēhuo raë'ë. Tēhuo rani, so'orëbi ëñajën, ¹³ baguëni si'a jëja güijën cahuë:

—Ëjaguë Jesús, yëquënani oireba oiguë conjë'ën güijën cahuë.

¹⁴ Ja'nca cajënna, Jesusbi sehuobi:

—Mësacua yua pairi hua'na quë'rona sani, pairini ëñojë'ën, caguë sehuobi Jesús.

Sehuoguëna, bacuabi sai bi'rajën, ma'aja'an saijën, ëñatoca, yua ja'si tēnosi'cua baë'ë. ¹⁵ Tēnosi'cua ba'ijënna, bacua jubë te'eguëbi Jesusna bonëni raiguë, Riusuni ta'yejeiyereba bojoguë güiguë quëaguë baji'i. ¹⁶ Ja'nca quëaguë ba'iguë, Jesús ba'iruna ti'anni, baguë guëon na'mi ca'ncona gugurini, meñe rëanni Jesusni bojoguë, Surupa caguë baji'i. Ja'an ba'iguëbi Samaria yija bainguë baji'i. ¹⁷ Ja'nca bojoguë caguëna, Jesús yua bain jubëni cabi:

—Ira ca'mi rauna ju'incua si'a saracua ba'icuanani huachohuë yë'ë. ¿Yequëcua nuevecua guere

yo'ojën surupa cajën raimate'ne? ¹⁸ Ën hua'guë se'ga, tin yija bainguë ba'iguëbi Riusuni surupa caguë, Riusuni bojoguë raji'i. Yequëcua'ga raimaë'ë cabi Jesús.

¹⁹ Cani, ja'nrëbi huachosi'quëni cabi:

—Yua huëni saijë'ën. Më'ëbi yë'ëni si'a recoyo ro'tasi'quë sëani, huajë raisi'quë'ë më'ë, cabi Jesús.

Cómo llegará el reino de Dios

²⁰ Caguëna, fariseo bainbi baguëna ti'anni, baguëni senni achahuë:

—Riusu bainreba mame re'huani baja'ye ¿que-jeito ti'anguë'ne? senni achahuë.

Senni achajëna, Jesús sehuobi:

—Ja'anrën ti'anguëna, bain hua'nabi ëñañe porema'ija'cua'ë. ²¹ Ja'anrën ti'anguëna, bain hua'nabi Riusu ba'iyete recoyo huanofne ba'ija'cua'ë. Ja'nca sëani, yequëcuabi ro ro'tajën, “Ënjo'ona ti'anni ba'iji Riusu” cajën, o “Ja'anruna ti'anni ba'iji Riusu” cajën, ja'an cocare caja'cuabi ro huacha caja'cua'ë sehuobi Jesús.

²² Ja'nca sehuoni ja'nrëbi, baguëre yo'o concuani yihuoguë quëabi:

—Mësacua yua yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguë, yë'ë gaje rairënre ëñajën ëjojën, ja'an umuguse raija'yete ai cu'e ëaye ba'ija'cuareta'an, yë'ë ti'an raiye yuta caraguë ba'ija'guë'bi mësacuare.

²³ Ja'nca ba'iguëna, yequëcuabi rani, mësacuani coquejën caja'cua'ë: “Riusu Raosi'quëbi ti'anbi. Ënjo'on ba'iji” catoca, o “Ja'anruna sani ëñañu” catoca, mësacua yua gare achamajën, bacua cayete yo'omajën ba'ijë'ën. ²⁴ Yë'ë yua Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi ti'an rai bi'raguë, te'e jëana

gaje raiguëna, si'a bainbi ëñañe poreja'cua'ë. Mëjo jue'neni si'a guënamë re'oto miañete ro'tani, yë'ë ti'an raija'yete masijë'ën. ²⁵ Ja'nca ti'an raija'guë'ga yureca ta'yejeiye ai yo'oguë ba'ija'guë'ë yë'ë. Yureña bainbi yë'ëre gu'a güejën senjojënna, ai yo'oguë ba'ija'guë'ë yë'ë. ²⁶ Yureca, yë'ë ti'an rai umuguse yua Noé ba'isi umuguseña'ru güina'ru ba'ija'guë'bi. ²⁷ Bain hua'nabi bacua aonre ainjën, bacua gonore uncujën, romi huejajën, ro bacua yëse'e yo'ojënna, ja'nрэbi Noé yoguna cacajën ba'i umuguse te'e jëana ti'anbi. Cacani ba'iguëna, ja'nрэbi ziaya co'je raguëna, ja'an bain hua'na si'a hua'nabi rucani carajaë'ë. ²⁸ Yë'ë ti'an rai umuguse ba'ija'yete masiye yënica, Lot ba'isi umuguseñare'ga ro'tajë'ën. Ja'anrën bain'ga bacua aonre ainjën, bacua gonore uncujën, bonsere coni bajën, bonsere bendiejën, bacua zioñare tanjën, bacua huë'eñare yo'ojën, ro bacua yëse'e yo'ojën baë'ë. ²⁹ Yo'ojën ba'ijënna, Lotbi Sodoma huë'e jobobi gare saiguëna, ja'ansi umuguse Riusu toabi bacuana joë ba'irënbi tonni ëobi. Toa zi'nga, toa gata, ju'ju sëñe ba'iguë guënamë re'otobi ai ja'suye tonni, si'a bainre joë ba'irën gare carajei güesebi Riusu. ³⁰ Ja'nca ba'iguëna, yë'ë'ga bainna ti'an rai bi'raguë, güina'ru joë ba'irën ti'anja'guë'ë yë'ë.

³¹ Ja'nca ti'an raiguëna, huë'e hue'se ca'ncore ñu'ijën ba'icua'ga bacua bonsere cacani inma'ija'bë. Ziore ba'icua'ga güina'ru huë'ena go'ima'ija'bë. ³² Lot rënjo yo'ogo ba'ise'ere ro'tani, bago yo'ose'ere yo'oma'ijë'ën. ³³ Mësa'cua se'gabi re'oye baza cajën ro'tajën ba'icua'ga ro huesëni carajeija'cua'ë. Mësa'cua ba'iyete

ro'tamajën, Riusuni coñe se'gare yo'oza cajën ro'tajën ba'icua bi gare carajeiye beoye ba'ija'cua'ë mësacua.

³⁴ Yë'ë ti'an rai umugusere cato, ja'ansi ñami samucuabi te'e camana cainjën ba'ijënna, te'eguëte in rani saja'guë'ë yë'ë. Yequëre jo'c aja'guë'ë. ³⁵ Romi hua'na samucuabi te'erute ba'ijën hueare toajënna, te'egore in rani saja'guë'ë. Yecore jo'c aja'guë'ë. ³⁶ Ëmëcua samucuabi ziore ba'ijën te'e yo'ore yo'ojënna, te'eguëre in rani saja'guë'ë. Yequëre jo'c aja'guë'ë yë'ë, quëabi Jesús.

³⁷ Quëaguëna, bacuabi achani, baguëni senni achahuë:

—¿Ja'an ba'ija'yete cato jaron a ti'anja'guë'ne më'ë, Èjaguë? senni achahuë.

Senni achajënna, sehuobi:

—Huayo hua'na ñë'ca raiye'ru ba'ija'guë'bi. Ga'nihuëbi pu'ncaguë uinguëna, ba hua'nabi ñë'ca raiyë. Güina'ru, gu'a jucha jo'caye beoye yo'ojën ba'icua ba'ijënna, Riusubi yua te'e jëana bënni senjoguë raija'guë'bi, sehuobi Jesús.

18

La parábola de la viuda y el juez

¹ Sehuoni ja'nrebi bacuani ye'yo cocare quëabi:

—Mësacua yua Taita Riusuni ujajën, gare jo'caye beoye baguëni senreba senni achajën ba'ijë'ën. Ja'anre te'e ruiñe yo'ojën ba'ijë'ën caguë, ën cocare quëani achoguëna, achani yo'ojën ba'ijë'ën. ² Yequë huë'e jobo ëjaguë baquëña. Ja'nca ba'iguëbi Riusuni re'oye ëñama'iguë baquëña. Bain hua'nare'ga re'oye ëñama'iguë baquëña. ³ Hua'je

hua'go'ga ja'an jobore ba'igobi, yequëbi bagoni ai je'o baguëna, ja'an ëjaguëna sani, baguë coñete senreba senni achago bacoña. ⁴ Jo'caye beoye si'a umuguseña senni achago ba'igona, ëjaguëbi coñe güeguë ba'isi'quëbi bago señete ya'jani, ja'ansi'quë ro'taguëña: “Yë'ë yua Riusuni re'oye ro'tama'iguë, bainre'ga re'oye ëñama'iguëta'an, ⁵ ja'an hua'je hua'gobi yë'ëni ai raijera senni achago raigona, ai ya'jahue yë'ë. Bago yua se'e hui'ya senni achago raima'ija'go caguë, bago sense'e'ru conja'guë'ë yë'ë” cani conguëña.

⁶ Gu'a ëjaguëbi ja'nca bagoni conguëna, mësacua'ga Riusu coñete ro'tajën ba'ijë'ën. ⁷ Mësacua yua Riusu bainreba cuencuesi'cua ba'ijën, baguëni na'ijani ñatajani senreba senni achajën ba'ijënna, mësacuanì gare ëjoye beoye conreba conguë ba'ija'guë'bi. ⁸ Aito. Mësacuanì te'e jëana conja'guë'bi Riusu. Ja'nca conguë ba'ija'guëta'an, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi se'e raiguëna, ¿jarocuabi Riusuni si'a recoyo ro'tajën, baguëni jo'caye beoye coca senni achajën ba'ija'cua'ne? ¿Yequerë yë'ëni recoyo ro'tajën ujacuabi carajeima'ija'cua'ne? cabi.

La parábola del fariseo y el cobrador de impuestos

⁹ Caguëna, ja'nrëbi yequëcua re'o bain ba'iyë cacuabi ti'anhuë. Ti'ancuabi yequëcua ba'iyete gu'aye cacua baë'ë. Ja'nca ba'icua'bi ti'anjënna, Jesusbi ye'yo cocare bacuanì canì achobi:

¹⁰ —Samu bain hua'na ëmëcuabi Riusu huë'ena cacani, Riusuni ujareña. Te'eguë yua fariseo ba'iguëna, yequë yua impuesto curi ro'iyë coguë

baquëña. ¹¹ Ja'an fariseo hua'guëbi cacani nëcaguë, ñaca ujaguëña: “Ah, Taita Riusu, më'ëni ai bojoguë, më'ëni surupa cayë yë'ë. Yequëcua gu'a bain, bonse jiancua, ro coquecua, romicua ëmëcua sa'ñeña ro a'ta yo'o ëaye ba'icua, bacua yo'ojën ba'iyë'ru yo'oma'iguë'ë yë'ë. Ënquë'ga impuesto curi ro'iyë co hua'guë, baguë gu'aye yo'oguë ba'iyë'ru gare gu'aye yo'oma'iguë'ë yë'ë, re'o bainguë sëani. ¹² Yë'ë re'oyë yo'oguë ba'iyete cato, ga semana ba'iyë samu umuguseña aon aiñe jo'caguë, si'a yë'ë curi con base'ere ëñani, décima parte ñë'serë ba'iyete cuencueni më'ëna ro insiguë yo'oyë yë'ë” ujaguë caguëña fariseo hua'guë.

¹³ Caguëna, impuesto curi ro'iyë coguëbi ca'nco se'gare ba'iguë, Riusu ta'yejeiyereba ba'iyete te'e ruiñereba ro'taguë, yija se'gare ëñaguë, baguë coribana ai sa'ntiguë huaiguë, Riusuni ujaguë caguëña: “Ja'quë Riusu, yë'ë hua'guë ro gu'a hua'guë se'ga ba'iguëreta'an, yë'ëni oire baguë conjë'ën” ujaguë caguëña. ¹⁴ Ja'nca ujajën cajëna, më'sacuani yihuoguë quëayë yë'ë. Ba samucua si'a jubëbi huëni huë'ena go'ijëna, Riusubi ja'an impuesto curi ro'iyë coguë se'gani re'oyë ëñaguë bojo güesebi. Fariseo hua'guëca banbi. Si'a bain re'o bain ba'iyë ta'yejeiye cacua ba'ijëna, Riusubi bacuare ëñani, ta'yejeiye beo hua'nare bacuare re'huani jo'caji. Si'a bain Ro ta'yejeiye beo hua'guë'ë yë'ë cajën ba'ijëna, Riusubi bacuare ëñani, baguë ta'yejeiye re'o bainre bacuare re'huani bají, quëabi Jesús.

Jesús bendice a los niños

15 Ja'nrëbi bain hua'nabi bacua zin hua'nare Jesusna sani, Bacuani re'oye pa'roja'guë cajën, ti'an bi'rajënna, Jesusre yo'o con hua'nabi bainni bëin coca cajën, bacuani ënsehuë. 16 Ënsejënna, Jesusbi bain hua'na raiye choiguë, baguëre yo'o con hua'nani cabi:

—Zin hua'nabi yë'ëna raijënna, ënseye beoye ba'ijë'ën. Riusu ba'i jobo ba'ija'yete ëñato, ëncua zin hua'na ba'iyë'ru si'a jubë ba'ija'cua'ë. 17 Ja'nca sëani, mësacua re'oye ro'tajën yë'ë bainreba ba'ija'yete masijë'ën. Riusu bainreba ba'iyë yëcuabi zin hua'na ro'tajën ti'anja'ñe'ru güina'ru te'e ruiñe ro'tajën ti'anma'itoca, Riusu ba'i jobona ti'añe gare porema'ija'cua'ë, cabi Jesús.

Un hombre rico habla con Jesús

18 Ja'nrëbi judío ëja bainguëbi ti'anni, Jesusni senni achabi:

—Ëjaguë, më'ëbi re'o bainguë sëani, yë'ë senni achayete quëajë'ën. Yë'ë'ga Riusu bainguë runni baguë naconi carajeiye beoye ba'ijaza caguë, ¿gue yo'ore yo'oye baye'ne yë'ë? senni achabi.

19 Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, yë'ëre re'o bainguë ba'iyë caguë'ne? Riusu se'gabi re'ogüë ba'iguë'bi. Yequëcua bañë. 20 Ja'nca sëani, Riusu coca guanseni jo'case'ere ro'taguë, ja'anre te'e ruiñe yo'ogüë ba'ijë'ën: “Romini yahue bani a'ta yo'oma'iñe, bainni huani senjoma'iñe, bonsere jianma'iñe, bain ba'iyete ro coquejën cama'iñe, pë'caguë sanhuëni te'e ruiñe ëñañe” ja'anre te'e ruiñe yo'ogüë ba'ijë'ën më'ë'ga, cabi Jesús.

21 Caguëna, ba hua'guë sehuobi:

—Ja'anre yë'ë zinrënna caraye beoye yo'oguë ba'iyë yë'ë sehuobi.

²² Sehuoguëna, Jesusbi achani, baguëni cabi:

—Ja'nca yo'oguëta'an, yeque yo'o yo'oye se'ga caraji më'ëre. Më'ë bonse beoru insini, curi coní, bonse beo hua'nana ro insijë'ën. Ro insiguëna, Riusubi baguë guënamë re'oto bayete më'ëna ai insireba insija'guë'bi. Më'ë ën yija bonsere ja'nca gare insini jo'cani, ja'nre'bi yë'ëni te'e conguë rajjë'ën, cabi Jesús.

²³ Caguëna, baguëbi achani, ai bonse baguë sëani, ro sa'nti hua'guë runji'i. ²⁴ Ja'nca ruinguëna, Jesusbi cabi:

—Yua ai bonse bacuabi Riusu ba'i jobona ti'anni ba'i ëaye yo'ojën, ai guaja yo'ojën ba'iyë. ²⁵ Camello hua'nabi guëna miu gojena cacani etajei ëaye yo'oto, ai guaja yo'oyë. Bonse bacua'ga Riusu ba'i jobona ti'anni ba'i ëaye yo'oto, quë'rë ta'yejeiye guaja yo'oyë bacua, cabi.

²⁶ Caguëna, ja'anre achacuabi baguëni cajën senni achahuë:

—Ja'nca ba'itoca, ¿jarocuabi Riusu ba'i jobona ti'añe poreye'ne? cajën senni achahuë.

²⁷ Senni achajënna, Jesús sehuobi:

—Bain hua'nabi ro yo'ojën, ta'yejeiye yo'oye porema'icuata'an, Riusubi si'aye ai ta'yejeiyereba yo'oye poreji, sehuobi.

²⁸ Caguë sehuoguëna, ja'nre'bi Pedrobi cabi:

—Ëjaguë, yëquënabi si'aye gare jo'cani, më'ëni yo'o conjën, recoyo te'e zi'inhuë cabi.

²⁹ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Mësacuaní ganreba caguë quëayë yë'ë. Bain hua'nabi Riusu yo'o case'e se'gare yo'ozá cajën,

bacua baye si'aye gare jo'cajën, bacua huë'e, pë'caguë sanhuë, ma'yë sanhuë, yo'je hua'na, rënjo hua'go, zin hua'na, ja'an si'ayete gare cu'e ëaye beoye jo'catoca, ³⁰ Riusubi quë'rë ta'yejeiye ai insireba insija'guë'bi. Ën yija baye, guënamë re'oto baja'ye, ja'anre quë'rë ta'yejeiye ai insireba insiguë, bacuani baguë naconi gare carajeiye beoye ba'i güeseja'guë'bi Riusu, cabi Jesús.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³¹ Ja'nca cani, ja'nрэbi baguëre yo'o concuare ca'ncona sani, bacuani quëabi:

—Yureca mai hua'nabi Jerusalén huë'e jobona saiyë. Ja'nca sani, ti'anni ba'ijënna, ja'an bain hua'nabi yë'ëni ai yo'o güeseja'cua'ë. Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'e si'aye cani jo'case'e'ru güina'ru yo'ojën, yë'ëre Riusu Raosi'quëreba ba'iguëre ai yo'o güeseja'cua'ë. ³² Yë'ëre zeanni, judío bain jubë ba'ima'icuaana insini senjojënna, bacuabi yë'ëni jayajën, yë'ëre ai gu'aye yo'ojën, yë'ëre go tutujën yo'oja'cua'ë. ³³ Ja'nca yo'oni, ja'nрэbi ga'ni za'zabobi inni, yë'ëre si'nseni tējini, ja'nрэbi yë'ëre huani senjoja'cua'ë. Huani senjojënna, samute umuguseña ba'ini, ja'nрэbi go'ya raija'guë'ë yë'ë, cabi.

³⁴ Caguëna, ba hua'nabi ro huesë ëaye achahuë. Tin acho coca caguëre sëani, gare masiye porema'iñë mai, sa'ñëña cahuë.

Jesús sana a un ciego en Jericó

³⁵ Ja'nca cajën, Jericó huë'e jobona ti'an bi'rajënna, ñaco ëñama'iguëbi bacua ma'a yëruhuare ba'iguë, bain hua'nani curi so'corëanre senni achaguë ñuji'i. ³⁶ Ja'nca ñu'iguëbi achaguë, ai jai

jubë bain saijëna, bacuani ¿Mësacua guere ëñajën saiyë'ne? senni achaguëna, ³⁷ Jesús Nazarenobi raiji sehuojëna, ³⁸ ba hua'guë yua, ai jëja güiguë cabi:

—Yë'ë bainguë Jesús, David yo'je raisi'quë, yë'ë hua'guëre oireba oiguë conjë'ën ai jëja güiguë cabi.

³⁹ Ja'nca güiguëna, Jesús ru'ru saicuabi baguëni bëinjën, Güiye beoye ba'ijë'ën cahuë. Cacuata'an, ba hua'guë yua quë'rë ta'yejeiye güiguë cabi:

—David bainguë yo'je raisi'quë, yë'ë hua'guëre oireba oiguë conjë'ën, güiguë cabi.

⁴⁰ Ja'nca güiguë caguëna, Jesusbi nëcajani, Ja'an hua'guëre yë'ëna rajë'ën caguëna, baguëre cuanni rahuë. Rajëna, Jesusbi baguëni senni achabi:

⁴¹ —¿Guere yë'ëre senni achaguë'ne më'ë? senni achabi.

Senni achaguëna, sehuobi:

—Ëjaguë, yë'ëre ñaco ëña ëaji, sehuobi.

⁴² Sehuoguëna, Jesús cabi:

—Më'ë ñaco ëñaguë ba'ijë'ën. Yë'ëni si'a recoyo ro'taguë sëani, huajë raë'ë më'ë, cabi.

⁴³ Caguëna, ja'ansirën ñaco sëtani ëñabi. Riusuni ai bojoguë, surupa caguë, Jesusni te'e conguë saji'i. Ja'nca bojoguëna, bain hua'na'ga baguë ñaco sëtase'ere ëñani, Riusuni ai ta'yejeiye bojohuë.

19

Jesús y Zaqueo

¹ Ja'nrëbi, Jesusbi se'e sani, Jericó huë'e jobona ti'anni, yequë ca'ncobi etani sai bi'raguëna, ² ai bonse ëja bainguë Zaqueo hue'eguëbi bajji'i. Impuesto curi ro'iye cocua, bacua ëjaguë bajji'i.

³ Ja'nca ba'iguëbi Jesusni ëñani masiza caguë, bë'je hua'guë sëani, bain ñë'casi jubë ba'ijëna, ti'anni ëñañe gare poremaquë baji'i. ⁴ Ja'nca ëñañe porema'iguëbi quë'rë ru'ru huë'huëni, sicómoro sunquiñë Jesús rai ma'a yëruhua ba'iguëna, tinja mëni ëjobi. ⁵ E'joguë tuiguëna, Jesusbi ti'anni, ñaco mëne, Zaqueoni ëñani cabi:

—Zaqueo, besa gajeni, yë'ë naconi raijë'ën. Yure umuguse më'ë huë'ena bëaye bayë yë'ë, caguë choji'i.

⁶ Caguë choiguëna, Zaqueobi querë gajeni, Jesusni ai bojoguë, baguë huë'ena sabi. ⁷ Ja'nca saguëna, bain hua'nabi ai bëinjën ëñajën, sa'ñeña cahuë:

—Ro gu'a bainguë huë'ena cacani bëaza caguë yo'oji baguë, cahuë.

⁸ Ja'nrebi, Zaqueobi baguë huë'ere ba'iguë, Jesusni te'e ruiñe ro'taguë cabi:

—E'jaguë, yë'ë bonse, jobo ba'iye quëñoni, bonse beo hua'nana ro insija'guë'ë yë'ë. Yequëcuare'ga, yë'ë coqueguë tètesi'cua ba'icua'ga, gajese'ga ba'iye bacua curire quë'rë se'e ba'iye go'yaja'guë'ë yë'ë, cabi.

⁹ Caguëna, Jesusbi quëabi:

—E'nguë yua Taita Abraham bainguërebare sëani, Riusubi baguë recoyo ro'tayete ëñani, baguë bainguëre re'huani babi yure umuguse. ¹⁰ Yë'ë yua Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi bain hua'na so'ona sani huesësi'cuani cu'eza caguë, bacuare tëani baye ro'taguë raisi'quë'ë yë'ë, cabi.

La parábola del dinero

¹¹ Ja'nrëbi, Jesusbi se'e sani, Jerusalén huë'e jobo tēca sani ti'an bi'raguēna, baguē naconi saicua, Zaqueoni coca case'ere achasi'cuabi ro'tajën, “Riusu ba'i jobo yua te'e jëana ëñaja'ñeta'an ba'iji maire” ro'tajën ba'ijënna, Jesusbi bacuani ye'yo cocare ¹² quëa bi'rabi:

—Yequë bainguë, ta'yejeiye ëja bain jubë ba'iguëbi baquëña. Ja'nca ba'iguëbi ja'ansi'quë ro'taguë, “Quë'rë ta'yejeiye ëja bain huë'e jobona sani, ënjo'on bain ta'yejeiye ëjaguë runni, ja'nrëbi rani bainni guanse bi'raja'guë'ë yë'ë” caguëña. ¹³ Ja'nca cani, sai bi'raguë, baguëre yo'o concua si'a saracuare choiguëna, rateña. Ratena, ga bainguëna curi so'cohua ai ro'i so'cohuae insini, bacuani yihuoguë caguëña: “Mësacua curi so'cohuae sani, bonsere coní bendiejën, Curi so'cohua quë'rë jaijeija'guë cajën, yë'ë se'e raiye tēca quë'rë beyojën ba'ijë'ën” cani tonni, ja'nrëbi bacuare jo'cani saquëña. ¹⁴ Saquëna, baguë yija bain ai jai jubëbi baguëni gu'a güejën, bacua bain hua'na rëño jurëte cuencueni, ëjaguë saijai jobona saojën, ta'yejeiye ëja bainni quëa güesereña: “Ja'an saiguëni gu'a güecua sëani, yëquëna ta'yejeiye ëjaguëte baguëre re'huama'ijë'ën” cajën saoreña. ¹⁵ Ja'nca cajën saocuareta'an, bacua ta'yejeiye ëjaguëre re'huasi'quë ba'iguëna, baguë yijana goquëña. Go'ini, ti'anni, ja'nrëbi baguëre yo'o concuare, baguë curi so'coñare insisi'cuare choiguë, bacua curi jaijeise'ere achani masiza caguë choquëña bacuare. ¹⁶ Choiguëna, ru'ru ba'iguëbi ti'anni quëaguëña: “Ëjaguë, më'ë curi so'cohua naconi bonse cojani bendieni, si'a

sara so'coñare se'e coní bahuë yë'ë" quëaguëña.
 17 Quëaguëña, ëjaguëbi sehuoguëña: "Ai re'oye yo'oguë, curi jaijei güesehuë më'ë. Yë'ë choa so'cohua se'ga naconi ai jaijei güesesi'quëre sëani, si'a sara huë'e joboñare më'ëna jo'caja'guë'ë yë'ë. Jo'caguëna, ja'an bainni ëñaguë guansegüë ba'ijë'ën" cani, baguëre saoguëña. 18 Saoguëna, samu ba'iguëbi ti'anni quëaguëña: "Ëjaguë, më'ë curi so'cohua naconi bonse cojani bendieni, te'e ëntë sara so'coñare se'e jaijeini coní bahuë yë'ë" quëaguëña. 19 Quëaguëña, ëjaguëbi sehuoguëña: "Re'oji. Ja'nca jaijei güesesi'quëre sëani, te'e ëntë sara huë'e joboñare më'ëna jo'caja'guë'ë yë'ë. Ja'an bainni ëñaguë guansegüë ba'ijë'ën" caguë, baguëre saoguëña. 20 Saoguëna, ja'nrebi yequë yo'o con hua'guëbi ti'an rani quëaguëña: "Ëjaguë, më'ë curi so'cohua insise'e, ja'ansi so'cohuare coní bajë'ën. Can tëtëreña reani gueonni re'huani bacaë'ë yë'ë. Ja'ansi so'cohuare më'ëna go'yayë yë'ë. 21 Më'ë yua ai huaji yaguë ëjaguëre sëani, më'ë curi insise'ere jaijei güeseye ai huaji yëguë baë'ë yë'ë. Më'ëbi ai jëja guansegüë sëani, yequëcua yo'o yo'ose'ere tëani bayë më'ë. Yequëcua tanse'ere'ga tëani bayë më'ë" caguëña. 22 Caguëna, ëjaguëbi ai bëinguë sehuoguëña: "Ai gu'aye yo'oguë, yë'ëre re'oye conmaë'ë më'ë. Më'ë coca case'e se'gare achani, më'ëre bënni senjoñe bayë yë'ë. Më'ë yua yë'ë ba'iyete ja'nca masiguë, Ai jëja guansegüë yequëcua yo'o yo'ose'ere tëani bayë yë'ë caguë, 23 më'ë ¿queaca yo'oguë, yë'ë curi insise'ere curi re'hua huë'ëna jo'camaquë'ne? Jo'catoca, yë'ëbi raiguëna,

ja'an curi què'rè jaijeiguëna, conì bare'ahuë yè'è" bëinguë caguëña. ²⁴ Cani, ja'n'rèbi baguë bain ja'anrute nēcacuani guanseguëña: "Baguë curi so'cohuate tēani, si'a sara so'coña baguëna insijè'èn" caguë guanseguëña. ²⁵ Guanseguëna, ba hua'nabi sehuojèn senni achareña: "Ējaguë, mè'è ¿queaca ro'taguë, si'a sara so'coña baguëna què'rè ta'yejeiye insiye ro'taguë'ne?" senreña. ²⁶ Senjënna, sehuoguëña: "Mēsacuani ganreba quëayë yè'è. Ai jaijeiye re'huanì baguëna què'rè se'e ai insise'e ba'ija'guë'bi. Choa ma'carë se'gare baguëna, baguë baye si'ayete tēase'e ba'ija'guë'bi. ²⁷ Yureca yè'èni gu'a güesi'cuare te'e jēana zeanjani rajè'èn. Bacuabi yè'ère gu'a güejèn, bacua ta'yejeiye ējaguë ba'ima'ija'guë casi'cuare yè'è ba'iruna rani, bacuani huani senjojè'èn" caguë guanseguëña, quëabi Jesús.

Jesús entra en Jerusalén

²⁸ Ja'nca quëani, Jerusalén ma'aja'an se'e sani ti'an bi'rabi. ²⁹ Ti'an bi'raguëbi baru so'o ca'ncoñare ëñato, Betfagé, Betania, ja'an huë'e jo'borëan baji'i. Olivo cubë casirute ba'iguëna, baguëre yo'o concua samucuaire choini, ³⁰ bacuani quëabi:

—Mēsacua yua ja'an huë'e jo'borëna saijè'èn. Sani ti'anni, burro hua'guë bonsëguë yoni rēonsi'quëni ëñaja'cua'è. Yuta bain tuama'iguë, ja'anguëni ëñani jo'chini rajè'èn. ³¹ Ja'nca jo'chi bi'rajënna, yequëcuabi "¿Mēsacua guere yo'ojèn, baguëte jo'chini saye'ne?" Ja'nca senni achatoca, "Mai Ējaguëbi baguëte yëji" cajèn sehuojè'èn, cabi Jesús.

³² Caguëna, bacuabi sani ëñato, Jesús quëase'e'ru güina'ru baji'i. ³³ Ja'nca ba'iguëna, burro hua'guëre jo'chijëna, ba burro bacuabi senni achahuë:

—¿Mësacua guere yo'ojën, burro hua'guëre jo'chiye'ne? senni achahuë.

³⁴ Senni achajëna:

—Mai Ëjaguëbi baguëte yëji, sehuohuë.

³⁵ Ja'nca sehuoni, burro hua'guëre sani, Jesusna ti'anni insihuë. Insini, bacua guayoni se canre burro guërëbëna tëoni, ja'nrëbi Jesusni tua güesehuë. ³⁶ Tua güeseni, Jesús yua Jerusalén ti'añe cueñe saiguëna, bacua guayoni se cañare baguë ru'ru sai ma'ana jaoni uan bi'rahuë.

³⁷ Uan bi'rajëna, ja'nrëbi Jerusalenna ti'anni, Olivo cubë jaba ba'irute ba'iguëna, baguëre yo'o con hua'na te'e ai jai jubë ba'icua baguëre concuabi Taita Riusuni ai bojoreba bojojën, Cristo ta'yejeiye yo'oguë ba'ise'ere quëajën, ³⁸ si'a jëja güini achohuë:

—Riusubi bojoguë raoguëna, mai ta'yejeiyereba ëjaguëbi maina ti'an raji'i. Ja'nca sëani, guënamë re'oto ba'icua si'acua ai bojoreba bojojën bañuni. Mai ta'yejeiyereba ëjaguë Riusuni ai ëama'iñereba bojojën cañuni, güireba güijën cahuë bacua.

³⁹ Cajëna, fariseo hua'na, bain jubë naconi saicuabi Jesusni bëinjën cahuë:

—Ëjaguë, më'ëre concuani bëinguë cani, bacua cayete ësejë'ën cahuë.

⁴⁰ Cajëna, sehuobi:

—Bañë. Ba hua'nabi caye beoye ba'itoca, ën gatabëan ja'anse'ebi huëni güina'ru te'e güire'abi, sehuobi.

⁴¹ Cani, Jerusalén huë'e jobona ti'an bi'rani, si'a jobore ro'tani oji'i. ⁴² Oiguë, ja'an huë'e jobo bainre ro'taguë cabi:

—Yure umuguse yë'ë yua mësacuani ta'yejeiye bojo güeseguë raisi'quëreta'an, mësacua achaye güehuë. Riusubi yë'ëre raoguëna, mësacua ñacobi ëñani masiye gare porema'icua baë'ë. ⁴³ Ja'nca porema'icua se'ani, ai yo'ojën ba'ija'cua'ë mësacua. Mësacuare je'o bacuabi ti'an rani si'a huë'e jobo të'ijejiye nëcäjën, etaye yëcuare ënsejën, mësacuare si'a ca'ncoñabi ai ta'yejeiye huajën ba'ija'cua'ë. ⁴⁴ Ja'nca ba'icuabi mësacuani gare carajei güesejën, mësacua huë'e jobo tu'ahuëte gare ñañoni taonni, si'ayerebare gare ñu'ñujei güesejën, mësacuani ai ta'yejeiye huaja'cua'ë. Mësacua yua Riusu ëñaguë raisi umugusere gare ro'tamajën huesëcuare se'ani, je'o bacuabi ja'nca carajei güeseja'cua'ë, cani tonbi Jesús.

Jesús purifica el templo

⁴⁵ Cani tonni, ja'nrebi Riusu uja huë'ena cacani, bonse bendiecuare gare etoni saobi. ⁴⁶ Saoguë, bacuani cabi:

—Mësacua yua Riusu coca toyani jo'case'e ën cocare ro'tajë'ën: “Yë'ë huë'e yua bain uja huë'e'ë” toyani jo'case'eta'an, mësacuabi ti'anni, ro gu'a huë'e, jian hua'na gati huë'ere ro re'huani jo'cahuë mësacua, caguë, bacuare etoni saobi.

⁴⁷ Ja'nrebi, Jesús yua si'a umuguseña Riusu uja huë'ena cacani, bainni ye'yoguë baji'i. Ye'yoguë ba'iguëna, pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, bain ëjacua, bacuabi Jesusni ai je'o bajën, sa'ñeña senni achajën, “¿Queaca baguëni huani senjoñe'ne mai?”

cajën ba'icuaata'an, ⁴⁸ bain hua'nabi baguë cocare ai re'oye achajën ba'ijënna, baguëni huani senjoñe poremaë'ë.

20

La autoridad de Jesús

¹ Ja'nrëbi, yequë umuguse ba'iguëna, Jesús yua Riusu huë'ere ba'iguë, bainbi achajënna, bacuani ye'yoguë, Riusu bainreba mame recoyo re'huani baja'yete quëani achoguëna, pairi ëjacua, ira coca ye'yocua, ira bain ëjacua, bacuabi ti'anni, ² baguëni senni achahuë:

—¿Më'ë queaca ro'taguë, ënjo'ona rani, ëjaguë yo'oye'ru yo'oguë'ne? ¿Jaro ëjaguëbi më'ëre ta'yejeiye caye guanseni raoguë'ne? senni achahuë.

³ Senni achajënna, sehuobi:

—Ru'ru, mësacuani senni achaza. Quëajë'ën yë'ëre. ⁴ ¿Jaro ëjaguëbi Juanre bain bautizaguëre re'huani raoguë'ne? ¿Riusu re'huani raosi'quë, o bain re'huani raosi'quë baquë baguë? senni achabi.

⁵ Senni achaguëna, bacua jubë se'ga sa'ñeña senni achajën, coca cajën baë'ë:

—¿Queaca sehuoye'ne mai? “Riusu raosi'quë baj'i” catoca, baguë yua “¿Mësacua queaca ro'tajën, Juan cani jo'case'ere recoyo ro'tamate'ne?” cama'iguë. ⁶ “Bain raosi'quë baj'i” catoca, si'a bain jubëbi huëni, maini gatabi senjojën huaiyë, bacua yua Riusu raosi'quë ba'iyë ro'tacua sëani, sa'ñeña cahuë.

⁷ Ja'nca cani, ja'nrëbi Jesusna bonëni sehuohuë:

—Juan re'huani raosi'quère huesëyë yëquëna, se-huohuë.

⁸ Sehuojëna, Jesús cabi:

—Mësacua ja'nca sehuocuare sëani, yë'ère re'huani raosi'quère mësacuanì gare quëama'iñë yë'ë cabi.

La parábola de los labradores malos

⁹ Cani ja'nrebi se'e yeque ye'yo cocare ja'an bainni quëabi:

—Zio ëjaguë baquëña. Bisi ëye ziore tanni, ja'nrebi yequëcua zio cuiracuana jo'cani, yequë so'o yijana sani zoe baquëña. ¹⁰ Sani ba'iguëbi, bisi ëye tëarën ti'anguëna, baguëre yo'o conguëte choini, zio cuiracuana saoguëña, ëye tëase'ere conì raja'guëte. Saoguëna, ti'anguëna, zio cuiracuabi ba yo'o conguë raosi'quère zeanni ro ja'si yo'oni ëye beo hua'guëre go'yareña. ¹¹ Go'yarena, baguë ëjaguëna ti'anguëna, zio ëjaguëbi se'e yequë yo'o con hua'guëre saoguëña. Saoguëna, baguëre'ga güina'ru, gu'aye yo'oni, ro ja'si yo'oni, ëye beo hua'guëre'ga go'yareña. ¹² Go'yarena, se'e yequë yo'o con hua'guëre saoguëna, bacua'ga güina'ru ja'si yo'oni, baguëte ro senjoni go'yareña.

¹³ Ja'nca yo'orena, ëjaguëbi ro'tani, ja'ansi'quë caguëña: “¿Queaca yo'oye'ne yë'ë? Yë'ë zin hua'guë ai yësi'quère bacuana saotoca, yequëre baguëni te'e ruiñe ëñani re'oye yo'oma'iñe bacua” ro'taguëña baguë. ¹⁴ Ja'nca ro'tani, baguë zin hua'guëre saoguëña. Saoguëna, zio cuiracuabi baguëni ëñani, sa'ñeña careña: “Ëñajë'ën. Zio ëjaguë bayete conì baja'guë'bi rai'te. Ja'nca sëani, baguëni huani senjoñu. Junni huesësi'quë ba'iguëna, mai

hua'nabi zio ëjacua ruinja'cua'ë" cahuë. ¹⁵ Ja'nca cani, baguëni zeanni bani, zio ca'ncona sani, huani senjoreña, cabi.

Ja'nca cani, bain achacuani senni achabi Jesús:

—¿Mësacua queaca ro'taye'ne? ¿Zio ëjaguë queaca yo'oja'guëguë'ne? ¹⁶ Ba hua'guë yua te'e jëana sani, zio cuiracuani huani senjoni, ja'nrebi yequëcuare baguë zio cuiracuare re'huani jo'c aja'guë'bi, quëabi Jesús.

Quëaguëna, bain hua'nabi achani cahuë:

—Ai Riusume. Ja'nca yo'oma'ija'guë cahuë.

¹⁷ Cajëna, Jesús yua bacuani ëñani cabi:

—Mësacua ja'nca cajën, Riusu coca toyani jo'case'e ën ca'nco toyani jo'case'ere ëñani ye'yejë'ën:

Judío bain ëjacua Riusu bainre ye'yojën ba'icubabi Riusu cuencueni raoja'guëre gu'a güejën senjoja'cuata'an, Riusubi baguë bain quë'rë ta'yejeiye ëjaguëre re'huaja'guë'bi, toyani jo'case'e ba'iji.

¹⁸ Ja'nca sëani, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi ti'an raiguëna, yë'ëre gu'a güeye beoye ëñajë'ën. Yë'ëre gu'a güeni senjotoca, carajeiye se'ga ba'iji mësacuare. Ja'nrebi, yë'ëbi se'e ti'an raiguë, yë'ë güeni senjosi'cuare gare bënni senjo güeseja'guë'ë yë'ë, quëabi.

El asunto de los impuestos

¹⁹ Quëaguëna, pairi ëjacua, ira coca masiye ye'yocua, bacuabi achani, sa'ñeña cahuë:

—Maire gu'aye caguëre te'e jëana zeanni bañu cajën ba'icuata'an, bain jubëni huaji yëjën, Jesusre zeanmaë'ë. ²⁰ Ja'nca yo'omajën, Baguëre zeañe

ti'anguëna, ëñajën ëjojën ba'ina'a cajën, bacua gu'a gajecuare choini, bacuani cahuë:

—Mësacua yua baguëni te'e ruiñe coca senni achaye'ru cajën, baguëni huacha sehuo güesejë'ën bacuani cani saohuë. Huacha sehuotoca, baguëni zeanni, bain ta'yejeiye ëjaguëna insiye ro'tahuë. ²¹ Ja'nca ro'tajën, bacua gu'a gajecuare saojënna, Jesusna ti'anni ñaca senni achahuë:

—Ëjaguë, më'ëbi te'e ruiñe masiye ye'yoguëna, achani bojoyë yëquëna. Më'ë yua bain hua'na ro ëmëje'en yo'oni ëñoñete ro'tama'iguë, yua Riusu te'e ruiñe yo'oye yëyete ye'yoguë baiyë më'ë. ²² Ja'nca ba'iguë, yua yëquëna coca senni achajënna, te'e ruiñe sehuojë'ën. ¿Romano bain ta'yejeiye ëjaguëni impuesto curi ro'iyë baye yëquëna? ¿Baguëni ro'iyë, o ro'ima'iñe yëquëna? senni achahuë.

²³ Senni achajënna, Jesús yua bacua coquejën senni achase'ere masini, bacuani sehuobi:

—Mësacua ¿queaca ro'tajën, ro coquejën yë'ëre senni achaye'ne? ²⁴ Curi so'corëte inni, yë'ëni ëñojë'ën cabi.

Caguëna, so'corëte inni rani ëñohuë. Ëñojënna, Jesusbi senni achabi:

—Ën so'co bainguë, baguë mami toyase'e ¿gue bainguëbi së'iguë'ne? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Bain ta'yejeiye ëjaguë'bi së'iji, sehuohuë.

²⁵ Sehuojënna, Jesús cabi:

—Ja'nca ba'iguëna, bain ëjaguë re'huani jo'case'ere bain ëjaguëna insijë'ën. Ëjaguë Riusu

re'huani jo'cose'ere Riusuna insijë'n, caguë sehuobi.

²⁶ Ja'nca sehuoguëna, bain hua'nabi achajëna, baguëni huacha sehuo güeseye poremaë'ë. Ja'nca porema'icuabi baguë coca sehuose'ere ai ta'yejeiye ro'tajën, gare caye beoye baë'ë.

La pregunta sobre la resurrección

²⁷ Ja'nre'bi, yequëcua, saduceo bainbi Jesusni ëñajën saë'ë. Bacua yua ju'insi'cua se'e go'ya raima'iñë cajën ba'icua'ë. Baguëna sani ti'anni, baguëni senni achahuë:

²⁸ —Ëjaguë, Moisés coca toyani jo'case'ere ro'tajë'n. Ñaca caji: Bainguëbi zin beo hua'guë junni huesëtoca, baguë yo'jeguëbi baguë jo'casi rënjoni huejani bani, baguë ma'yë ju'insi'quëre zin cu'ecaija'guë, toyani jo'case'e ba'iji. ²⁹ Ja'nca ba'iguëna, yequëbi baguë yo'je hua'na naconi te'e ëntë sara samu hua'na bateña. Ma'yëbi huejani yuta zin beoguë junni huesëguëña. ³⁰ Junni huesëguëna, samu ba'iguëbi baguë jo'casi rënjoni huejani, baguë'ga zin beoguë junni huesëguëña. ³¹ Junni huesëguëna, yequëcua'ga, te'ena, te'ena, güina'ru bagoni huejani, si'acuabi zin beojën junni huesëreña. ³² Junni huesëjënna, ja'nre'bi yo'je, ba hua'go'ga junni huesëgoña. ³³ Ja'nca ba'ini tonjënna, yua go'ya rai umuguse ti'anguëna, çjaroguë rënjo ba'ija'gogo'ne? ¿Si'acua, te'e ëntë sara samucuabi bagoni basi'cua sëani, queaca sehuoguë'ne më'ë? senni achahuë.

³⁴ Senni achajënna, Jesusbi sehuobi:

—Ën yija bain, ëmëcua, romicua, bacuabi huejani bajën ba'icuata'an, ju'insi'cua go'ya

raija'cua, yë'ë bainreba ba'ija'cua, ³⁵ ja'ancuabi Riusu guënamë re'otona ti'anni, gare huejaye beoye ba'ija'cua'ë. ³⁶ Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'na ba'iyë'ru ba'ija'cua sëani, gare huejama'icua ba'ija'cua'ë. Ju'insi'cua go'ya raisi'cua sëani, Riusu mamacuareba ba'ija'cua'ë. ³⁷ Ja'an Moises'ga yequë ca'ncore maina toyani jo'cabi. Zëinsi sahua quë'rona toyani jo'caguëna, Mai Ëjaguëreba Riusu, gaña Riusu ba'iguëna, Abraham, Isaac, Jacob, bacuabi baguëni te'e zi'inni ujajën ba'icua baë'ë, toyani jo'cabi. ³⁸ Ja'nca toyani jo'caguëna, mai Ëjaguë Riusubi baguë bain huajëcua se'gare conji. Gare junni huesësi'cuare ro'tama'iji. Riusubi ro'taguëna, baguë bainreba si'acuabi huajë hua'na se'ga ba'iyë, caguë sehuobi Jesús.

³⁹ Ja'nca caguë sehuoguëna, yequëcua, ira coca te'e ruiñe masicuabi cahuë:

—Ai re'oye sehuohuë më'ë, Ëjaguë, cahuë.

⁴⁰ Cani, Jesusni se'e senni achaye huaji yëjën baë'ë.

¿De quién desciende el Mesías?

⁴¹ Ja'n'rëbi, Jesús yua bain hua'nani senni achaguë, ro'ta güesebi:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, Cristo raosi'quë yua ira ëjaguë ba'isi'quë David mamaquë ba'iji cajën, huacha ro'taye'ne? ⁴² Mësacua yua Salmo quë'rona ëñajë'ën. Ira ëjaguë ba'isi'quë David'ga ñaca toyani jo'cabi:

Riusubi yë'ë Ëjaguë raija'guëni cabi:

“Yë'ë jëja ca'ncona bëani, quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'ijë'ën,

43 Më'ë je'o bacua carajei ñësebë tëca" cabi.

44 Ja'nca toyani jo'caguë Cristo raosi'quëre baguë mamaquë ba'ie caye gare poremaji'i David, baguëre Èjaguë casi'quë sëani, cabi Jesús.

Jesús acusa a los maestros de la ley

45 Cani, si'a bain hua'nabi achajënna, baguëre yo'o concuana bonëni, yihuoguë quëabi:

46 —Ira coca toyani jo'case'ere ai masicua, bacua yo'ojën ba'iyete ëñare bajën, bacua ye'yonni yo'oye'ru yo'omajën ba'ijë'ën. Ro ëja bain ba'ie se'ga ëñoñe yëyë bacua. Zoa can re'o canre sayani, huë'e jobo si'a ca'ncoña ganini, ba huë'e joborebana ti'añë. Ti'anni, ta'yejeiye ëja bain ba'ie ëñojën, bain re'oye ëñajën saludayete ëjojën, ja'nrebi bain ñë'ca huë'ena cacani, ëja bain ñu'i sei-huëanre cu'eni bëayë. Aon choisi'cua ba'ito, quë'rë re'oruan se'gare cu'eni bëayë bacua. 47 Ja'nca yo'ocua sëani, hua'je hua'nani ro coquejën, bacua huë'ere ro tëteni bacua'ë. Riusuni ujato, ai zoe ujajën, bain ëñajën achaja'bë cajën, Riusuni ro ujacua'ë. Ja'nca yo'ojën ba'ijënna, Riusubi ja'ancuani ëñani, bacuani quë'rë ta'yejeiye bënni senjoguë ba'ija'guë'bi, quëabi Jesús.

21

La ofrenda de la viuda pobre

1 Quëani ja'nrebi, bonëni ëñato, curi ëjacuabi bacua curire Riusu huë'e curi gajonguna ayajën, Riusuna insijën baë'ë. 2 Insijën ba'ijënna, hua'je hua'go bonse beoreba beogo ba'i hua'gobi ti'anni, samu curi so'corëanre ayago. 3 Ayagona, Jesús cabi:

—Mësacuanì ganreba caguë quëayë yë'ë. Ja'an hua'go, hua'je hua'go bonse beo hua'gota'an, yequëcua ayani insise'e'ru què'rë ta'yejeiye Riusuna insigo bago. ⁴ Ja'ancua yua bacua curi bani jëhuase'e se'gare rani ayani insijënna, bago chao hua'gobi bago aon co curire rani, beoru ayani insigo, Riusure bojogo sëani, cabi.

Jesús anuncia que el templo será destruido

⁵ Caguëna, yequëcuabi Riusu huë'e ba'iyete cajën, Ai re'o gatabi yo'ose'e sëani, ai re'o huë'e bëaji cajën, Riusuna ro insise'ere bojøjën cahuë. Cajënna, ja'nrëbi Jesusbi bacuani cabi:

⁶ —Mësacua yua ën huë'e jai huë'ere ëñajën, re'oye cajënna, yequë umuguseñabi si'aye gare taonni senjose'e ba'ija'guë'bi. Gare te'e gatabë tuiye beoye ba'ija'guë'bi, cabi Jesús.

Señales antes del fin

⁷ Caguëna, Bacuabi baguëni senni achahuë:

—Ëjaguë, ¿quejeito ja'an ba'ija'guëguë'ne? ¿Ja'an ba'ija'ye queaca masija'cua'ne yëquëna? senni achahuë.

⁸ Senni achajënna, Jesús yihuoguë cabi:

—Mësacua ëñare bajën, coquejën cacuare achamajën ba'ijë'ën. Ai bainbi yë'ë ba'iyete coquejën, “Yë'ë yua Riusu raosi'quë'ë” cajënna, yequëcuabi “Carajei umuguse ti'anbi. Yua'ë” cajënna, bacua coquejën case'ere achama'ijë'ën. Bacua naconi te'e saima'ijë'ën. ⁹ Yequëcua'ga guerra huayete cato, ëja bainre etoni senjoñe cato, mësacua yua ja'anre achajën, gare huaji yëye beoye ba'ijë'ën. Ja'an si'aye ru'ru ba'iguëna, carajei umuguseña jë'te ti'anja'guë'bi cabi.

10 Ja'nca cani, ja'nrëbi bacuani se'e yihuoguë quëabi:

—Te'e yijaña bainbi yequë yijaña bainni guerra huajën, ai yo'o güesejën ba'ija'cua'ë. 11 Yija ñu'cuye'ga ai raijeija'guë'bi. Bain hua'nabi ja'an ro'ina ai yo'ojën, aon gu'ana ju'injën, si'a rau neni ju'injën, ja'an ba'ija'cua'ë si'a ën yija bain. Ja'nrëbi, guënamë re'otona bain gare ëñama'ise'ere ëñajën, ai quëquëjën, ai huaji yëjën, ro rënni ganocua se'ga ba'ija'cua'ë.

12 Ja'nca ba'iguëna, ru'ru, mësacuari preso zeanni, mësacuari je'o bajën, bain ñë'caruanna sani, mësacuari si'nseye cajën, ya'o huë'ena guaojën ba'ija'cua'ë. Mësacuabi yë'ë bainrebare sëani, mësacuari zeanni, bain ta'yejeiye ëjacuana nëconi, mësacuari coca sehuo güeseja'cua'ë. 13 Ja'nca yo'ojënna, mësacuabi yë'ë ba'iyete te'e ruiñe cani achoye poreja'cua'ë. 14 Ja'nca cani achoye porejën, mësacua jëa coca sehuoye, ru'ru gare ro'taye beoye ba'ijë'ën. 15 Yë'ë se'gabi mësacuari te'e ruiñe masi güesequëna, mësacuabi ja'anre sehuojënna, mësacua je'o bacuabi achani, ro sehuoye beoye ba'icuarëba ba'ija'cua'ë. 16 Ja'nrëbi mësacua te'e bainbi mësacuari gu'aye yo'oja'cua'ë. Mësacua pë'caguë sanhuë, yo'je sanhuë, bain hua'na, gaje hua'na, bacuabi mësacuari preso zeanni, yequë bainna insini senjojënna, mësacua jubëre ba'icuari, te'ecuari huani senjoja'cua'ë. 17 Mësacua yë'ë yo'ore yo'ocuare sëani, si'a bainbi mësacuari je'o bajën mësacuari ai gu'a güejën ba'ija'cua'ë. 18 Ja'nca ba'ija'yeta'an, mësacua yua gare ja'si neñe beoye ba'ija'cua'ë. Huajë hua'na se'gabi etajeijën, gare

te'e rañarëte huesoye beoye ba'ija'cua'ë mësacua.
 19 Ja'nca sëani, mësacuabi gare jo'caye beoye si'a jëja
 recoyo ro'tajën ba'itoca, yë'ë naconi te'e bojojën
 gare carajeiye beoye ba'ija'cua'ë.

20 Ja'nrëbi jai soldado jubëan guerra huajën
 raisi'cuabi Jerusalén huë'e jobo të'ijeyiye nëcajënna,
 mësacuabi ëñani, ja'an huë'e jobo taonni
 carajeija'yeta'an ba'iyete masija'cua'ë. 21 Ja'nca
 carajei güese bi'rajënna, Judea yija ba'icuabi cu
 re'otona te'e jëana sani gatija'bë. Jerusalén huë'e
 jobo ba'icua'ga te'e jëana etani saija'bë. Zio re'otore
 ba'icuabi Jerusalenna go'iyë beoye ba'ija'bë.
 22 Ja'an umuguseña ti'anguëna, Riusu bënni senjo
 umuguseña ba'ija'guë'bi. Baguë coca toyani
 jo'case'e'ru ba'iyë, güina'ru ba'ija'guë'bi. 23 Ja'anrën
 ti'anguëna, romi hua'na zimbë ba'icua, yequëcua
 zin chuchacua, ja'ancuabi jëja beocua sëani, ai
 yo'ojën ba'ija'cua'ë. Riusubi bainre ai bënni senjo
 bi'raguëna, si'a ën yija bainbi ai ja'sireba ja'siye
 ba'ijën, ai yo'oreba yo'oja'cua'ë. 24 Ai yo'ojën
 ba'ijënna, je'o bacuabi ti'anni, te'ecuani guerra
 hua hua'tiñabi huani senjoja'cua'ë. Yequëcuani
 zeanni, tin yijañana sajënna, tin yijaña gu'a bain'ga
 ti'anni, Jerusalén huë'e jobore taonni senjojën, si'a
 bonsere za'nguni si'ajën, ai gu'aye yo'ojën, Riusu
 etoni saoye ba'irën tëca yo'ojën ba'ija'cua'ë.

El regreso del Hijo del hombre

25 Ja'nrëbi, ënsëguë, ñañaguë, ma'choco hua'i,
 ja'anre ëñato, ai ba'iyë ai huaji yaye yo'ose'e
 ba'ija'guë'bi. Si'a yijaña bainbi ta'yejeiye ai huaji
 yëjën, jai ziaya ai achoreba achoye, ziaya të'a
 ai jai të'a huëiguëna, ba hua'nabi ai quëquëreba

quëquëjën ba'ija'cua'ë. ²⁶ Ja'nrebi ën yijare ai huaji yaye ba'ija'yete ro'tajën, bacuabi ai ta'yejeiye ai huaji yëjën, guënamë re'oto'ga ai ta'yejeiye ñu'cuguëna, ai huaji yëjën, quëquëreba quëquëjën ba'ija'cua'ë. ²⁷ Ja'nca ba'irënbi guënamë pico re'otona ëñato, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi ai ta'yejeiyereba ñatani saoye'ru gaje meni raija'guë'ë yë'ë. ²⁸ Ja'nca sëani, ën yija bainbi ta'yejeiye ai yo'o bi'rajënna, yë'ë yure case'e si'aye ba'iguëna, ja'anrën ti'anguëna, mësacua yua bojoreba bojojën, Mai ëjaguë yuara ti'an raija'guëta'an ba'iji cajën, mësacua etajeiyete ëñajën ëjojën ba'ijë'ën, quëabi Jesús.

²⁹ Ja'nca quëani, bacuani se'e ye'yo cocare yi-huoguë quëabi:

—Mësacua yureca higo sunquiñë, yequë sunqui'ga ëñani Riusu ba'i jobo ti'anja'ñete masijë'ën. ³⁰ Sunquiñëbi ja'o sari bi'raguëna, mësacuabi ëñani ënsërën ba'iyete masiyë. ³¹ Güina'ru, yë'ë yure case'e, ai huaji yaye yo'oja'ye, ja'an ba'iguëna, Riusu ba'i jobo te'e jëana ti'anja'ñete masija'cua'ë.

³² Mësacuani ganreba yihuoguë quëayë yë'ë. Yureña bainbi yuta junni huesëma'ijënna, yë'ë yure quëase'e si'aye yua ru'ru ba'ija'guë'bi.

³³ Guënamë re'oto, yija re'oto, ja'an si'aye gare carajeija'guëta'an, yë'ë coca cani jo'case'e gare carajeiye beoye ba'ija'guë'bi.

³⁴ Yë'ë ti'anjai umugusere gare huanë yema'ïñe cajën, mësacua ëñare bajën, gu'aye yo'omajën ba'ijë'ën. Riusuni gu'a güeni senjoma'ïñe cajën, ro a'ta yo'oye, jo'chana güebeye, ën yija ba'iye, ja'anre recoyo huacha ro'tamajën ba'ijë'ën. Ja'an

se'gare ro'tatoca, yë'ëbi te'e jëana ti'an raiguëna, bain hua'nabi gue ro'taye beoye ba'ijën, ro gati ëaye ba'ijën quëquëja'cua'ë. ³⁵ Taongu quëoñe'ru ba'ija'guë'bi bacuare, si'a ën yija re'oto bainre. ³⁶ Ja'nca ba'ija'guë sëani, mësacua'ga ëñare bajën, gare jo'caye beoye ujajën ba'ijën, yë'ë in raiye tëca ëñajën ëjojën ba'ijë'ën. Ja'an ba'ija'ye, Riusu bënni senjoja'ñe, ja'anre jëani, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëni bojojën tëhuojaiñu cajën, gare jo'caye beoye ujajën ba'ijë'ën, quëabi.

³⁷ Ja'nca quëaguë, si'a umuguse bain hua'nabi ñë'ca raijënna, bacuani ye'yoguë na'ijani, ja'nrebi Olivo cubëna sani bëani ñatajaji'i. Ñatajani, yequë umuguse güina'ru Riusu huë'ena ti'an raiguëna, ³⁸ si'a bain hua'nabi baguëre achajaiñu cajën, zi-jeirën ti'an bi'rahuë.

22

Conspiración para arrestar a Jesús

¹ Yureca, judío bain pascua umuguse, bacua aonbëan huo'coma'ise'ere anni Riusuni bojoñu cajënna, ja'an umuguse ti'añe choa ma'carë se'ga carabi. ² Ja'nca ba'iguëna, pairi ëjacua, ira coca re'oye masicua, bacuabi Jesusni huani senjoja'ma cajën, bain hua'nani huaji yëjën, yuta yo'omaë'ë.

³ Ja'nrebi, zupai huatibi Judas Iscariote hue'eguë, Jesús bainreba jubë, si'a sara samucua ba'i jubë ba'iguëna ti'an rani, baguë recoyona cacani bëani baji'i. ⁴ Ja'nca bëani ba'iguëbi Judasni ta'nhue güeseguëna, ba hua'guëbi pairi ëjacua, Riusu huë'e ëjacua, bacuana sani, bacua naconi Jesusre insijai cocare cani achobi. ⁵ Ja'nca cani

achoguëna, bacuabi ai bojojën, baguëni curi ro'ija'yete cahuë. ⁶ Cajëna, Judasbi Re'oji sehuoni, ja'nrëbi Jesusre yahue insini senjoñe ro'ta bi'rabi.

La Cena del Señor

⁷ Ja'nrëbi judío bain ta'yejeiye ba'i umuguse ti'anguëna, Aon huo'coma'ise'ere anni Riusuni bojoñu cajën yo'o bi'rahuë. Ja'nca yo'o bi'rajën, ru'ru bacua oveja bonsëguëre huani Riusuna boni mëoñe, ja'anre yo'o bi'rahuë. ⁸ Ja'nca yo'o bi'rajëna, Jesusbi Pedro, Juan, bacuare choini, guanseguë cabi:

—Mësacua sani, mai pascua aon ainja'ñete re'hua bi'rajë'en cabi.

⁹ Caguëna, bacuabi senni achahuë:

—¿Jaroni sani re'huaja'ye'ne yëquëna? senni achahuë.

¹⁰ Senni achajëna, sehuobi Jesús:

—Mësacua yua jai huë'e jobona saijë'en. Sani ti'anni, ja'nrëbi ocobë tuiguë saiguëni tēhuoja'cua'ë. Tēhuoni, ja'an hua'guëna be'teni, baguë cacajai huë'ena cacajë'en. ¹¹ Cacani, ja'an huë'e ëjaguëni senni achajë'en: “Mai ëjaguëbi më'eni senni achaguë raobi: ¿Yë'ere concua naconi pascua aon ainru, jaro sonohuë'ne?” ja'anre ja'an huë'e ëjaguëni senni achajë'en. ¹² Senni achajëna, ba hua'guëbi mësacuare ëmëje'en ba'iruna mëani, jai sonohuë re'oye re'huase'ere ëñoja'guë'bi. Ja'nca ëñoguëna, ja'anruna cacani, mai pascua aon ainja'ñete re'huajë'en cabi Jesús.

¹³ Caguëna, ba hua'nabi sani, Jesús case'e'ru güinareba'ru ba'iguëna, bacua pascua aon ainja'ñete re'huahuë.

14 Re'huajëna, ja'nrëbi pascua aon ainrën ti'anguëna, Jesusbi baguëre yo'o concua naconi sani, ja'an ñu'i seihuëanna bëani, ¹⁵ ja'nrëbi ba hua'guë yua si'a jubëni quëabi:

—Yë'ë junni tonja'ñe yuara ti'an bi'raguëna, mësacua naconi pascua aon aiñete ai ro'taguë ba'isi'quëbi mësacua naconi aon anni tējiza caguë quëayë yë'ë. ¹⁶ Ja'nca quëaguëbi Riusu ba'i jobona ti'anni ja'anru aon aiñe tēca, pascua aonre gare se'e ainma'ija'guë'ë yë'ë ënjo'on, cabi.

¹⁷ Cani ja'nrëbi, baguë uncu ro'rohuëre inni, Riusuni Surupa cani, baguëre concuani ëñani cabi:

—Mësacua yua ën ro'rohuëre con, sa'ñeña huo'hueni uncujë'ën. ¹⁸ Mësacua achareba achajë'ën. Riusu ba'i jobo ti'añe tēca, ën jo'cha, bisi ëye su'rise'ere se'e uncuye beoye ba'ija'guë'ë yë'ë, cabi.

¹⁹ Cani ja'nrëbi, jo'jo aonbëte inni, Riusuni Surupa cani, aonbëte jë'yeni, bacuana insini cabi:

—Yë'ë ga'nihuë'ë. Mësacua gu'a jucha senjoja'ñe ro'ire Riusuna insija'ye'ë. Ja'an aonre jo'caye beoye ainjën, yë'ëre ro'tajën ba'ijë'ën cabi.

²⁰ Cani, aon anni tējijëna, uncu ro'rohuëte inni, bacuana güina'ru insini cabi:

—Mësacua yua ën ro'rohuëte ëñani, Riusu mame cani jo'case'ere ro'tajën ba'ijë'ën. Yë'ë zie, mësacua gu'a jucha senjoja'ñe ro'ire jañuni tonguëna, Riusubi mame cocare cani, mësacuana jo'caja'guë'bi.

²¹ Ja'nca jo'caguëna, yë'ëre insini senjoja'guëbi yurera'rë mai naconi ënjo'onre ñu'iji. ²² Yureca yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi Riusu

cuencuese'e'ru junni tonguë saiyë yë'ë. Saiguëta'an, yë'ëre insini senjoja'guëte ai bënni senjoguë ba'ija'guë'bi Riusu, cabi.

²³ Caguëna, ba hua'nabi sa'ñeña senni acha bi'rahuë: “¿Mai jubë ba'icua, jaroguëbi insini senjoja'guëguë'ne?” quëquëni, sa'ñeña senni achajën baë'ë.

Quién es el más importante

²⁴ Ja'nrëbi yo'je ba hua'nabi sa'ñeña coca cajën, “Mai jubë ba'iguë ¿jaroguëbi quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iguë'ne?” sa'ñeña senni achajënna, ²⁵ Jesusbi bacuani cabi:

—Ën yija bain ta'yejeiye ëjacuabi bacua bainni ai jëja guansejënna, bain hua'nabi bacuani ëñajën, “Maini conreba concua'ë” bacuare cajën ba'iyë. ²⁶ Ja'nca ba'iyeta'an, mësacuabi bacua jëja guans-eye'ru guansemajën ba'ijë'ën. Mësacua jubë quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iguëbi quë'rë ta'yejeiye beo hua'guë'ru ba'ijë'ën. Quë'rë ta'yejeiye guansegüë ba'iguëbi bain hua'nani quë'rë ta'yejeiye conreba conguë ba'ijë'ën. ²⁷ Te'eguëbi aon ainguë ñu'iguëna, yequëbi baguë aonre aonguëna, ja'anre ro'tani, ¿jaroguëbi quë'rë ta'yejeiye ëjaguëguë'ne? Aon ainguë ñu'iguëbi quë'rë ta'yejeiye ëjaguë ba'iji, cayë yë'ë. Ja'nca caguëta'an, yë'ë yua mësacua naconi ba'iguë, mësacuani yo'o conguë ba'iyë yë'ë.

²⁸ Yureca, mësacua yua yë'ë naconi jo'caye beoye te'e ba'ijën, yë'ë naconi te'e oijën, ai yo'ojënna, ²⁹ mësacuare ta'yejeiye ëjacuare re'huaja'guë'ë yë'ë. Yë'ë Taita Riusubi yë'ëre ëjaguëre re'huani jo'caguëna, mësacuare'ga güina'ru ëjacuare re'huani jo'caja'guë'ë yë'ë. ³⁰ Ja'nca re'huani jo'caguëna,

mësacuabi Riusu ba'i jobona ti'anni, yë'ë naconi te'e ñu'ijën, aon ainjën, gono uncujën ba'ija'cua'ë. Ja'nca ba'ijën, mësacua yua ëja bain ñu'i seihuëan guëna seihuëan si'a sara samuhuëanre ñu'ijën, Israel bain jubëan si'a sara samubëan bainni guansejën ba'ija'cua'ë, cabi Jesús.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

³¹ Ja'nca cani, ja'nrëbi Pedroni quëabi:

—Simón, Simón, zupai huatibi Riusuni ai senji: Mësacua si'acuani tëani baza caguë, mësacuani ai yo'o güeseye yëji. Trigo aon jël'jebë suni toñe'ru mësacuare senjo güeseza caji. ³² Ja'nca caguëta'an, yë'ë yua më'ë ba'iyete ai senreba senni achaguë ba'iyë yë'ë. Më'ë gare caraye beoye si'a recoyo ro'taguë ba'ija'guë caguë, më'ë ba'iyete Riusuni senni achaguë ba'iyë yë'ë. Ja'nca senni achaguëna, më'ë yua gu'a jucha yo'oja'yete senjoni, ja'nrëbi më'ë bain concuare oiguë conguë, bacuani jëja recoyo bacuare re'huajë'ën, cabi Jesús.

³³ Caguëna, Simón cabi:

—Ëjaguë, je'o bacuabi më'ëni zeanni, ya'o huë'ena guaoni, më'ëni huani senjotoca, yë'ë'ga më'ë naconi te'e sani, më'ëre te'e conguë junni tonjaza caguë quëabi.

³⁴ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Pedro, më'ëni ganreba quëayë yë'ë. Yure ñami, cura yu'ima'i ñësebë, më'ëbi yua yë'ëre huesëye samute ba'iyë caja'guë'ë më'ë, quëabi Jesús.

Se acerca la hora de prueba

³⁵ Quëani, ja'nrëbi si'a hua'nani senni achabi:

—Mësacuare cuencueni bainna saosirënre ro'tajë'ën. Turubëan beo hua'na, curi ayahuë

beo hua'na, guëon ju'i coro beo hua'na, ja'nca ba'ijën saisi'cuabi ¿guere carajën bate'ne mësacua? senni achabi.

Senni achaguëna:

—Banhuë. Bonse caraye beoye gare baë'ë yëquëna, sehuohuë.

³⁶ Sehuojëna, baguë cabi:

—Ja'nca ba'isi'cuata'an, yureca tin yo'ojën ba'ijë'ën. Mësacua yua turubë, curi ayahuë, ja'anre batoca, inni sajë'ën. Guerra hua hua'ti beotoca, mësacua guayoni se canre bendieni, hua'tire conijë'ën. ³⁷ Riusu coca toyani jo'case'ere ëñani, yë'ë ba'ija'yete masijë'ën. “Gu'a bain naconi huani senjosi'quë ba'ija'guë'bi” caguë, yë'ë ba'ija'yete cani jo'case'e sëani, güina'ru huani senjosi'quë ba'ija'guë'ë yë'ë, quëabi.

³⁸ Quëaguëna, bacuabi cahuë:

—Ëñajë'ën, Ëjaguë. Samu hua'tiña ba'iji cahuë.

Cajëna,

—Yua'ë, sehuobi Jesús.

Jesús ora en Getsemaní

³⁹ Sehuoni ja'nrëbi, ja'an huë'ebi etani sani, baguë yo'oguë ba'ise'e'ru yo'oguë, Olivo cubëna mëni bëabi, baguëre yo'o concuabi conjëna.

⁴⁰ Ja'nca ti'anni, bacuani yihuoguë quëabi:

—Mësacuabi gu'aye yo'o ëaye beoye ba'ijë'ën caguë, Riusuni ujjajën ba'ijë'ën quëabi.

⁴¹ Quëani, ja'nrëbi bacuare jo'cani, so'orë ba'iye sani, gugurini rëanni, Riusuni ujjaguë cabi:

⁴² —Taita, më'ëbi yëtoca, yë'ëni ai yo'o güesema'ijë'ën caguëta'an, ro yë'ë yëse'e se'gare yo'oma'ijë'ën. Më'ë yëye se'gare yo'ojë'ën cabi.

⁴³ Caguëna, Riusu guënamë re'oto yo'o con hua'guëbi Jesusna gaje meni, baguëni jëja recoyo re'hua güesebi. ⁴⁴ Re'hua güesequëna, Jesús yua ai ta'yejeiye ai yo'oguë, quë'rë si'a jëja ujabi. Ja'nca ujaguëna, baguë të'ribë ja'su yajiye yua zie co'yohuëan jai co'yohuëan'ru ba'iye yijana meni tonji'i.

⁴⁵ Ja'n'rëbi, ujani tëjini, baguë yua huëni, baguëre yo'o concua ba'iruna go'ini ëñato, yua cainsi hua'na uën'ë, ai sa'ntijën oijën ba'isi'cua sëani.

⁴⁶ Ja'nca ba'ijëna, bacuani cabi Jesús:

—¿Mësacua guere yo'ojën, cainsi hua'na uiñe'ne? Huëni, gu'aye yo'o ëaye beoye ba'ijë'ën caguë, Riusuni ujajën ba'ijë'ën cabi.

Arrestan a Jesús

⁴⁷ Ja'nca caguë, yuta cani tëjima'iguëna, ai jai jubë bainbi raë'ë. Raijëna, Judas, Jesús bainguë cuencueni re'huasi'quë, baguë bain si'a sara samucua naconi te'e ba'isi'quëbi bacua rai ma'are ëñoguë raji'i. Rani, Jesusni muchaguë saludaza casi'quë ba'iguëbi Jesusna ti'anbi. ⁴⁸ Ti'anguëna, Jesús cabi:

—Judas, yë'ëre, Riusu Raosi'quërebare ro co-queguë muchaguë, yë'ëre ro insini senjoza caguë ro'taguë raquë më'ë? senni achabi.

⁴⁹ Senni achaguëna, Jesusre concua baru ba'icubabi baguëni zeanja'ñete ëñani, Jesusni cahuë:

—Ëjaguë, guerra hua hua'tiñabi zeanni, bacuani huani saõnu cahuë.

⁵⁰ Cajëna, te'eguëbi hua'tibi inni huani, pairi ta'yejeiye ëjaguëre yo'o con hua'guëni, baguë jëja ganjorote te'ntoni tonbi. ⁵¹ Te'ntoni tonguëna, Jesús cabi:

—Se'e yo'oma'ijë'ën, cabi.

Cani, baguë ganjorote pa'roni, baguëni huachobi. ⁵² Huachoni ja'nrëbi, pairi ëjacua, Riusu huë'e ëjacua, bain iracua, ja'ancua, baguëni preso zeanjën raisi'cuani cabi Jesús:

—¿Mësacua queaca ro'tajën, guerra hua hua'tiña, huai cabëan, ja'an naconi rani, jian hua'guëre'ru yë'ëni zeanjën rate'ne? ⁵³ Si'a umuguseña mësacua naconi Riusu huë'ere ba'iguëna, yë'ëre gare zeanmaë'ë mësacua. Ja'nca yo'oma'isi'cuata'an, yure'ga mësacua yua zizei re'otore ba'ijën zemosi'cua sëani, mësacua gu'aye yo'o yo'oye porecua'ë cabi.

Pedro niega conocer a Jesús

⁵⁴ Caguëna, ja'nrëbi Jesusre zeanni, pairi ta'yejeiye ëjaguë huë'ena sahuë. Sajënna, Pedro yua bacuani so'orëbi be'tebi. ⁵⁵ Be'teni ti'anni, ja'an huë'e quë'ro ba'iruna toa suase'e ba'iguëna, ja'anru bain hua'nabi toa të'ijeije ñu'ijënna, Pedrobi bacua naconi te'e bëani toare cunji'i. ⁵⁶ Cu'inguëna, ja'anru romi zingo yo'o con hua'gobi baguëni ëñareba ëñani, bago gaje bainni cago:

—Ja'anguë'ga Jesús naconi te'e ba'isi'quë'bi cago.

⁵⁷ Cagona, Pedro sehuobi:

—Bañë. Baguëre huesëguë'ë yë'ë, sehuobi.

⁵⁸ Sehuoguëna, ja'nrëbi jë'te, yequëbi baguëni ëñani cabi:

—Më'ë'ga bacua jubë te'e ba'iguë'ë cabi.

Caguëna, Pedro sehuobi:

—Bañë. Bacua jubë ba'ima'iguë'ë yë'ë, cabi.

⁵⁹ Caguëna, ja'nrëbi, te'e hora ba'iye ba'iguëna, yequëbi ti'anni, ai jë'ja caguë quëabi:

—Aito. Ĕn hua'guēbi Jesús naconi te'e ba'isi'quē'bi, Galilea bainguē sēani, cabi.

⁶⁰ Caguēna, Pedro cabi:

—Mē'ē coca caye, yē'ē gare huesēguē'ē, cabi.

Caguēna, ja'ansirēn, Pedrobi coca cani tējima'iguēna, cura hua'guēbi yuji'i. ⁶¹ Yu'iguēna, mai ējaguēbi bonēni, Pedroni ēñaguēna, Pedrobi baguē coca case'ere ro'tabi. “Yure ñami, cura hua'guēbi yuta yu'ima'iguēna, mē'ēbi yua yē'ēre huesēyete samute ba'ie caja'guē'ē” ja'an coca quēase'ere ro'tani, ⁶² ba hua'guēbi etani sani, ai sa'ntiguē oji'i.

Se burlan de Jesús

⁶³ Ja'nrēbi, Jesusre zeanni bajēn, baguēni ēñajēn bacuabi baguēni jayajēn hua bi'rahuē. ⁶⁴ Huani, baguē ñacore can tē'ntēbi ta'pini gueonni, ja'nrēbi baguē ziana huaijēn, baguēni senni achahuē:

—¿Nebi mē'ēre huate'ne? Mē'ē ñacobi ēñani masini quēajē'ēn cahuē.

⁶⁵ Ja'nca cajēn, baguēni ai hui'ya jayajēn, baguēni ai gu'aye yo'ohuē.

Jesús ante la Junta Suprema

⁶⁶ Ja'nca yo'ojēnna, ja'nrēbi ñataguēna, judío bain iracua, pairi ējacua, ira coca ai masicua, si'a jubēbi ñē'ca rajēn, Jesusre zeanni, bacua ta'yejeiye ēja bain jobona nēconi, baguēni coca senni achahuē:

⁶⁷ —¿Mē'ē yua Riusu Raosi'quē'guē? Quēajē'ēn yēquēnani, cahuē.

Cajēnna, baguē sehuobi:

—Yē'ēbi quēatoca, yē'ēre te'e ruiñe achama'iñe mēsacua. ⁶⁸ Yē'ē yua mēsacuare'ga coca senni

achatoca, yë'ère sehuoma'iñë. Ja'nca sehuo-
majën, yë'ère etoni saoma'iñë mësacua. ⁶⁹ Ja'nca
yo'oma'ijënna, yë'ë, Riusu Raosi'quëreba ba'iguëbi
yua Ta'yejeiye Ējaguë Riusuna go'ini, baguë jëja
ca'ncona bëani ta'yejeiguë ba'ija'guë'ë yë'ë, quëabi
Jesús.

⁷⁰ Caguë quëaguëna, ba hua'nabi baguëni senni
achahuë:

—Ja'nca ba'ija'guë ba'itoca, ¿më'ë yua Riusu Zin
ba'iguë? senni achahuë.

Senni achajënna:

—Ja'nca ba'iguë'ë yë'ë. Mësacua caye'ru
ba'iguë'ë yë'ë, sehuobi.

⁷¹ Sehuoguëna, bacuabi bëinjën cahuë:

—Achajë'ën. Baguë se'gabi Riusure gu'aye
caguëna, achahuë mai. Ja'nca casi'quëre sëani,
baguë gu'aye case'ere achasi'cuani se'e ëjoma'ina'a,
cahuë.

23

Jesús ante Pilato

¹ Ja'nca cani, ja'nrëbi Jesusre se'e zeanni, ro-
mano ëjaguë Pilatona sani nëcohuë. ² Nëconi,
baguëre gu'aye cahuë:

—Ēnquëni ëñajë'ën, ëjaguë. Yëquëna bainni ai
hui'ya coqueguë ye'yoguë, yëquëna bainre gu'aye
yo'ocuare re'hua bi'rabi. Bain ta'yejeiye ëjaguëni
impuesto curire ro'ima'ijë'ën quëabi baguë. Riusu
Raosi'quëreba ba'iguë'ë yë'ë caguë, Ta'yejeiye
ëjaguë runza caguë, maire ai hui'ya ye'yoguë
caguëna, yëquënabi baguëni zeanni, më'ëna rahuë,
ëjaguë, cahuë bacua.

³ Ja'nca cajëna, Pilatobi Jesusni senni achabi:
—¿Më'ë yua judío bain ta'yejeiye ëjaguë'guë?
senni achabi.

Senni achaguëna, Jesús sehuobi:

—Ja'nca ba'iguë'ë yë'ë, sehuobi.

⁴ Ja'nca sehuoguëna, Pilato yua pairi ëjacua, si'a bain hua'na, bacuani cabi:

—Ënquëbi gare gu'aye yo'oma'iguë ba'iji. Si'nseye beoye ba'iji baguëre, cabi.

⁵ Ja'nca caguëna, bacua yua quë'rë jëja achoni quëahuë:

—Banji. Bain hua'nani coqueguë ye'yoguë, bainre gu'aye yo'ocuare re'hua bi'rabi. Galilea yijare ru'ru ye'yoni, si'a Judea yijana ye'yoguë, ja'nrëbi ënjo'ona ti'anni, ai hui'ya caji, cahuë.

Jesús ante Herodes

⁶ Cajëna, Pilatobi ¿Galilea bainguë'guë? senni achaguëna, ⁷ Ba'iji sehuohuë bacua. Sehuojëna, Herodes hue'eguë, Galilea yija ëjaguë Jerusalemre yure ba'iguëna, Pilatobi Jesusre baguëna saobi.

⁸ Saoguëna, Herodesbi baguëni ëñani, ai bojoguë ro'tabi. Yequëcuabi Jesús ba'iyete ai quëajëna, ai ba'irën baguëni ëña ëaguëna, bojoguë ëñabi. Ja'nca ëñaguë, Ta'yejeiye yo'ore yo'oni ëñoj'ën.

Ëñaza cabi. ⁹ Ja'nca caguë baguëni ai zoe senni achaguëreta'an, gare sehuoye beoye nëcabi Jesús.

¹⁰ Nëcaguëna, pairi ëjacua, ira coca ai masicua, bacuabi huëni, Jesusre ai gu'aye cajën, si'a jëja quëahuë. ¹¹ Quëajëna, Herodes, baguë soldado hua'na naconi, bacuabi Jesusni ai hui'ya jayajën, baguëni ai gu'aye cahuë. Cani ja'nrëbi, ai re'o caña ëja bain cañare inni baguëni jayaye'ru

sa'yeni, baguëte Pilatona se'e go'yahuë. ¹² Ja'nca go'yajëna, Pilato, Herodes, bacua yua sa'ñeña ai je'o basi'cua ba'ijën, ja'ansi umuguse sa'ñeña bojojën, te'e gaje hua'na ruën'ë.

Jesús es sentenciado a muerte

¹³ Ja'nrebi, Pilatona go'yasi'quëbi ti'anguëna, Pilatobi pairi ëjacua, bain ëjacua, si'a bain hua'nare ñë'coni, ¹⁴ bacuani cabi:

—Mësacua yua ënquëre yë'ëna rani, Bainre gu'aye ye'yoguë ba'iji cahuë. Cajëna, yë'ëbi baguëni senni achaguë, baguë ba'iyete masiguë, mësacua gu'aye case'e'ru ba'iyete gare yo'oma'isi'quë'bi cayë yë'ë. ¹⁵ Herodes'ga baguëni senni achani baguë ba'iyete masiguë, baguëte go'ya raoguë sëani, gu'aye yo'oma'iguë'bi ba'iji cabi baguë. Ja'nca gu'aye yo'oma'isi'quëre sëani, baguëni huani senjo güeseye gare porema'iñë mai. ¹⁶ Ja'nca porema'icua sëani, ga'ni za'zabobi baguëni si'nse güeseni, baguëni etoja'guë'ë yë'ë, cabi.

¹⁷ Yureca pascua umuguseña ba'irën ba'iguëna, Pilato yo'oguë ba'ise'e'ru si'a tëcahuëan preso zeanni basi'quë te'eguëte etoni bainna go'yaguë ba'ise'e'ru yo'oguë baji'i Pilato. Ja'nca yo'oguë ba'isi'quëbi Jesusre etoye caguëna, ¹⁸ si'a jubë bainbi ai güireba güijën, te'e cahuë:

—Baguëni huani senjojë'ën. Barrabás hue'eguëte etoni yëquënanani jo'cajë'ën güijën cahuë.

¹⁹ Güijën cacuabi Barrabasre senni achajëna, ai gu'a bainguë baji'i. Bain hua'nare huëoguë, Ëja bainni huani senjoñu caguë yo'oguëna, baguëni zeanni, ya'o huë'ena guaoni bahuë. ²⁰ Guaoni

bajënna, Pilatobi Jesusre etojaza caguë, baguë etojaiyete bain jubëni caguëna, ²¹ ba hua'nabi quë'rë si'a jëja güireba güijën cahuë:

—Crusu sa'cahuëna quenni reojë'en. Crusu sa'cahuëna quenni reojë'en cajën, si'a jëja te'e güijën baë'ë.

²² Güijën ba'ijënna, Pilatobi samute ba'iye bacuani se'e cabi:

—Gare gu'aye yo'oma'isi'quëre sëani, mësacua ¿guere güiye'ne? Baguëni huani senjoñe porema'iñë mai. Ga'ni za'zabobi huai güeseni, baguëni etoja'guë'ë yë'ë, cabi.

²³ Caguëna, bacua yua quë'rë si'a jëja jo'caye beoye güijën, Crusu sa'cahuëna quenni reojë'en cajënna, ²⁴ Pilatobi se'e caye jo'caguë, bacua sense'e, pairi ëjacuabi sen güesejënna, ja'anre achani yo'o bi'rabi. ²⁵ Ja'an gu'a bainguë preso zeansi'quëre senni achajënna, Pilatobi baguëte etoni saobi. Etoni saoni ja'nrebi, Jesusre bacuana jo'cani, Mësacua yua ënquëni bajën, mësacua yëse'e'ru baguëre bain be'rujën ba'ijë'en cabi.

Jesús es crucificado

²⁶ Caguëna, ba hua'nabi Jesusre zeanni, Crusu sa'cahuëna quenni reojaiñu cajën, baguëre sahuë. Sani ëñato, Simón hue'eguë, Cirene bainguë, zio re'otona saisi'quëbi huë'e jobona raiguë baji'i. Raiguëna, baguëni tëhuoni zeanni, Jesús crusu sa'cahuëte baguë tanta cubëna tëoni, Jesús yo'je hue'eguë sajë'en cajënna, ja'nca yo'obi.

²⁷ Ja'nca hue'eguëna, ai jai jubë bainbi Jesusni be'tejën saë'ë. Yequëcua romi hua'nabi baguëte ai

jëja ota oijën be'tejën saë'ë. ²⁸ Be'tejën saijëna, Jesusbi bacuana bonëni cabi:

—Mësacua Jerusalén romicua, yë'ere oimajën ba'ijë'ën. Mësacua ba'ie, mësacua zin hua'na ba'ie, ja'an se'gare ro'tani oijën ba'ijë'ën. ²⁹ Mësacua ai yo'ojën ba'ija'yete ro'tajë'ën. Ja'an umuguseña ti'anguëna, bain hua'nabi mësacua ai yo'ojën ba'ija'yete ëñajën, ñaca caja'cua'ë: “Romi hua'na zin beo hua'na, zin të'ya raima'isi hua'na, zin chuchama'i hua'na, ja'an hua'na ba'itoca, ai bojojën ba'ija'bë” cajën ba'ija'cua'ë bain hua'na. ³⁰ Ja'anrën ti'anguëna, bain hua'nabi cu re'otona gati ëaye yo'ojën saijën, ai yo'ojën, cubëanna caja'cua'ë: “Cubëan ñañani, yëquënani te'e jëana ta'pini pë'npëja'guë” caja'cua'ë. ³¹ Yureñabi juinja sunqui ba'irëmbi ai gu'aye yo'ojën ba'itoca, ju'insi sunqui ba'irën ti'anguëna, quë'rë ta'yejeiye gu'aye yo'ojën ba'ija'cua'ë bain hua'na. Gu'aye yo'oma'isi'quëni yure gu'aye yo'otoca, yequëcua gu'aye yo'osi'cuani quë'rë ta'yejeiye gu'aye yo'ojën ba'ija'cua'ë, cabi Jesús.

³² Caguëna, yequëcua samucua gu'aye yo'osi hua'nare zeanni, Jesús naconi huani senjojën sahuë. ³³ Sani, sinjo gu'anbë casi cubëna ti'anni, Jesusre crusu sa'cahuëna quenni reohuë. Gu'aye yo'osi hua'nare'ga bacua crusu sa'cahuëanre re-ojën, te'eguëte Jesús jëja ca'ncona reohuë. Yequëre Jesús ari ca'ncona reohuë. ³⁴ Jesusre quenni re-ojëna. Jesusbi ujaguë cabi:

—Taita, bacua gu'a juchare huanë yeni ro'tama'ijë'ën, bacua gu'aye yo'ose'ere huesëcuare sëani, ujaguë cabi.

Caguëna, soldado hua'nabi, Baguë cañare tëani huo'hueni bañu cajën, gata toyasira'carëanre sa'ñeña senjajën ëñahuë. ³⁵ Ëñajënna, bain hua'nabi baguëni ëñajën nëcajënna, judío bain ëjacuabi baguëte ai jayajën cahuë:

—Yequëcuani jëa güsesi'quëta'an, ja'ansi'quë jëaye porema'iji. Riusu cuencueni Raosi'quëreba banica, ja'nca yo'oja'guë, sa'ñeña cahuë.

³⁶ Cajënna, soldado hua'na'ga baguëni jayajën, sënje jo'chare baguëni uncuani, ³⁷ baguëni cahuë:

—Më'ëbi judío bain ta'yejeiye ëjaguë banica, ja'ansi'quë jëajë'en cahuë.

³⁸ Ja'nrëbi yequëcuabi cocare toyani, baguë sinjobë ëmëje'en ca'ncona sëohuë. Griego coca, romano coca, hebreo coca, ja'anbi toyahuë: “Ënquëbi judío bain ta'yejeiye ëjaguë ba'iji” toyani sëohuë.

³⁹ Yequë, gu'aye yo'osi'quë cueñe reosi'quëbi baguëni hui'ya cabi:

—Më'ë yua Riusu Raosi'quë, ja'an Cristo banica, ja'ansi'quë jëani, yëquënaire'ga tëani sajë'en, güiguë reji'i. ⁴⁰ Güiguë reguëna, yequë reosi'quëbi baguë gajeguëni bëinguë sehuobi:

—¿Më'ë guere yo'oguë, Riusu bënni senjoñete huaji yëma'iguë'ne? Mai samutecuabi te'e reoni senjosi'cua ba'icuata'an, ⁴¹ mai samucua se'gare mai gu'aye yo'ose'ere masini, maire reoni senjoñë. Ja'anguë'ga, gare gu'aye yo'oma'isi'quë ba'iji cabi.

⁴² Cani, yua Jesusni ëñani, baguëni senni achabi:

—Jesús, më'ë ba'i jobona ti'anni, yë'ë ba'iyete re'oye ro'taguë ba'ijë'en, cabi.

⁴³ Caguëna, Jesús sehuobi:

—Ganreba mē'ēni quēayē yē'ē. Yure umugusebi yē'ē naconi Riusu bojo güese re'oto, Riusu jo'ya re'ohuē, ja'anruna ti'anja'guē'ē mē'ē, cabi.

Muerte de Jesús

⁴⁴ Ja'nrebi, mēñereba ba'iguēna, si'a re'oto zi-
jei re'oto'ru runji'i, samute hora ba'i ñēsebē tēca.

⁴⁵ Ruinguēna, ēnsēguē na'ini huesēguēna, Riusu
huē'e tēhuosi can yua jobora ye'reni saise'e baji'i.

⁴⁶ Ja'nrebi, Jesusbi ai jēja güiguē cabi:

—Taita, yē'ē recoyore coni bajē'ēn, cabi.

Ja'nca cani, ja'nrebi junni reabi Jesús.

⁴⁷ Junni reaguēna, romano bainguē soldado
ējaguēbi si'aye ēñani, Riusuni bojoguē cabi:

—Aito. Ja'anguēbi te'e ruiñereba yo'oguē
ba'isi'quē'bi, cabi.

⁴⁸ Caguēna, bain hua'nabi Jesús junni tonse'ere
ēñajēn raisi'cuabi ai oijēn, bacua coribare
je'njujēn, Ai gu'aye yo'ohuē cajēn, bacua huē'eñana
sa'ntijēn goē'ē.

⁴⁹ Go'ijēna, si'acua, Jesusni
masijēn ba'icua, romi hua'na Galileabi be'tejēn
raisi'cua naconi, bacuabi so'orēbi ēñajēn nēcahuē.

Jesús sepultado

⁵⁰ Ja'nrebi, yequē, re'o bainguē, José hue'eguē,
Arimatea huē'e jobo bainguē, baguēbi te'e ruiñe
yo'oguē ba'iguēna, bainbi baguēni te'e ruiñe ēñajēn
baē'ē. Judío bain ta'yejeiye ējacua jubē bain-
guē baji'i.

⁵¹ Ja'nca ba'iguēbi Riusu bainrebare
mame re'hua'ya'yete ēñaguē ējoguē baji'i. Judío ēja
bain gajecua ro'tajēn ba'iyē'ru te'e ro'tama'iguē
baji'i.

⁵² Ja'nca ba'iguēbi yua Pilatona ti'anni, Jesús
ga'nihuēre senji'i.

⁵³ Ja'nca senni, Pilatobi insi
güeseguēna, Jesús ga'nihuēre gachoni, pojei canbi

ga'nebi. Ga'neni ja'nrëbi, mame tan goje, gata të'ntëbana te'ntosi goje ba'iguëna, ja'anruna sani, re'oye uanni, jai gatabëre bonani, ja'an gojere ta'pibi. ⁵⁴ Ja'an umuguse sábado ja'anrë umuguse ba'iguëna, yo'o yo'oma'i umuguse yuara ti'anguë baji'i.

⁵⁵ Ja'nca uanni ta'piguëna, romi hua'na, Galilea yijabi Jesús naconi raisi'cuabi yua Josena be'teni, ëñahuë. ⁵⁶ Eñani ja'nrëbi, huë'ena go'ini, ma'ña sëñete baguë ga'nihuëre so'onja'ñete re'huahuë. Ja'nca re'huani, yequë umuguse yo'o yo'oma'i umuguse ba'iguëna, ira coca toyani jo'case'e'ru ba'iyë bëani huajëhuë.

24

La resurrección de Jesús

¹ Ja'nrëbi, semana ja'anrë umuguse ñataguëna, zijeirën ba'iyë cato, romi hua'nabi huëni, ma'ña sëñe re'huase'ere inni, Jesusre tansi gojena saë'ë. ² Sani ti'anni, gatabë goje ta'pisibëbi quëñose'e ba'iguëna, ³ bacua yua ja'an gojena cacani ëñato, Eëjaguë Jesús ga'nihuë beobi. ⁴ Beoguëna, bacua yua huaji yëjën, gue ro'taye beoye ba'ijëna, samucua go'sijei cañare ju'icuabi te'e jëana bacua ca'ncona eta rani nëcahuë. ⁵ Nëcajëna, bacuabi ai quëquëjën, yijana ëñañe se'ga baë'ë. Ba'ijëna, bacuabi cahuë:

—Jesucristobi go'ya raisi'quë ba'iguëna, ¿mësacua guere yo'ojën ju'insi'cua ba'iruna baguëte cu'eye'ne? ⁶ Eñjo'onre beoji. Go'ya rani yua saisi'quë'bi. Baguë Galilea yija ba'isirën quëase'ere ro'tajë'ën: ⁷ “Yë'ë, Riusu Raosi'quëreba

ba'iguëte zeanni, gu'a bainna insijënna, yë'ëre crusu sa'cahuëna quenni reoni, huani senjojënna, samute ba'i umuguse go'ya raija'guë'ë yë'ë" quëabi baguë, cahuë.

⁸ Cajënna, bacuabi Jesús coca case'ere ro'tahuë.

⁹ Ro'tani, baguëre tansi gojebi etani, Jesusre conjën ba'isi'cua, ja'an oncecua, bacua ba'iruna go'ini, yequëcua'ga ba'ijënna, bacuani si'aye beoru quëani achohuë. ¹⁰ Ja'an quëacua romi hua'nabi bacua mami hue'ecua yua María Magdalena, Juana, María Santiago pë'cago baë'ë. Yequë romi hua'na'ga bacua naconi baë'ë. ¹¹ Ja'nca quëajënna, Jesusre conjën ba'isi'cuabi ro achajën, bacua quëase'ere ro'taye güehuë. "Ro cayë bacua" ro'tahuë.

¹² Ja'nca ro'tacuata'an, Pedrobi huëni, Jesusre tansiruna huë'huëguë saji'i. Sani ti'anni, rëanni, cacani ëñato, baguë ga'nihuë ga'nesi caña se'gabi ca'ncorëte unji'i. Ja'nca ëñani, gue ro'taye beoye huëni, baguë ba'i huë'ena bonëni goji'i.

En el camino a Emaús

¹³ Ja'n'rëbi, ja'ansi umuguse, Jesusre conjën ba'isi jubë ba'icua samucuabi Emaús huë'e jobo tëca ganijën saë'ë. Jerusalem bi sani, once kilómetro ba'iyë ganiñe baë'ë. ¹⁴ Ja'nca sani, sa'ñeña cajën, yure umuguseña ba'ise'e si'aye senni achajën cahuë. ¹⁵ Ja'nca cajënna, Jesusbi ti'anni, bacua naconi achaguë, te'e gani bi'rabi. ¹⁶ Achaguë conguë ganiguëna, baguëte ëñacuata'an, baguëni masimaë'ë. ¹⁷ Masimajënna, baguë yua bacuani senni achabi:

—¿Mësacua gue cocare sa'ñeña cajën ganiñe'ne?
¿Mësacua guere sa'ntiye'ne? senni achabi.

18 Senni achaguëna, te'eguë Cleofas hue'eguëbi sehuobi:

—Yure umuguseña ba'ise'ere achamaquë m'ë? Si'a ënjo'on bainbi ja'anre masiyë, cabi.

19 Caguëna:

—¿Gue ba'ise'ere caguë'ne m'ë? senni achabi Jesús.

Senni achaguëna, sehuobi:

—Jesús Nazarenoni gu'aye yo'ojën ba'ise'ere cayë. Riusu coca quëaguë raosi'quë ba'iguëna, Riusubi baguëni ai bojoguë ëñabi. Bain hua'na'ga baguëni ai bojojën ëñajënna, baguë yua ai ta'yejeiyereba yo'oni, bain gare ëñama'ise'ere yo'oni ëñoni, te'e ruiñereba quëani achoguëna, 20 yëquëna ëja bainbi pairi ëjacua naconi baguëte preso zeanni, baguëni huani senjo güesehuë. Baguëni crusu sa'cahuëna quenni reoni senjohuë. 21 Yëquëna hua'nabi ro'tajën, “Israel bain zemosi'cuare etojani ëja bainre re'huaja'guë” cajën, baguë ja'an yo'oja'yete ëñajën ëjojën baë'ë. Ejojën ba'ijënna, yure umuguse samute umuguseña junni tonse'e ba'iguëna, 22 yëquëna jubë ba'icua romi hua'nabi coca quëajënna, gue ro'taye beoye achahuë yëquëna. Yure zijeirën bacua yua Jesusre tansiruna sani ëñato, 23 Jesús ga'nihuë beoguëña. Ja'nca ëñani, se'e rani, Riusu guënamë re'oto yo'o concuabi toyare ëñojënna, bacuabi ëñani rani quëahuë: “Go'ya raji'i baguë. Riusu toyare ëñani masihuë yëquëna” quëajën raë'ë. 24 Quëajën raijënna, yequëcua yëquëna jubë ba'icua baguëre tansiruna sani ëñato, romi hua'na quëase'e'ru güina'ru baquëña. Ba'iguëna,

Jesusni gare eñamateña, baguëni sehuojën quëahuë.

²⁵ Quëajënna, ja'nrëbi, Jesusbi baguë te'e conni ganicuani sehuobi:

—Jesucristo ba'iyete ye'yeye ai caraji mësacuare. Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'ere eñajën, mësacua ¿guere yo'ojën, si'a recoyo ro'tama'iñe'ne?

²⁶ Riusu raosi'quëbi yua ai ja'siye ai yo'oye babi. Baguëna, ja'nrëbi jë'te, go'ya raija'guë baji'i. ¿Ja'an coca toyani jo'case'ere, guere ye'yemate'ne mësacua? cabi Jesús.

²⁷ Cani ja'nrëbi, Riusu coca toyani jo'case'ere bacuani eñoni, si'a ca'ncoñare eñoni, baguë ba'ija'ye toyani jo'case'ere te'e ruiñe bacuani masi güesebi. Ru'ru, Moisés coca toyani jo'case'ere eñoni, ja'nrëbi Riusu ira bain raosi'cua si'acua bacua toyani jo'case'ere eñoni, baguë ba'ija'yete bacuani te'e ruiñe masi güesebi. ²⁸ Ja'an cocare masi güesequëna, ja'nrëbi bacua sai jobona ti'anjënna, Jesusbi se'e saiye eñobi. ²⁹ Ja'nca eñoguëna, bacuabi ensejën, baguëni choë'ë:

—Yëquëna naconi te'e bëani ba'ijë'ën. Ai na'iji cahuë.

Cajënna, bacua naconi cacani te'e bëabi. ³⁰ Bëani ba'iguëbi bacua naconi bëani aonre ain bi'raguë, bacua jo'jo aonbëanre inni, Riusuni bojoguë cani, aonbëanre jë'yeni, bacuana huo'hueni insibi.

³¹ Insiquëna, ja'ansirën baguëni eñani masihuë. Masini, ja'nrëbi baguëni se'e eña bi'rato, gare beobi. Querë huesëbi. ³² Huesëguëna, sa'ñeña coca cahuë:

—Eñajë'ën, maire Riusu yo'ose'e, maibi baguë naconi te'e ganijën, baguë yua Riusu cocare quëani

achoguëna, maibi achajënna, bojo recoyora ai re'o huanobi maire. Ja'anre ro'tana'a, cahuë bacua.

³³ Cani, bacua yua ja'ansirën huëni, besa sani, Jerusalenna goë'ë. Go'ini ti'anni, Jesusre yo'o conjën ba'isi'cua, baguë bain si'a sara te'ecua n-
conì ba'icua, ja'ancuare tëhuohuë. ³⁴ Tëhuojënna, bacua ja'ansirën quëani achohuë:

—Mësacua achare bajë'ën. Mai Ëjaguëbi go'ya raji'i. Simonbi baguëni ëñabi, si'a jëja quëani achohuë.

³⁵ Quëani achojënna, ja'nрэbi bacua ma'a ganijën tëhuose'ere quëahuë. Ja'nрэbi baguë yua jo'jo aonbëan jë'yeni huo'hueguëna, ja'nрэbi bacua ma-sise'ere quëahuë.

Jesús se aparece a los discípulos

³⁶ Ba hua'na yuta sa'ñeña cani tëjima'ijënna, Jesusbi te'e jëana bacua joborana gaje meni ëñobi. Ëñoni, bacuani saludaguë cabi:

—Mësacua bojo recoyo huanoñe ba'ijë'ën cabi.

³⁷ Caguëna, bacuabi na'oñe tëca quëquëjën, Huat-ibi raji cajën ro'tahuë.

³⁸ Ro'tajënna, baguë cabi:

—¿Mësacua guere yo'ojën quëquëye'ne? Ro huacha ro'taye beoye ba'ijë'ën. ³⁹ Yë'ë ëntë saraña, yë'ë guëoña, ja'anre ëñani, yë'ëreba ba'iyete masijë'ën. Yë'ëni pa'roni, yë'ë ba'iyete masijë'ën. Hua'i, gu'an, ja'an bayë yë'ë. Huati banica, ja'anre beore'ahuë, cabi Jesús.

⁴⁰ Cani ja'nрэbi, baguë ëntë saraña, baguë guëoña, ja'anre bacuani ëñobi. ⁴¹ Ëñoguëna, ru'ru bojojën, ja'nрэbi huaji yëjën, yuta baguë ba'iyete

recoyo ro'taye poremaë'ë. Poremajënna, baguë yua coca senni achabi:

—¿Mësacua gue aon baye'ne? caguë, senni achabi.

⁴² Senni achaguëna, ziaya hua'i bosì ma'carë, o'a baya, ja'anre inni, rani, baguëna insini ëñato, ⁴³ baguë yua conì, si'aye anji'i. ⁴⁴ Anni ja'nrebi bacuani cabi:

—Mësacua naconi ba'isirënbi mësacuani coca quëaguë ba'nhuë yë'ë. Quëaguë ba'iguëna, si'aye güinareba'ru yë'ëre yo'ose'e baji'i. Riusu coca, Moisés toyani jo'case'e, Riusu ira bain raosi'cua toyani jo'case'e, ja'anre ëñato, yë'ë ba'ija'yete canì jo'case'e ba'iji. Ja'nca canì jo'case'e ba'iguëna, si'aye güina'ru baji'i yë'ëre. Salmo coca canì jo'case'ere'ga güina'ru baji'i yë'ëre, Riusu cuen-cuenì jo'case'e sëani, cabi Jesús.

⁴⁵ Ja'nca canì ja'nrebi, Riusu coca toyani ja'case'ere bacuani te'e ruiñe masi güeseza caguë yo'oguë, ⁴⁶ bacuani quëani achobi:

—Ñaca toyani jo'cabi Riusu: Baguë Raosi'quë, Cristo hue'eguëbi ai ja'siye ai yo'oguëna, ja'nrebi samute umuguseña ba'ini, junni tonsi'quëbi go'ya raija'guë'bi, canì jo'case'e ba'iji. ⁴⁷ Go'ya raiguëna, ja'nrebi, baguë bainreba ba'icuabi ru'ru Jerusalén bainna sanì, ja'nrebi si'a yijaña bainna sanì, Riusu cocareba, gu'a jucha jo'canì senjoñe, mame recoyo re'huaye, ja'anre si'a bainni quëani achoja'cua'ë mësacua, canì jo'case'e ba'iji. ⁴⁸ Mësacua yua yë'ë yo'oguë ba'ise'ere ëñani masicua sëani, si'a bainni quëani achocuare mësacuare re'huahuë yë'ë. ⁴⁹ Yë'ë Taita canì jo'case'ere ro'tani, baguë Espíritu raoja'yete cato, yë'ë se'gabi Espíritute

mēsacuana ti'an güeseni jo'caja'guë'ë yë'ë. Ru'ru, guënamëbi raoni jo'cani, mēsacuani ai ta'yejeiye yo'ore yo'o güeseja'guë'bi. Ja'anrën ti'añe tēca ënjo'on ba'i huë'e jobore ba'ijën ëjojë'ën, quëabi Jesús.

Jesús sube al cielo

⁵⁰ Quëani ja'nрэbi, baguë bain cuencuesi'cuare sani, huë'e jobo ca'ncona sabi, Betaniana ti'añe tēca. Ti'anni, baguë ëntë sarañare mëiñe huëani, bacuani re'o coca cani jo'cabi. ⁵¹ Ja'nca cani jo'caguë, guënamë re'otona huahua mëni saji'i. ⁵² Mëni saiguëna, ba hua'nabi baguëni ai bojojën, baguëni gugurini rëanni, baguëni ai ta'yejeiye coca cani achohuë. Ja'anre yo'oni, ja'nрэbi ai bojo recoyo re'huasi'cuabi Jerusalenna goë'ë. ⁵³ Go'ini ti'anni, ba hua'na yua Riusu huë'ena cacani ba'ijën, Riusuni bojoreba bojojën, Riusuni gugurini rëanjën, baguëni surupa cajën, jo'caye beoye ja'nca yo'ojën baë'ë. Ja'nca raë'ë. Amén.

**Riusu cocabera: mai ëjaguë Jesucristo
ba'iyete toyani jo'case'e'ë
New Testament in Siona (CO:snn:Siona)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siona

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Siona [snn], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Siona

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

ce8413d6-ff57-5b18-bda5-72d8f77005b2